

มาตรการสร้างความปรองดองตามนโยบายของรัฐบาล – คสช.
(คณะรักษาความสงบแห่งชาติ)

โดย

นายทวิ รัชพลอรียคุณ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการสาธารณะ)
สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มาตรการสร้างความปรองดองตามนโยบายของรัฐบาล -คสช.
(คณะรักษาความสงบแห่งชาติ)

โดย

นายทวี่ รักษัพลอริยคุณ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการสาธารณะ)
สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

RECONCILIATION POLICY MEASURES BY THE GOVERNMENT. -
NATIONAL COUNCIL FOR PEACE AND ORDER (NCPO)

BY

MR. KAWEE RUKPHOLARIYAKUN

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF POLITICAL SCIENCE (PUBLIC AFFAIRS)
EXECUTIVE PROGRAM IN PUBLIC AFFAIRS
FACULTY OF POLITICAL SCIENCE
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2015
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นายกี รัชพลอริยคุณ

เรื่อง

มาตรการสร้างความปรองดองตามนโยบายของรัฐบาล - คสช.

(คณะรักษาความสงบแห่งชาติ)

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการสาธารณะ)

เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2559

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

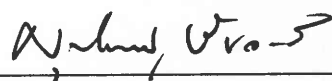
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา ทิระสังขะ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ เหลืองประภัสร์)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	มาตรการสร้างความปรองดองตามนโยบายของรัฐบาล – คสช. (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ)
ชื่อผู้เขียน	นายกี รัชพลอริยคุณ
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการสาธารณะ)
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การบริหารจัดการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วสันต์ เหลืองประภัสร์
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

สังคมไทยในอดีตมีความขัดแย้งทางการเมืองเกิดขึ้นหลายครั้ง อันเป็นความขัดแย้งทางความคิดเห็นต่างทางการเมือง ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นปีละระยะแตกต่างกันไปตามบริบทสังคมและการเมืองไทยในช่วงเวลานั้นความขัดแย้งทางการเมืองดังกล่าวยังคงมีปรากฏขึ้นอยู่โดยเฉพาะภายหลังการทำรัฐประหารในปี 2549 เป็นต้นมา ความขัดแย้งนั้นได้ทวีความรุนแรงขึ้นมากขึ้นเรื่อยๆ และมีการยกระดับของความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กลายเป็นการบ่มเพาะความขัดแย้งทางความคิดเห็นต่างทางการเมืองที่รุนแรงมากขึ้น สืบเนื่องจากแก่นนำการเมืองกลุ่มต่างๆ ได้ทำการปลุกระดมมวลชนของตน โดยใช้ข้อมูลที่บิดเบือนในการยุยง ปลุกปั่น และให้ร้ายฝ่ายตรงข้าม เพียงเพื่อหวังประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มตน โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายของชาติ จนสร้างความร้ายวนทำให้คนในชาติแตกความสามัคคี แบ่งออกเป็นฝักฝ่าย แบ่งข้างแบ่งสี มองคนที่เห็นต่างเป็นศัตรู ไม่คำนึงถึงส่วนรวม และความขัดแย้งนั้นยังกระจายรากลึกจากระดับประเทศไปจนถึงครอบครัวของคนไทยในทุกภูมิภาคจนเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงนำมาซึ่งความสูญเสีย โดยเฉพาะเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม 2553 และสถานการณ์ยังไม่มีแนวโน้มที่จะยุติและกลับมาสู่สถานการณ์ปกติได้ดังเดิม

ในที่สุดคสช. (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ) มีความจำเป็นต้องเข้ามาควบคุมอำนาจการบริหารประเทศ เมื่อวันที่ 22 พ.ค. 2557 ที่ผ่านมา โดยมีเจตนารมณ์ เพื่อยุติความขัดแย้งที่ใช้ความรุนแรง สร้างความสามัคคีปรองดอง และ นานาชาติ เพื่อความสุขของประชาชนไทยทุกคน ทั้งนี้ ต่อมา คสช. ได้มีการจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ขึ้นทั่วประเทศในทุกระดับมาตั้งแต่ 28 พฤษภาคม 2557 เพื่อยุติความเห็นต่างและสร้างบรรยากาศแห่งความปรองดองสมานฉันท์ด้วยการ

จัดกิจกรรมต่างๆและให้ทุกหน่วยงานดำเนินการขับเคลื่อนมาตรการสร้างความปรองดองให้สอดคล้องกับนโยบายหลักมีการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เสนอความต้องการในการปฏิรูปประเทศ

ผลการศึกษาพบว่ารัฐบาล - คสช. มีนโยบายการดำเนินการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยกำหนดเป็น ROAD MAP เรื่องการสร้างความปรองดองเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 3 ขั้นตอนโดยขั้นที่ 1 นั้นเป็น “**ขั้นการยุติความขัดแย้งเพื่อเตรียมการสร้างความปรองดองสมานฉันท์**” และมีการขับเคลื่อนมาตรการสร้างความปรองดองโดยจัดตั้งศูนย์การปรองดองสมานฉันท์ เพื่อการปฏิรูปทั้งในส่วนกลาง และให้ครอบคลุมในระดับทุกพื้นที่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด นอกจากนี้ยังมีการสั่งการให้ทุกหน่วยงานจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติซึ่งจัดขึ้นโดยหน่วยงาน และกระทรวงต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินนโยบายของรัฐบาล และคสช. อันเป็นมาตรการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยตามเจตนารมณ์ ของคสช. ทั้งนี้ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับการสร้างความปรองดองตามแนวทางยุติธรรมในระบบเปลี่ยนผ่าน (Transition Justice) อันเป็นแนวทางที่มีการใช้แก้ไขความขัดแย้งในต่างประเทศที่ได้ผลมาแล้ว

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินการสร้างความปรองดองดังกล่าวได้เป็นสิ่งที่ถูกต้อง หากแต่ยังคงต้องอาศัยระยะเวลาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้ครบองค์ประกอบ เช่นด้านกรนิรโทษกรรมที่เป็นไปตามหลักความยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับกันได้ทุกฝ่าย เพื่อให้ความปรองดองนั้นเกิดขึ้นอย่างไม่มีเงื่อนไขและยั่งยืน ซึ่งที่ผ่านมาทีมงานวิจัยที่แต่ละรัฐบาลในขณะนั้นได้ตั้งขึ้นหลายองค์คณะ ซึ่งล้วนมีผลงานวิจัยที่เสนอผลสะท้อนความจริงของความขัดแย้งได้ดียิ่ง จึงควรนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์และเหมาะสมกับสังคมไทย ประการสำคัญการปรองดองต้องสามารถตอบโจทย์ของปัญหาที่เป็นแก่นแท้ของความขัดแย้งได้อย่างตรงจุด ความปรองดองจึงจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน

คำสำคัญ: มาตรการสร้างความปรองดองตามนโยบาย, คสช. , ยุติธรรมในระบบเปลี่ยนผ่าน

Independent Study Title	RECONCILIATION POLICY MEASURES BY THE GOVERNMENT. - NATIONAL COUNCIL FOR PEACE AND ORDER (NCPO)
Author	MR. KAWEE RUKPHOLARIYAKUN
Degree	Master of Political Science (Public Affairs)
Major Field/Faculty/University	Executive Program in Public Affairs Political Science Thammasat University
Independent Study Advisor	Assistance professor Wasan Leangprapat, Ph.D.
Academic Years	2015

ABSTRACT

Social Thailand former political conflict occurred several times. The conflict of political opinions. This is a phenomenon that occurs periodically as different social and political context in Thailand at that time. Especially after the military coup in 2549 onwards.

The conflict is deteriorating more and more. And has raised the level of violence has increased steadily. Become an incubator of political conflicts are more intense. As a vocal political groups. Made their rallying cry The data distortion of incitement and disparaging opponents. Just hope for the sake of political identity. Regardless of the damage.

Thus creating a rupture in the national unity. There is a faction Share divided by color I saw people who were hostile. Regardless collective deep roots and spread to all regions. The incident led to the loss of color intensity, especially April and May 2553, and the situation is not likely to stop and return to the normal situation is restored.

Finally National Council for Peace and Order (NCPO) it is necessary to take over the administration of the country on 22 May 2014 ago. Over its intention to

terminate the conflict violence. Create harmony and unity to Thailand happiness everyone.

Empower the study found that National Council for Peace and Order (NCPO) Policy actions reconciliation by establishing a ROAD MAP for reconciliation to drive a "step to end the conflict to arrange reconciliation Reconciliation" and. driven reconciliation measures The establishment of the Solidarity union The reforms in public And to cover all areas in the village, district, province. Also proposes to direct all departments to strengthen the reconciliation activities. Reconciliation of the nation As a measure to create a harmonious reconciliation to take place in Thailand in the spirit of Rio. In such a manner consistent with the reconciliation approach in transitional justice.

The guidelines are being used in conflicts overseas which have already resulted. However, important reasons Acer reconciliation must be able to cater for an truly sustainable.

Keywords: Measures for reconciliation policies, NCPO. , Transition Justice.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงได้ด้วยอาศัยกำลังใจจากครอบครัวรักษ์พลอริยคุณทุกคน ตลอดจนครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนข้าพเจ้ามา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านอาจารย์ที่ปรึกษา และคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ให้ความรู้ ตลอดจนแนะนำผู้วิจัยด้วยความเมตตาเสมอมา

ผู้วิจัยหวังว่างานชิ้นนี้สามารถเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้า เรื่องการสร้างความปลอดภัยในสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งสันติสุข ปราศจากความขัดแย้งใดๆ มีความสมานฉันท์ และยั่งยืน สืบไปในอนาคต

นายกวี รักษ์พลอริยคุณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 สภาพปัญหาและที่มาความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 ขอบเขตการศึกษา	5
1.4 วิธีการศึกษา	5
1.5 ประชากร	5
1.6 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความขัดแย้งและกระบวนการสร้างความปรองดอง	7

	หน้า
2.1.1	7
2.1.2	8
2.1.3	12
2.1.4	15
2.1.5	15
2.1.6	17
2.1.7	18
2.1.8	21
2.1.9	22
2.1.10	23
2.1.11	23
2.1.12	24
2.2	24
2.3	27
บทที่ 3	29
3.1	29
3.2	34
3.3	35
3.4	36
บทที่ 4	40
4.1	40
4.2	40

	หน้า
4.2.1 มาตรการแรก คือการประกาศเจตนารมณ์ ของ คสช	40
4.2.2 การใช้มาตรการประกาศห้ามชุมนุมทางการเมืองเกิน 5 คน และการเชิญบุคคลผู้ที่มีความขัดแย้งมารายงานตัว หรือปรับทัศนคติ	42
4.2.3 มาตรการการดำเนินการโดยให้หน่วยงานต่างๆในกำกับของรัฐ - คสช. เป็นผู้ดำเนินการตามนโยบายการสร้างความปลอดภัย	43
4.2.4 กระบวนการการสร้างความปลอดภัยของ คสช.	44
4.2.5 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล - คสช. โดยหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ	46
4.2.6 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล - คสช. โดยหน่วยงานของรับและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ	46
4.3 ข้อคิดเห็นต่อแนวทางการสร้างความปลอดภัย ของรัฐบาล - คสช. โดยการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิด	54
4.3.1 มาตรการการขับเคลื่อนตามนโยบาย ของรัฐบาล - คสช.	54
4.3.3 มาตรการสร้างความปลอดภัยของรัฐบาล - คสช.ในร่างรัฐธรรมนูญ	55
4.3.4 ประเด็นการนิรโทษกรรม	56
 บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	 65
5.1 สรุปผลการศึกษา	65
5.1.1 ด้านนโยบาย และมาตรการแรกที่คสช. ใช้ในการสร้างความปลอดภัย และสมานฉันท์ให้สังคมไทย	65
5.1.2 ด้านมาตรการ และการขับเคลื่อน	67
5.1.3 นโยบายมาตรการด้านการเยียวยา	69
5.2 สรุปแนวทาง ข้อเสนอแนะ เพื่อพิจารณา ต่อการสร้างความปลอดภัย สมานฉันท์ในสังคมไทย	70
5.3 ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย	73

	หน้า
รายการอ้างอิง	74
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แนวทางการสัมภาษณ์	79
ประวัติผู้เขียน	82

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช. โดยหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ	47
4.2 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช. โดยหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ	48
4.3 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช. โดยหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ	49
4.4 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช. โดยหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ	50
4.5 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช. โดยหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ	51
4.6 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช. โดยหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ	52
4.7 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช. โดยหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ	53

บทที่ 1 บทนำ

1.1 สภาพปัญหาและที่มาความสำคัญ

ความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยนั้นปรากฏขึ้นหลายครั้ง อาทิเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ.2475 โดยคณะราษฎร เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 และเหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม 2535 หรือที่รู้จักกันในชื่อ “พฤษภาทมิฬ” หลังจากประเทศไทยได้ผ่านมรสุมทางการเมืองมาหลายครั้ง ในที่สุดได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พุทธศักราช 2540 อันเป็นผลพวงจากกระแสการปฏิรูปการเมืองครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม 2535

อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้ทำให้ภาคการเมืองเข้มแข็ง และมีเสถียรภาพเป็นอย่างมากอย่างไม่เคยมีมาก่อน มีการจัดตั้งรัฐบาลในการบริหารประเทศโดยพรรคเดียว ในขณะที่หลายฝ่ายมองว่ากลไกการตรวจสอบถ่วงดุลยังไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีปัญหาการแทรกแซงจนทำให้ปัญหาทุจริตเชิงนโยบายเกิดขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งทางการเมืองที่ดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน¹

จุดสำคัญคือกระแสวิพากษ์จากสังคมในการตั้งคำถามในประเด็นปัญหาจริยธรรมทางการเมืองของหัวหน้าพรรคไทยรักไทย และถูกกล่าวหาว่าละเมิดหลักการประชาธิปไตย หลักนิติธรรมคุณธรรม และสิทธิมนุษยชน ใช้อำนาจแสวงหาผลประโยชน์ในทางการเมืองและธุรกิจ แต่ระบบตรวจสอบกลับอ่อนแอ และขาดประสิทธิภาพ จนทำให้ผู้นำกองทัพทำรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน 2549 ซึ่งผลพวงจากการรัฐประหารครั้งนั้นไม่ปรากฏว่าเกิดทางออกของปัญหาการเมืองแต่อย่างใด²

¹ วุฒิสสาร ตันไชย และคณะ, รายงานการวิจัยฉบับย่อการสร้างความปรองดองแห่งชาติ, สถาบันพระปกเกล้า (กรุงเทพฯ : งานตีพิมพ์ออนไลน์, 2556), 104.

² รายงานฉบับสมบูรณ์ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) กรกฎาคม 2553 – กรกฎาคม 2555 (กรุงเทพฯ: ม.ป.พ, 2555), 53.

กลับพบว่าสถานการณ์ทางการเมืองไทยไม่มีเสถียรภาพ เกิดความแตกต่างหลากหลายทางการเมือง แทนที่จะเป็นการแก้ปัญหาทางการเมืองการรัฐประหารกลับกลายเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ความขัดแย้งทางการเมืองขยายตัว มีความซับซ้อนและเป็นบาดแผลทางการเมืองที่ร้ายลึกมาจนถึงปัจจุบัน³

ในท่ามกลางความขัดแย้งทางความคิดต่างอย่างสุดขั้ว รวมไปถึงมีการยุบ สร้าง ความแตกแยก แบ่งฝักฝ่าย แต่ละฝ่ายได้หยิบยกความชอบธรรมเพื่อให้ประชาชนลุกขึ้นต่อสู้เพื่อ ชัยชนะที่ตนยึดมั่น และมีการสร้างวาทกรรมเชิงลบเพื่อให้เกิดกระแสความรู้สึกเกลียดชังต่อคู่ ขัดแย้ง มีการใช้สัญลักษณ์เพื่อแสดงออกถึงการต่อต้านฝ่ายตรงข้ามที่เห็นต่าง เกิดเป็น 2 กลุ่มที่มี ความเห็นต่างขั้วทางความคิด คือกลุ่มแนวคิดที่มีทั้งต่อต้าน และกลุ่มที่สนับสนุนในแนวทางที่ ตนเองชอบ จนกลายเป็นที่มาของการใช้สัญลักษณ์ที่แบ่งแยกความคิดเห็น โดยใช้สีเสื้อทั้งสี เหลือง และสีแดง เป็นเชิงสัญลักษณ์ของการเลือกข้าง ซึ่งเป็นที่มาของนิยามที่ใช้เรียกคนทั้ง 2 กลุ่มนี้ว่า กลุ่มคนเสื้อเหลือง คนเสื้อแดง (สงครามสีเสื้อ) ความขัดแย้งเหล่านี้ได้สั่งสมมาจนถึงจุด บานปลายเมื่อต่างกลุ่มต่างใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือเรียกร้องและแสดงออกจนเกิดการปะทะ กันเพื่อบรรลุในสิ่งที่ตนเองต้องการ จนกระทั่งเกิดสิ่งที่นำมาซึ่งความสูญเสียในเหตุการณ์ที่กองทัพ ใช้กำลังสลายการชุมนุมกลุ่มแนวร่วมคนเสื้อแดง หรือ นปช. ในปี 2553 ซึ่งภายหลังจากเหตุการณ์ นั้นรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้มีความพยายามในการสร้างความ ประองตองให้เกิดขึ้นโดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านการสร้างความปรองดอง จำนวน 5 คณะ ต่อมาจนถึงสมัยรัฐบาลของ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการแถลงนโยบาย ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2554 รัฐบาลได้ประกาศว่าจะสนับสนุนให้คณะกรรมการอิสระ ตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ดำเนินการอย่างอิสระในการ ค้นหาความจริงจากการกรณีความรุนแรงทางการเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน การสูญเสียชีวิต ทั้งยืนยันว่าจะเยียวยาและฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องกับบุคคลทุกฝ่าย⁴

ซึ่งเห็นได้ว่าแม้จะมีการสร้างความพยายามในการสร้างความปรองดองมาโดยตลอด ดังที่ผ่านมามีการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย และคณะกรรมการอิสระเพื่อความปรองดอง มาหลายชุด เช่น คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) มี 9 คน มีนายคณิต ฒ นคร อดีตอัยการสูงสุดเป็นประธาน คณะกรรมการปฏิรูป (คปร.)

³ เรื่องเดียวกัน, 54.

⁴ วุฒิสภา ตันไชย และคณะ, รายงานการวิจัยฉบับย่อการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ, สถาบันพระปกเกล้า (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2556), 4.

มี 20 คน มีนายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป (คสป.) มี 28 คน มีศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี ราชภานุอาวุโส เป็นประธาน ซึ่งคณะกรรมการทุกชุดได้ทำงานเสร็จสมบูรณ์แล้ว และได้เผยแพร่ผลสรุปและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนไปเรียบร้อยแล้ว แต่ทุกฝ่ายก็ยังคงยึดมั่นในจุดยืนเดิมของตนเอง สะท้อนให้เห็นว่าบรรยากาศแห่งความปรองดองยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง⁵

การแก้ปัญหาด้านความปรองดองกลับไม่สามารถตอบโจทย์ของสิ่งที่ปัญหาฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยมายาวนาน ความขัดแย้งระหว่างความคิดเห็นทางการเมืองได้ก่อให้เกิดกลุ่มคนที่เห็นต่างมากขึ้น สถานการณ์สื่อว่าอาจเกิดการปะทะกันระหว่างกลุ่มคนที่มีความเห็นต่าง และรัฐบาลยังไม่สามารถยุติเหตุการณ์ความขัดแย้งได้ด้วยวิธีการใดๆ ซึ่งอาจนำไปสู่ความบานปลายของความรุนแรง

กระทั่งเมื่อมีการเข้าควบคุมอำนาจการบริหารประเทศของคสช. (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ) นำโดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และได้มีการจัดตั้งรัฐบาลขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นลำดับที่ 29 ทั้งนี้ คสช. ได้มีการประกาศโรดแมปในระยะเวลาต่อมาทันที ซึ่งมีนโยบายและกระบวนการเพื่อสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน โดยคสช. ประกาศเจตนารมณ์อันมีหลักสำคัญ คือ “เพื่อยุติความขัดแย้ง สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อให้สังคมไทยยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยไม่จำเป็นต้องแตกแยก แบ่งฝ่าย ยึดหลักนิติรัฐควบคู่กับหลักรัฐศาสตร์ในการบริหารจัดการความขัดแย้ง ความเท่าเทียมและเป็นธรรม จะต้องไม่มีการละเลยการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม ใช้หลักวิชาการสากลในการจัดการกับความขัดแย้ง มีองค์กรหรือกระบวนการ ที่ชัดเจนในการดำเนินการ ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ตามเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรม เพื่อให้สังคมไทยมีความสามัคคี และสันติสุขที่ยั่งยืน”⁶

การประกาศเจตนารมณ์ดังกล่าวของคสช. จึงนับได้ว่าเป็นกระบวนการสร้างความปรองดองล่าสุดที่เกิดขึ้นท่ามกลางความขัดแย้งต่างๆ ที่รอการยุติในวิถีทางการเมืองไทย

⁵ อุไรวรรณ ธนสถิตย์, “บทบาทของสภาพพัฒนาการเมืองกับการเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ,” *วารสารสถาบันพระปกเกล้า* ปีที่ 12, ฉ.1 (มกราคม-เมษายน 2557) : 23-30.

⁶ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์, “ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เจตนารมณ์ นโยบายหัวหน้าคสช.,” http://www.library2.parliament.go.th/giventake/content_ncpo/ncpo-policy.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2559).

ซึ่งแนวทางการจัดการปัญหาความขัดแย้งที่ผ่านมาได้มีความพยายามของหลายองค์กร และคณะบุคคล ทั้งในภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคมในการศึกษาสาเหตุของปัญหาความขัดแย้ง และเสนอแนวทางในการสร้างความปรองดองขึ้นในสังคมไทย แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ประสบการณ์และองค์ความรู้เหล่านั้น ไม่ถูกนำมาสร้างความเข้าใจให้สังคม หรือนำไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง⁷

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นสิ่งน่าสนใจอันควรค่าต่อการศึกษาถึงบริบทของแนวทางการสร้างความปรองดองในปัจจุบันเพื่อยุติปัญหา และหาทางออกให้กับสังคมไทยให้ก้าวข้ามความขัดแย้งทางความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้ด้วยความเข้าใจ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงมาตรการและนโยบายการสร้างความปรองดอง ในรัฐบาล - คสช. (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ) โดยมีหัวหน้าคณะ คือพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ว่ามีมาตรการ นโยบาย และกระบวนการใดที่สามารถตอบโจทย์ของปัญหาความขัดแย้ง และสามารถทำให้สังคมไทยสามารถกลับมาอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติและยั่งยืน

⁷ สถาปณัฐรูปแห่งชาติ, รายงานวาระปฏิรูปพิเศษ 15 : แนวทางการสร้างความปรองดอง (กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558), 13.

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 ศึกษามาตรการ และนโยบายในการสร้างความปรองดองของรัฐบาล คสช.

1.2.2 วิเคราะห์ผลที่ได้จากการศึกษา และนำมาจัดทำข้อเสนอแนะ เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นในแก่สังคมไทยได้ในอนาคต

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ระยะเวลาการดำเนินมาตรการ และนโยบายของรัฐบาลคสช.ตั้งแต่เริ่มต้น – ปัจจุบัน

1.3.2 ด้านเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าศึกษามาตรการการ และนโยบายของรัฐบาล - คสช.และกระบวนการในการสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

1.4 วิธีการศึกษา

1.4.1 ใช้การศึกษาเชิงสำรวจ (Servey Research) และเก็บข้อมูล(Documentary Study) โดยวิธีการศึกษาโดยรวบรวมจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ เช่น ตำรา วารสาร บทความ หนังสือ รายงานการวิจัย

1.4.2 ศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์ (Interview)

1.5 ประชากร

1.5.1 ใช้ประชากรจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายการสร้างความปรองดองโดยแบ่งเป็นกลุ่มดังต่อไปนี้

1.5.1.1 ใช้กลุ่มคนในคสช.หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบาย

1.5.1.2 .กลุ่มผู้มิบทบาทโดยตรงในการเสริมสร้างแนวทางการความปรองดอง

1.5.1.3. บุคคลผู้มิบทบาทเป็นแกนนำนักการเมือง ของข้อความคิดที่มีความคิดที่

ต่างกัน

1.5.1.4. นักวิชาการ นักสันติวิธี ผู้มีบทบาทสูงในการเสนอแนะและสร้างแนวทางการปรองดองให้เกิดขึ้น

1.6 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1.6.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำมาวิเคราะห์อย่างละเอียด

1.6.2 การใช้แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview guide) เพื่อช่วยเก็บข้อมูลซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในดำเนินนโยบายการสร้างความปลอดภัยของรัฐบาล คสช.

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ทราบถึงมาตรการ และนโยบายในการสร้างความปลอดภัยของรัฐบาล คสช.

1.7.2 สามารถสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากผู้เกี่ยวข้อง และนำมาเป็นส่วนร่วมในแนวทางในการสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้น

1.7.3 นำผลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำแนวทางที่เหมาะสม และเป็นองค์ความรู้สำหรับการสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยในอนาคต

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องแนวทางในการสร้างความปรองดองสังคมไทยของรัฐบาล - คสช. (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ) เป็นการรวบรวม และอธิบายเรื่องนโยบาย และกระบวนการขับเคลื่อนในสร้างความปรองดอง โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมข้อมูล บทความ งานวิจัย ทฤษฎีต่างๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะ ที่ว่าด้วยความขัดแย้ง วิธีการ แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ นำเสนอเป็นลำดับ เพื่อสนับสนุนให้งานวิจัยชิ้นนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ได้แก่

1. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความขัดแย้ง และกระบวนการสร้างความปรองดอง
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง และการสร้างความปรองดอง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดในการศึกษาวิเคราะห์

2.1.แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความขัดแย้งและกระบวนการสร้างความปรองดอง

2.1.1 นิยาม และความหมายเกี่ยวกับความขัดแย้ง

ความขัดแย้งในสังคมเป็นแนวเรื่องหลักเรื่องหนึ่งที่น่าปรากฏอยู่ในการวิเคราะห์เชิงสังคมวิทยาเสมอมา ในสังคมที่เป็นจริงกลไกต่างๆ ของสังคมมักก่อให้เกิดความขัดแย้ง การเสียเปรียบ การเปลี่ยนแปลงมากกว่า ดังที่ J.H. Turner ได้อ้างถึง David Lockwood นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ ซึ่งย้ำว่าสังคมต่างๆมีกลไกที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่นความแตกต่างทางอำนาจระหว่างกลุ่มคน ทำให้มีการใช้อำนาจเอาเปรียบกัน ก่อให้เกิดความไม่พอใจ และขัดแย้งในสังคม รวมทั้งการที่ในสังคมมีผลประโยชน์แตกต่างกัน การที่ต่างกลุ่มต่างต้องการผลประโยชน์ของตนทำให้เกิดความขัดแย้งกัน ¹

¹ Turner, Jonathan. H., *The Structure of Social Theory* (Homewood : The Dorsey Press, 1982) อ้างถึงใน ปารีชาติ สุขุม, *ทฤษฎีความขัดแย้ง* (อ้างถึงใน ปารีชาติ สุขุม, “ทฤษฎีความขัดแย้ง” (Conflict of Theory), (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : ม.ป.พ. 2531), 1.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของ “ความขัดแย้ง” ว่า หมายถึง “ไม่ลงรอย” นอกจากนี้ได้อธิบายถึงคำว่า “ขัด” หมายถึง ทำตาม ฝ่าฝืน ชื่นไว้ และให้ความหมายคำว่า “แย้ง” หมายถึงไม่ตรง หรือ ลงรอยเดียวกันด้านไว้ ทานไว้²

คาร์ล มาร์ก (Karl Marx) เชื่อว่า จุดเริ่มต้นของความขัดแย้งมาจากเศรษฐกิจ ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจจะนำไปสู่ความขัดแย้งทางสังคม และการเมือง โดยที่กลุ่มหนึ่งพยายามสนองประโยชน์ของตน ซึ่งอีกกลุ่มหนึ่งจะเสียประโยชน์ และเชื่อว่าความขัดแย้งเป็นปกติของสังคม

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ยอมรับว่าความขัดแย้งในผลประโยชน์ระหว่างบุคคลพบได้ทุกหนแห่งในสังคม ความขัดแย้งเป็นผลมาจากการมีทรัพยากรหรือรางวัลอย่างจำกัด สรุปลักษณะสำคัญของแนวคิดนี้ได้แก่ความขัดแย้งของผลประโยชน์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในสังคม เป็นต้น³

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง

Simmel ให้ความสำคัญกับความขัดแย้งในปรากฏการณ์ทางสังคมดังจะเห็นได้จากข้อเขียนเรื่อง Conflict ซึ่ง Simmel ระบุว่า ความขัดแย้งเป็นรูปแบบของการปฏิสังสรรค์ที่เห็นได้ชัดเจน เพราะความขัดแย้ง ต้องเกิดระหว่างผู้กระทำ 2 ฝ่าย โดยมีสาเหตุจากปัจจัยต่างๆ เช่น ความเกลียด ความริษยา ความต้องการ ความปรารถนา และ ความขัดแย้งเป็นการระบายออก

² ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554, กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2556), อ้างคำว่า “ขัดแย้ง.”

³ วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ, รายงานเรื่อง การสำรวจทัศนคติของประชาชน เรื่อง ความขัดแย้งในประเทศไทย (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ, 2546), 11

⁴ เรื่องเดียวกัน, 11.

ทางทัศนคติความรู้สึกในทางลบ ทำให้ความสัมพันธ์ดำเนินต่อไปได้ และยังทำให้ตำแหน่งของผู้ที่ขัดแย้งกันมีเสถียรภาพด้วย ความขัดแย้งที่มีอยู่เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากลักษณะที่ตรงกันข้าม ทำให้เกิดเอกภาพ⁵

Dahrendrof ได้ให้แนวคิดไว้ในประเด็นความขัดแย้งดังต่อไปนี้ ว่าระบบสังคมอยู่ในภาวะของความขัดแย้งตลอดเวลา และภาวะความขัดแย้งเกิดจากความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์จากภายในโครงสร้างของสังคม ผลประโยชน์ของทั้ง 2 กลุ่มอยู่ตรงกันข้ามกันจนกลายเป็นความขัดแย้ง สำหรับทั้ง 2 กลุ่ม ความขัดแย้งเป็นไต่อะเล็ดลิด การแก้ไขความขัดแย้งเดิมก่อให้เกิดความขัดแย้งใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมจึงเป็นลักษณะที่ปรากฏอยู่ตลอดเวลาทั้งในระบบสังคมและในแบบแผนเชิงสถาบัน⁶

Coser ได้ให้แนวคิดในเรื่องความขัดแย้งว่า ความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มขัดแย้งที่มีอยู่ชัดเจน (realistic) ความขัดแย้งจะรุนแรงน้อยมักตกลงได้ยกเว้น ใน 2 กรณีคือ ในระบบสังคมที่มีการกระจายอำนาจแตกต่างกันมาก ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาแทบจะไม่มีอำนาจในการต่อรองหรือประณีประนอมทำให้ต้องหาทางออกอื่น ก็ก่อให้เกิดความรุนแรงเช่นกัน และเมื่อกลุ่มขัดแย้งไม่มีเป้าหมายชัดเจน (nonrealistic) จะมีความโน้มเอียงที่จะเกิดความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่การกระตุ้นอารมณ์⁷

สมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ กล่าวว่า ความขัดแย้งเกิดจากการที่บุคคลต้องตัดสินใจเลือกเกิดจากการกระทำของคนหนึ่งไปสกัดกั้นมิให้อีกคนหนึ่งบรรลุเป้าหมาย หรือเกิดจากการที่บุคคล

⁵ Simmel, George 1969, *ConFlict and the Web of Group Affiliation*trans. (S.L. : wolf, Kurt.H, 1969) อ้างถึงใน ปาริชาติ สุขุม, *ทฤษฎีความขัดแย้ง Conflict of Theory*, 15.

⁶ Dahrendrof, Ralf, "Toward a Theory of Social of Conflict", *The Journal of Conflicts Resolution*, XI. (1958) อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน, 21.

⁷ Coser, Lewis A., "Social Conflict and the Theory of Social Change," *The British Journal of Sociology* Vol VIII, (September 1956) อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน, 31.

มีความแตกต่างกันในค่านิยม ความสนใจแนวคิด วิธีการหรือเป้าหมาย ต้องทำงานด้วยกันโดยที่ความแตกต่างนี้เป็นสิ่งที่ไปด้วยกันไม่ได้⁸

นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้เสนอทัศนะว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่ผ่านความขัดแย้ง และกระบวนการจัดการความขัดแย้งมาอย่างหลากหลาย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำความเข้าใจพื้นฐาน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยก่อน แล้วค่อยมาพิจารณาทางเลือกต่างๆในการจัดการความขัดแย้ง⁹

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ ได้กล่าวถึงในอำนาจและทิศทางการใช้อำนาจของรัฐได้เสนอความคิดที่คล้ายคลึงกันถึงความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจพื้นฐานความขัดแย้งในสังคมไทยเป็นอันดับแรก โดยแบ่งความขัดแย้งออกเป็น 2 มุมมอง คือ

1. มองความขัดแย้งเป็นปัญหาใหม่ ดังนั้นจึงต้องขจัดความขัดแย้งให้หมดสิ้นไป และมองว่าความขัดแย้งมีลักษณะเป็นลบ เป็นสิ่งที่ไม่ดีและไม่ควรดำรงอยู่ต่อไป

2. มองความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมชาติ หมายความว่า เราจัดธรรมชาติไม่ได้ ขณะเดียวกันความพยายามที่จะทำให้ความขัดแย้งหมดไปจึงเป็นสิ่งที่ไม่เป็นธรรมชาติ และเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นจึงต้องหาวิธีอยู่กับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นให้ได้ เมื่อเข้าใจพื้นฐานความขัดแย้ง และยอมรับกับเหตุผลข้างต้นแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ การพิจารณาแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง ซึ่งสามารถทำได้ด้วยสันติวิธี หรือปฏิบัติการไร้ความรุนแรง (Non – violence action)¹⁰

⁸ สมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, อ่างถึงใน วชิรา คิตการ, “ความสัมพันธ์ระหว่างเขาวัวอารมณ์ และรูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งตามแนวคิดโธมัส – คิลแมนส์ กรณีศึกษาโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง,” (งานวิจัยส่วนบุคคลปริญญามหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), 21.

⁹ นิธิ เอียวศรีวงศ์, *การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยอาศัยคนกลาง ทิศทางความเป็นไปได้ในสังคมไทย ในสันติวิธีกับความมั่นคงของชาติ*, (กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541) 24-25.

¹⁰ ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, อ่างถึงใน สุนทร ปัญญาพงษ์, “การคลี่คลายความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรน้ำในบริบทสังคมไทย กรณีเขื่อนลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ,” *วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 2554), 15.

ร็อบบิ้นส์ (Robbins, Stephen P.) ให้คำนิยามถึงความขัดแย้ง ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่ออีกฝ่ายพยายามจะไปคัดค้านความพยายามของอีกฝ่ายให้เกิดความรู้สึกคับข้องใจของอีกฝ่าย และได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งไว้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. แนวคิดแบบดั้งเดิม (The Traditional View) แนวคิดนี้อยู่ในช่วงยุค คศ. 1930 ถึง คศ. 1940 จะมองว่าความขัดแย้งทุกประเภทเป็นสิ่งไม่ดี และมองความขัดแย้งในแง่ลบ ในทำนองเดียวกันกับคำว่า ความรุนแรง การทำลายล้าง และความไม่มีเหตุผล ความขัดแย้งเป็นผลลัพธ์ที่ผิดปกติที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารที่ไม่ดี การขาดความเชื่อถือ และการไม่เปิดใจ โดยให้ความหมายของคำว่าความขัดแย้งหมายถึง สิ่งที่เป็นภัยอันตราย และเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง

2. แนวคิดแบบมนุษยสัมพันธ์ (The Human Relations View) แนวคิดทางด้านมนุษยสัมพันธ์ได้เสนอว่า ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในทุกกลุ่มและทุกองค์กรตามธรรมชาติ เนื่องจากความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้กลุ่มนี้ได้ให้กาสนับสนุนให้ยอมรับความขัดแย้ง และได้ให้เหตุผลว่า ความขัดแย้ง ไม่สามารถกำจัดได้ และมีหลายครั้งที่ความขัดแย้งก่อให้เกิดผลดีต่อประสิทธิภาพของการทำงาน ทฤษฎีในแนวคิดแบบมนุษยสัมพันธ์นี้โดดเด่นมากในช่วงปลายยุค 1940 ไปจนถึงกลางช่วงยุค 1970

3. แนวคิดแบบปฏิสัมพันธ์ (The Interaction View) ในขณะที่แนวคิดแบบมนุษยสัมพันธ์มุ่งเน้นการยอมรับความขัดแย้งแต่แนวคิดแบบปฏิสัมพันธ์มุ่งเน้นการยอมรับความขัดแย้งแต่แนวคิดแบบปฏิสัมพันธ์มุ่งเน้นให้สนับสนุนแนวคิดที่ว่า ความขัดแย้งมีรากฐานมาจากความต้องการความสงบสุข ความเยือกเย็น และการร่วมมือของกลุ่มพยายามรักษาระดับต่ำสุดของความขัดแย้งไปเรื่อยๆให้เพียงพอที่จะสามารถให้กลุ่มดำรงต่อไปได้อย่างระแวดระวัง และสร้างสรรค์

จากแนวคิดข้างต้น เสนอให้เห็นถึงแนวคิดในเรื่องความขัดแย้งที่ต่างกันไป ความขัดแย้งเป็นได้ทั้งดีและไม่ดี เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามปกติ โดยความขัดแย้งจะเป็นสิ่งดีหรือไม่ดีก็ขึ้นอยู่กับประเภทความขัดแย้งนั่นเอง ¹¹

¹¹ Robbins, Stephen P., *Organizational Behavior : Concepts, Controversies and Application*. 9th ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 2001), p. 383– 385, อ้างถึงใน วชิรา คิดการ, “ความสัมพันธ์ระหว่างเซวาร์อาร์มณ และรูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งตามแนวคิดโธมัส – คิลแมนส์ กรณีศึกษาโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง,” (งานวิจัยส่วนบุคคล ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), 21.

2.1.3 พฤติกรรมการแก้ไขความขัดแย้งของบุคคล

ลูธาน ได้สรุปถึงกลยุทธ์ในการจัดการกับความขัดแย้งโดยกล่าวว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม ระดับองค์กร ต้องอาศัยความขัดแย้งบนพื้นฐาน 3 กลยุทธ์นี้คือ แพ้ – แพ้ ชนะ - แพ้ และ ชนะ - ชนะ เป็นกลยุทธ์ที่ดีที่สุด

2.1.3.1 แพ้ – แพ้ (Lose – Lose approach)

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คือแพ้ด้วยกันทั้งสองฝ่ายอาจใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง ดังนี้ วิธีการที่หนึ่ง การประณินประนอม หรือพบกันครึ่งทางในการสถานการณ์นั้น วิธีการที่สองคือให้ผลตอบแทนกับอีกฝ่าย ซึ่งผลตอบแทนมักอยู่ในรูปแบบของสินบน วิธีการที่สามคือ มีบุคคลที่สามหรือคนตัดสิน และวิธีการสุดท้ายคือ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้กฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับที่มีอยู่ในการแก้ไขความขัดแย้ง ทั้งสี่รูปแบบที่กล่าวมาข้างต้นทั้งสองฝ่ายล้วนแล้วแต่แพ้ด้วยกันทั้งสิ้น

2.1.3.2 ชนะ – แพ้ (Win – Lose approach)

ในกลยุทธ์นี้ฝ่ายหนึ่งจะพยายามใช้อำนาจหรือความสามารถของตนในการเอาชนะอีกฝ่าย ซึ่งอีกหนึ่งก็ยอมเป็นฝ่ายแพ้ โดยต่อไปนี้เป็นลักษณะของกลยุทธ์นี้ได้แก่

- (1) เกิดการแบ่งแยกที่ชัดเจนของทั้ง 2 ฝ่าย
- (2) ฝ่ายหนึ่งใช้อำนาจของตนกับอีกฝ่าย ในบรรยากาศของการเอาชนะและการพ่ายแพ้
- (3) ฝ่ายหนึ่งมองประเด็นปัญหาจากมุมมองของตน
- (4) เน้นที่การแก้ปัญหามากกว่าการได้มาซึ่งเป้าหมาย คุณค่า หรือวัตถุประสงค์
- (5) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องส่วนตัวและเป็นการตัดสินใจ
- (6) แต่ละวิธีในการแก้ไขความขัดแย้งไม่มีความแตกต่างกันอีกทั้งผลที่ได้ก็ไม่ต่างกัน
- (7) แต่ละฝ่ายใช้เวลาในการพิจารณาประเด็นของปัญหาค่อนข้างสั้น

ตัวอย่างของกลยุทธ์แบบชนะ-แพ้นี้เห็นได้จากความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง สายการบังคับบัญชา สหภาพกับระดับบริหาร และหลายๆ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นกันในปัจจุบันนี้ ของหลายองค์กร กลยุทธ์นี้สามารถที่จะให้ผลลัพธ์ทั้งที่เป็นประโยชน์ และไม่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรได้ ส่วนผลลัพธ์ที่ไม่เป็นผลดีต่อองค์กรได้กล่าวว่าการกลยุทธ์นี้จะทำให้ไม่สนใจแนวทางแก้ไข

วิธีอื่น ยกตัวอย่างเช่นการทำงานร่วมกัน การร่วมกันตกลงในผลประโยชน์ซึ่งยังก่อให้เกิดความกดดันในผลประโยชน์อีกด้วย ซึ่งทำให้ลำบากใจในการตั้งคำถามและยากที่จะเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขความขัดแย้งได้ ปัญหาที่สำคัญที่สุดของกลยุทธ์นี้คือจะต้องมีคนหนึ่งแพ้เกิดขึ้นเสมอ และคนแพ้อาจจะได้เรียนรู้บางสิ่งบางอย่าง แต่จะเกิดความรู้สึกเจ็บปวดและผูกใจด้วย

2.1.3.3 ชนะ –ชนะ (Win –Win approach)

กลยุทธ์นี้เป็นที่ต้องการมากที่สุดของแง่จิตมนุษย์และทางองค์กร การกระตือรือร้น และความคิดสร้างสรรค์คือ เป้าหมายในการแก้ปัญหามากกว่าการเอาชนะอีกฝ่าย กลยุทธ์นี้ให้ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์เหมือนกับของกลยุทธ์ ชนะ – แพ้ และยังกำจัดผลที่ไม่เป็นประโยชน์อีกด้วย เกิดความต้องการตรงกันของทั้งสองฝ่ายในการแก้ไขความขัดแย้ง และทั้งสองฝ่ายล้วนได้รับผลตอบแทน ถึงแม้ว่ายากที่จะประสบความสำเร็จในการแก้ไขความขัดแย้งด้วยกลยุทธ์ ชนะ – ชนะก็ตามแต่ถือเป็นกลยุทธ์ที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาองค์กร¹²

แนวคิดของโทมัส และคิลแมนน์ โทมัส และคิลล์แมนน์ (Kennrth W. Thomas Raph H. Killmann ได้ร่วมมือกันพัฒนาเครื่องมือวัดที่เรียกว่า “ Thomass-Killmann Conflict Model Instrument “ ซึ่งแบ่งได้เป็นลักษณะการแก้ไขความขัดแย้งออกได้เป็น 2 มิติ โดยมีแนวคิดพื้นฐานจากเบลค และมูตัน คือ

- (1) มิติที่มุ่งผลิตผล (Concern for Production)
- (2) มิติที่มุ่งคน (Concern for Praple)

จากนั้นโทมัส และคิลล์แมนน์ (Kennrth W. Thomas Raph H. Killmann ได้นำมาพัฒนาเป็นแนวคิดที่จัดการกับความขัดแย้ง โดยแบ่งเป็น 2 มิติ คือ

- (1) มิติที่มุ่งตนเอง (Assertiviness) บุคคลแสดงออกโดยมุ่งเน้นที่ความพึงพอใจของตนเองเป็นหลัก พฤติกรรมที่แสดงออกมา คือพฤติกรรมการมุ่งชนะ
- (2) มิติที่มุ่งความพึงพอใจของผู้อื่น (Cooparativeeness) บุคคลแสดงออกโดยมุ่งเน้นให้ผู้อื่นมีความพึงพอใจ พฤติกรรมที่แสดงออกมา คือพฤติกรรมความร่วมมือ

¹² Luthans, F., *Oganizational Behavior*. 8th ed. (Boston : McGraw - Hill, 1975), p. 311 -312, อ้างถึงใน วชิรา คิดการ, “ความสัมพันธ์ระหว่างเชาว์อารมณ์ และรูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งตามแนวคิดโทมัส – คิลแมนส์ กรณีศึกษาโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง,” (งานวิจัยส่วนบุคคลปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), 21.

ตามแนวคิดนี้ถูกนำไปใช้อธิบายถึงพฤติกรรมที่ใช้ในการแก้ไขความขัดแย้ง ดังนั้นโรมัส และคิลแมนน์จึงแบ่งลักษณะพฤติกรรมกรรมการแก้ไขความขัดแย้งออกเป็น 5 วิธี คือการแข่งขัน การร่วมมือ การหลีกเลี่ยง การยอมให้¹³

(1) การแข่งขัน (Competition) เป็นการแสดงพฤติกรรมมุ่งเอาชนะในระดับสูง และแสดงพฤติกรรมร่วมมือในระดับต่ำ เป็นพฤติกรรมที่เน้นการเอาใจตนเอง มุ่งชัยชนะของตนเองเป็นประการสำคัญ โดยไม่คำนึงถึงความสูญเสียของผู้อื่น พฤติกรรมที่แสดงออกมุ่งที่การชนะ - แพ้ มาร์ทีเนอร์ โทเมย์ ได้ให้ความเห็นว่า การใช้วิธีแบบนี้เหมาะกับสถานการณ์ที่ต้องการความรวดเร็ว เมื่อรู้สถานการณ์นั้นดี

(2) การร่วมมือ (Collaboration) เป็นการแสดงพฤติกรรมมุ่งชนะในระดับสูงและเป็นการแสดงพฤติกรรมในระดับสูงด้วย ผลของวิธีนี้จะเป็นแบบชนะ - ชนะ เป็นวิธีที่ทั้งสองฝ่ายพอใจในข้อสรุป ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความพอใจในข้อสรุป ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจ โดยทั้งสองฝ่ายต่างก็พยายามจะหาวิธีการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์หรือจุดหมายร่วมกัน ในการปฏิบัติงานของพยาบาลการใช้วิธีการร่วมมือในการจัดการกับความขัดแย้ง จะทำให้การจัดการกับความขัดแย้งประสบผลสำเร็จ และบุคลากรมีความพึงพอใจในงาน

(3) การประนีประนอม (Compromising) เป็นการแสดงพฤติกรรมทั้งมุ่งเอาชนะและแสดงพฤติกรรมร่วมมือในระดับปานกลาง เป็นจุดยืนระหว่างกลางของมิติการเอาใจตนเองและมิติการเอาใจผู้อื่นเป็นแบบของการเจรจาต่อรองที่มุ่งจะให้ทั้งสองฝ่ายมีความพอใจบ้างหรือในลักษณะที่มาพบกันครึ่งทาง ได้ให้ความเห็นว่า การประนีประนอมจะใช้ได้ดี เมื่อต้องการข้อสรุปในเวลาจำกัด และเป้าหมายมีความสำคัญปานกลาง หรือทั้งสองฝ่ายมีอำนาจเท่าเทียมกัน

(4) การหลีกเลี่ยง (Avoiding) เป็นการแสดงพฤติกรรมมุ่งเอาชนะในแบบต่ำ และแสดงพฤติกรรมร่วมมือในแบบต่ำด้วย เป็นการไม่สู้ปัญหาและไม่ร่วมมือในการแก้ปัญหา ไม่สนใจความต้องการของตนเอง และความสนใจของผู้อื่น แสดงอาการหลีกเลี่ยงปัญหา เฉื่อยชา และไม่สนใจความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดการแพ้- แพ้ เพราะการหลีกเลี่ยงอาจนำไปสู่ความล้มเหลวในการที่จะได้ความคิดใหม่ๆ

¹³ Kenneth W. Thomas Raph H. Killmann ,in Rex. C. Miitchell. "Constrctive Management of Conflict in Groups", อ้างถึงใน วชิรา คิตการ, "ความสัมพันธ์ระหว่างชาวอารมณ และรูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งตามแนวคิดโรมัส - คิลแมนส์ กรณีศึกษาโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง," (งานวิจัยส่วนบุคคลปริญญามหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), 21.

(5) การยอมให้ (Accommodation) เป็นการแสดงพฤติกรรมมุ่งเอาชนะในแบบต่ำ และแสดงพฤติกรรมร่วมมือในระดับสูง เป็นพฤติกรรมที่เน้นการเอาใจผู้อื่น ยอมผู้อื่น เป็นการเสียสละปล่อยให้ผู้อื่นดำเนินไปตามที่เขาชอบ แม้เราจะไม่เห็นด้วยก็ตามทำให้เกิดบรรยากาศของการชนะ – แพ้¹⁴

2.1.4 แนวคิดและกระบวนการสร้างความปรองดอง (Reconciliation)

ความหมายของการปรองดอง คือ เป็นกระบวนการที่นำไปสู่การลดความเกลียดชังแตกแยกและสร้างความไว้วางใจเพื่อฟื้นคืนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่เคยขัดแย้งรุนแรง โดยผ่านการแสดงความรับผิดชอบ ต่อการกระทำในอดีต การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น การเมตตาให้อภัย ตลอดจนการมองภาพอนาคตของสังคมร่วมกัน¹⁵

2.1.5 หลักการสร้างความปรองดองประกอบด้วยหลักการ ตามแนวทางของ Abu-Nimer Bercovitch มีดังนี้

(1) การสานเสวนาเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการนำไปสู่การสร้างความปรองดอง การสานเสวนาที่แท้จริงเกิดขึ้นได้เมื่อคู่กรณีมาร่วมกันสนทนาเพื่อนำไปสู่ข้อตกลงโดยต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงมุมมอง ความรู้สึกโกรธเกลียดที่มีต่อกัน การสานเสวนาที่แท้จริงถึงจะนำไปสู่การสร้างความปรองดองได้ โดยจะต้องมีการวิเคราะห์ความขัดแย้งและปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น

(2) เน้นหรือจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของคน การเปิดเผยอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองสามารถที่จะเยียวยาอดีตและความเจ็บปวดในปัจจุบันได้ และแง่มุมของความยุติธรรมที่สำคัญมากคือการเยียวยาความรู้สึกของคนที่เจ็บปวด กระบวนการ (Process) ที่จะจัดการ

¹⁴ Kenneth W. Thomas Raph H. Killmann ,in Rex. C. Miitchell. “Constrctive Management of Conflict in Groups”, อ้างถึงใน วชิรา คิตการ, “ความสัมพันธ์ระหว่างชาวอารมณ์ และรูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งตามแนวคิดโรมัส – คิลแมนส์ กรณีศึกษาโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง,” (งานวิจัยส่วนบุคคลปริญญามหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), 27-28.

¹⁵Abu-Nimer, Mohammed (ed) Rstence: econcilation, Theory and Practice. Lanham, Md: Lexington Books., อ้างถึงใน วุฒิสาร ต้นไชย และคณะ, รายงานการวิจัยการสร้าง ความปรองดองแห่งชาติ สถาบันพระปกเกล้า (กรุงเทพฯ : งานตีพิมพ์ออนไลน์, 2556), 27.

กับคนที่เกลียดชังกันได้มาพูดคุยกันเพื่อขับเคลื่อนการอยู่ร่วมกันไปสู่อนาคต ดังนั้นการเตรียมการเพื่อนำมาสู่กระบวนการพูดคุยจึงมีความสำคัญมาก และทำให้เกิดการเข้าใจในความเจ็บปวดของแต่ละฝ่าย โดยต้องการพื้นที่ปลอดภัยสำหรับคู่กรณีในการเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นสำหรับการเยียวยาความรู้สึกทางจิตใจ รวมถึงการยอมรับความจริงแทนหนทาง การต่อสู้กัน เช่น กรณีแอฟริกาใต้ เกิดการยอมรับผู้แทนของแต่ละฝ่าย ยอมรับตัวตนซึ่งกันและกัน และยอมรับอดีตที่เกิดขึ้น เช่นกระบวนการของคณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและสร้างความปรองดอง ในแอฟริกาใต้มีเป้าหมายเพื่อเยียวยาความห่วงกังวลของเหยื่อรวมถึงสังคมด้วย เป้าหมายไม่ใช่เพื่อลงโทษผู้กระทำ แต่เพื่อทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้

(3) ความปรองดองเกิดขึ้นได้เมื่อความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนอง เช่น การอพยพผู้ลี้ภัยกลับประเทศบอสเนียจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าพวกเขาไม่รู้สึกลดภัยและมั่นคงในการไปอยู่ร่วมกับศัตรู การให้อภัยเป็นสิ่งจำเป็นแต่จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าความต้องการของมนุษย์ถูกละเลย หรือในกรณีอิสราเอลกับปาเลสไตน์ที่จะไม่เกิดความปรองดอง ถ้าไม่เกิดการยอมรับในการดำรงอยู่ในอัตลักษณ์ของชนกลุ่มน้อยชาวอาหรับ

(4) ศาสนาเป็นเครื่องมือที่สำคัญมากในการแก้ไขความขัดแย้ง ในการเยียวยาความรู้สึกของผู้คน การสร้างความสัมพันธ์ที่แตกร้างขึ้นมาใหม่ต้องการมากกว่าเครื่องมือในการเจรจาไกล่เกลี่ย ที่เพียงแต่ค้นหาความต้องการและความต้องการที่แท้จริงเท่านั้น แต่ต้องใช้สัญลักษณ์และพิธีกรรม กล่าวคือใช้ทั้งความเชื่อทางศาสนา และพิธีกรรมในการสร้างความปรองดอง

(5) การสร้างความปรองดองจำเป็นมากที่จะต้องใช้นโยบายที่หลากหลาย ทั้งด้านจิตใจกฎหมาย สังคม วัฒนธรรม จิตวิทยาและการเมือง การเจรจาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถนำไปสู่การสร้างสันติภาพได้ แต่ต้องสร้างกิจกรรมร่วมกันในภาคประชาสังคมด้วย การสร้างความปรองดองจะประสบความสำเร็จถ้าได้รับความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ที่สำคัญมากคือผู้นำที่ได้รับการยอมรับจาก คู่กรณี เช่น เนลสัน แมนเดลา ที่เปลี่ยนความคิดของคนผิวดำในแอฟริกาใต้ ให้หันมาสนับสนุนการสร้างความปลอดภัย

(6) การสร้างความปรองดองเน้นที่หัวใจ (Heart) และความคิด (Head) การเน้นที่ความคิดคือการกำหนดเป้าหมายของการพูดคุย และทำให้การพูดคุยดำเนินต่อไปในทิศทางที่ควรจะเป็น ส่วนการเน้นที่หัวใจคือการพูดคุยกันถึงอารมณ์ ความรู้สึกที่อยู่ลึกในจิตใจ

(7) คำนี้ถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายในกระบวนการสร้างความปรองดอง โดยไม่เน้นที่การรับหรือนำเข้าวิธีการและกฎหมายแต่ของประเทศตะวันตกแต่ต้องปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคม

(8) การให้อภัยมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละสังคม วัฒนธรรมของแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันออกไป ไม่ควรยึดติดแต่เพียงรูปแบบเดียว แต่ละวัฒนธรรมก็มีมุมมองต่อการให้อภัยและการสร้างความปรองดองที่แตกต่างกันออกไป ส่วนอีกวิธีที่มีใช้อย่างกว้างขวางเพื่อจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรงในสังคมได้อีกหนึ่งรูปแบบคือ ความยุติธรรมระยะเปลี่ยนผ่าน¹⁶

2.1.6 ขั้นตอนและกระบวนการต่างๆ ของการสร้างความปรองดอง

Luc Huyse ศาสตราจารย์วิชาสังคมวิทยาและสังคมวิทยากฎหมาย จากมหาวิทยาลัยกฎหมาย Leuven ได้เสนอขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการปรองดองไว้ 3 ขั้นตอน แต่ก็อธิบายว่ากระบวนการต่างๆ ของการปรองดองอาจไม่ได้ดำเนินการในลักษณะขั้นตอนเช่นนี้ทั้งหมด เพราะแต่ละสถานการณ์ความขัดแย้ง อาจจะใช้ขั้นตอนการปรองดองที่แตกต่างกันได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 หยุดใช้ความรุนแรงเพื่อหยุดยั้งความหวาดกลัว (Replacing Fear by Nonviolent) ทั้งนี้ เพื่อที่จะขจัดความเกลียดชัง ความเคียดแค้น และความทรงจำที่เจ็บปวด โดยขั้นตอนแรกสุดของการเดินทางสู่ความปรองดองคือ จะต้องหยุดใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ (Building Confidence and Trust) หลังจากที่ได้หยุดการใช้ความรุนแรงแล้ว รัฐบาลจะต้องสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ ในสังคมให้กลับคืนมา ทั้งนี้ทั้งคู่ขัดแย้ง เหยื่อ และผู้ได้รับผลกระทบกับความขัดแย้งทางการเมืองจะต้องสร้างความไว้วางใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน

ขั้นตอนที่ 3 เอาใจเขามาใส่ใจเรา (Towards Empathy) การเอาใจเขามาใส่ใจเราคือ การเข้าใจถึงสาเหตุที่มาของความขัดแย้งจากมุมมองของฝ่ายตรงข้ามโดยเหยื่อยินดีที่จะรับฟังเหตุผลของผู้กระทำผิด และผู้กระทำผิดก็พร้อมที่จะรับรู้ความรู้สึกเจ็บปวดของเหยื่อเพื่อหยุดยั้งความเกลียดชังและการแก้แค้นต่อกัน¹⁷

2.1.7 กระบวนการและเครื่องมือในการสร้างความปรองดอง

กระบวนการสร้างความปรองดองในชาติและสังคมอาจจะอาศัยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือผสมผสานกันหลายวิธีการก็ได้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและบริบททางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม โดยมีเป้าหมาย ที่สำคัญก็คือการสร้างสังคมที่คนเห็นต่างแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ (Peaceful Coexistence) เครื่องมือในการสร้างความปรองดองเพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, 27.

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, 30.

เกิดความไว้วางใจ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา และการมีวัฒนธรรมประชาธิปไตย (A Culture of Democracy) ประกอบไปด้วยการ เยียวยาทางจิตใจ (Healing) กระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ (Restorative Justice) และการเล่าความจริง (Truth-telling) และการชดเชย (Reparation)

(1) การเยียวยาทางจิตใจ (Healing)

Brandon Hamber นักจิตวิทยาชาวแอฟริกาใต้ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อเกิดความรุนแรง อันเนื่องมาจากความขัดแย้ง เช่น การเหยียดสีผิว การละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น นอกจากผู้เสียหายจะได้รับ ความเสียหายทางร่างกาย เช่น การได้รับบาดเจ็บแล้ว ผู้เสียหายยังอาจได้รับความเสียหายทางจิตใจด้วย เช่น ความตึงเครียด ความรู้สึกเจ็บปวดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนความรู้สึกว่าตนเองไม่ใช่ส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้น การเยียวยาผู้เสียหาย จึงไม่ใช่เป็นแต่เพียงการเยียวยาเฉพาะสุขภาพกายของผู้เสียหายเพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องมีการเยียวยาสุขภาพจิตของผู้เสียหาย และทำให้ผู้เสียหายอยู่ได้มีสถานะความเป็นอยู่ในสังคมที่ดีดังเดิมด้วย

การยอมรับผิดและความยุติธรรม ไม่สามารถแยกออกจาก กระบวนการเยียวยาผู้เสียหายได้ การนำผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมก็เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อไม่ให้เหยื่อ รู้สึกว่าได้รับความไม่เป็นธรรมดำรงอยู่ ยอมรับผิดและความยุติธรรม ไม่สามารถแยกออกจาก กระบวนการเยียวยาผู้เสียหายได้ การนำผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมก็เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อไม่ให้เหยื่อ รู้สึกว่าได้รับความไม่เป็นธรรมดำรงอยู่สุดท้าย¹⁸

(2) การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)

คำว่า Restorative Justice (กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์) เป็นคำที่สหประชาชาติกำหนดให้ใช้สำหรับกิจกรรม และโครงการในลักษณะนี้ และกำหนดความหมายว่า คือ การอำนวยความสะดวกที่ต้องการทำให้ทุกฝ่ายซึ่งได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมได้กลับคืนสู่สภาพดีเช่นเดิม อันเป็นการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมอันเป็นเป้าหมายสุดท้าย¹⁹

Huyse ได้กล่าวว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นกระบวนการยุติธรรมที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการเยียวยาผู้เสียหายและการลงโทษผู้กระทำความผิดแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นกระบวนการยุติธรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหาย และผู้กระทำความผิดได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยการพูดคุยกันเพื่อวิเคราะห์ว่าอะไรคือข้อเท็จจริง อะไรคือสาเหตุแห่งการกระทำความผิด และเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกับ ผู้เสียหายมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ให้ผู้กระทำผิดเกิดความรู้สึก “รับผิดชอบ” กับสิ่งที่ตนเองทำ และตกลงกันว่าจะเยียวยาผู้เสียหายอย่างไร ตลอดจนปรับเปลี่ยน

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, 30.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, 27.

พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดแล้วทำให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมได้ ข้อดีของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ได้แก่ กระบวนการยุติธรรมดังกล่าวสร้างการเรียนรู้ให้แก่คนในสังคม โดยต่างฝ่ายต่างเข้าใจกัน และเป็นกระบวนการยุติธรรมที่มีลักษณะเป็นการเจรจาซึ่งเปิด โอกาสให้ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดเข้ามามีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม กระบวนการยุติธรรมดังกล่าวก็มีข้อเสีย คือ เนื่องด้วยในการใช้กระบวนการยุติธรรม เชิงสมานฉันท์อาจเกิดความไม่เป็นธรรมหรืออำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันในกระบวนการพูดคุยระหว่างคู่กรณีได้ ไม่ว่าจะเป็นตัวแปรด้านเพศ อายุ หรือสถานะทางสังคม ²⁰

(3) การเล่าความจริง (Truth-telling)

Mark Freeman กล่าวว่า กระบวนการสร้างความปรองดองที่พบได้มากในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาคือ การจัดตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อทำหน้าที่ค้นหาความจริง ข้อดีของการตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงได้แก่ คณะกรรมการค้นหาความจริงสามารถเปิดเผยข้อมูลอย่างเป็นทางการของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งก่อนมีคณะกรรมการดังกล่าว อาจมีการให้ข้อมูลที่กล่าวถึงความเสียหายที่มากเกินไปเกินความเป็นจริง หรือน้อยเกินความเป็นจริงก็ได้ และการเปิดเผยความจริงจะทำให้สังคมหันมาสนใจผู้เสียหายซึ่งถูกสังคมเพิกเฉยมาเป็นเวลานาน อันนำไปสู่การสร้างมาตรการเยียวยาผู้เสียหายได้ ที่สำคัญ คณะกรรมการค้นหาความจริงสามารถนำเสนอมาตรการในการเยียวยาผู้เสียหาย ตลอดจนการปฏิรูป

กฎหมายและสถาบันได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม การตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงไม่ใช่จะเหมาะสมกับทุกบริบทของความขัดแย้งเสมอไป เพราะในบางครั้ง การค้นหาความจริงก็อาจทำให้ความขัดแย้งที่มีอยู่เพิ่มมากขึ้น และการตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงก็มีข้อเสียเช่นกัน ได้แก่ บางประเทศไม่มีโครงสร้างทางสถาบันที่น่าเชื่อถือพอที่จะสร้างกระบวนการค้นหาความจริงที่มีความชอบธรรม และไม่มีอะไรรับประกันได้ว่าคณะกรรมการค้นหาความจริงจะดำเนินการอย่างเป็นกลาง ยิ่งกว่านั้น ในบางครั้ง การเปิดเผยความจริงก็อาจจะยิ่งสร้างความเจ็บปวดให้แก่ผู้เสียหายมากขึ้นก็ได้

²⁰ เรื่องเดียวกัน, 27.

(4) การชดเชย (Reparation)

Stef Vandeginste นักกฎหมายและนักวิจัย UNDP โปรแกรมในวันดา เห็นว่าการชดเชยเป็นสิ่งที่สำคัญในกระบวนการสร้างความปรองดองอย่างแท้จริง โดยถือหลักว่า รัฐมีหน้าที่รับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น ถ้าหากรัฐ (หรือเจ้าหน้าที่รัฐ) ทำการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน รัฐก็ต้องชดเชยให้ผู้เสียหาย อาจเป็นได้ทั้ง การทำให้กลับคืนสู่สภาพเดิม (Restoration) ได้แก่ การคืนทรัพย์สิน การคืนสิทธิตามกฎหมายแพ่งของบุคคล และการใช้ค่าสินไหมทดแทน (Compensation) ซึ่งหมายถึง การจ่ายเงินให้แก่ผู้เสียหาย เพื่อทดแทนสิ่งที่ผู้เสียหายสูญเสียไป นอกจากนี้การเยียวยาอาจได้แก่ การฟื้นฟู (Rehabilitation) ซึ่งหมายถึงการทำให้สุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตกลับคืนสู่สภาพใกล้เคียงกับสภาพเดิมมากที่สุด ซึ่งอาจทำได้โดยให้การรักษาทางการแพทย์ และการชดเชยยังอาจหมายถึงการสร้างคามพึงพอใจ (Satisfaction) ซึ่งก็คือการสร้างคามพึงพอใจให้แก่ผู้เสียหาย โดยการเปิดเผยความจริง การขอโทษ การลงโทษผู้กระทำความผิด เป็นต้น

อนึ่ง กระบวนการสร้างความปรองดองมีความเปราะบางและต้องอาศัยเวลาและความอดทนจากทุกฝ่าย เป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องทั้งในส่วนของายุติความรุนแรง/การหาข้อตกลง ซึ่งตั้งอยู่บนฐานคิดว่าความรุนแรงไม่อาจนำมาซึ่งเป้าหมายและทางออกที่ยั่งยืน และในส่วนของกระบวนการสร้างความปรองดองปรองดองในสังคม ซึ่งตั้งอยู่บนฐานคิดของความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านและการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง โดยทั้งหมดนี้จะดำเนินไปเพื่อยุติความรุนแรง ลดความเกลียดชังแตกแยก สร้างความไว้วางใจและฟื้นคืนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่เคยขัดแย้งกันรุนแรง และนำไปสู่สังคมปรองดองที่ผู้คนซึ่งมีความแตกต่างไม่ว่าจะเป็นทางความคิดความเชื่อ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม หรือสถานะทางสังคมเศรษฐกิจ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ในแง่ที่สามารถจัดการกับความขัดแย้งต่างๆที่เกิดขึ้นเป็นปกติธรรมดาของสังคม โดยไม่นำไปสู่การใช้ความรุนแรงระหว่างกัน²¹

2.1.8 แนวทางเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice)

ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน เป็นแนวทางหนึ่งที่น่ามาใช้เพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ บนพื้นฐานว่าจะจดจำหรือลืมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิด หรือเน้นการเยียวยาผู้เสียหาย โดยมีวิธีการสรุปได้ดังนี้

²¹ เรื่องเดียวกัน, 31.

(1) การฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด (Criminal Prosecutions) ซึ่งมีส่วนต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้น

(2) การนิรโทษกรรม (Amnesty) คือ การได้รับยกเว้นการลงโทษ ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการต่อรองกันระหว่างอำนาจเก่ากับอำนาจใหม่ หรือบางกรณีได้รับการยกเว้นการลงโทษด้วยการยอมรับว่าได้กระทำความผิดลงไป

(3) คณะกรรมการค้นหาความจริง (Truth Commissions) เป็นคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ทำความจริงให้ปรากฏ (Establish the Truth) ที่ได้จากการไต่สวน (Inquiry) ค้นหาความจริง (Truth Seeking) ในช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Focus on the Past) เพื่อเปิดเผยความจริง ให้ผู้ได้รับผลกระทบหรือครอบครัวของผู้ที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนสังคมโดยรวมได้ทราบในรายละเอียด เหตุการณ์อย่างถูกต้องแท้จริง อีกทั้งยังเป็นการเปิดพื้นที่ให้ผู้ได้รับผลกระทบได้แสดงออก

(4) โครงการช่วยเหลือเยียวยา (Restoration Programs) เป็นการให้ความช่วยเหลือ ชดเชย เยียวยาแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง ทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย ทรัพย์สินผ่านโครงการหรือการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และรวมไปถึงการกล่าวคำขอโทษจากคู่ปรปักษ์อย่างเป็นทางการ (Official/ State Apologies)

(5) การระลึกถึงผู้ได้รับผลกระทบ (Memorialisation of Victims) เป็นกระบวนการที่ทำให้สังคมยอมรับและตระหนักรู้ (Recognition) และกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในทางศีลธรรม (Raise Moral Consciousness) ถึงเหตุการณ์ความรุนแรงที่ผ่านมา เพื่อจะไม่ทำให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำรอยขึ้นอีก ซึ่งอาจอยู่ในรูปพิพิธภัณฑ์หรืออนุสรณ์แห่งความทรงจำ (Memorial)

(6) การปฏิรูปสถาบัน (Institution Reform) เป็นกระบวนการปฏิรูปสถาบันหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน อาทิ กองทัพบก ทหาร ตำรวจ สื่อสารมวลชน กระบวนการยุติธรรม ฯลฯ เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้องค์กรหรือองค์กรดังกล่าวใช้รูปแบบเดิมในการปฏิบัติที่อาจนำความรุนแรงกลับมาอีกครั้ง นอกจากนี้ประเด็นการปฏิรูปประเทศไทยและการเมืองไทย ถือเป็นหัวใจของแนวทางการสร้างความปรองดอง สภาพัฒนาการเมืองได้วางกรอบแนวคิดที่สมบูรณ์ในการนำไปใช้เป็นแนวทางเพื่อปฏิรูปประเทศไทยต่อไป ²²

²² เรื่องเดียวกัน, 31.

2.1.9 ทฤษฎีว่าด้วยแนวคิดของการชดเชย (reparation)

ความหมายของการชดเชยนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามการตีความในหลัก ยุติธรรมของยุคสมัย และกาลเวลา ด้วยกลไกของกระบวนการยุติธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การชดเชยจึงมีรูปแบบเฉพาะที่ไม่ซ้ำรอยกันโดยปรับไปตามสถานการณ์ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อใน เหตุการณ์ความรุนแรง อีกทั้งการชดเชยในปัจจุบันไม่ได้มีความหมายเฉพาะการมีค่าตอบแทนและ มาตรการชดเชยทางอื่นแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นเหมือนสัญลักษณ์ที่สะท้อนให้สาธารณชนรับรู้ถึง “คำขอโทษ” ต่อเหตุการณ์ที่ผ่านมา และยังสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของรับและสังคมในการ ตอบสนองต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยสามารถแบ่งได้ 5 รูปแบบดังนี้

(1) การชดเชยความเสียหาย (restitution) โดยกำหนดมาตรการการฟื้นฟูเหยื่อจาก เหตุการณ์ความรุนแรงให้กลับคืนสู่สภาวะปกติทั้งในด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพของบุคคล ชีวิต ครอบครัว สิทธิการเป็นพลเมือง การคืนสู่ถิ่นฐานบ้านเกิดที่อยู่อาศัย สิทธิการจ้างงาน และการคืน ทรัพย์สิน

(2) ค่าตอบแทนความเสียหาย (compensation) การจ่ายค่าตอบแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นตามความเหมาะสม ตามสัดส่วน และสถานการณ์การละเมิดแล้วแต่กรณี

(3) การฟื้นฟู (rehabilitation) เป็นการบำบัดและฟื้นฟูทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ของผู้ได้รับความเสียหาย รวมไปถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายและการช่วยทางสังคมด้วย

(4) การสร้างความพึงพอใจ (satisfaction) กำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อยุติการ ละเมิดสิทธิมนุษยชนและการล่วงละเมิดอื่นๆ การแสวงหาความจริง การค้นหาผู้สูญหาย

(5) การให้หลักประกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำรอย (guarantees of non-recurrence) โดยการปฏิรูปเพื่อสร้างความมั่นใจว่าสามารถป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนใน อนาคตได้ รวมถึงการควบคุมทหารและกองกำลังรักษาความปลอดภัย เพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์กร ตุลาการให้เป็นอิสระ การคุ้มครองข้าราชการพลเรือน และผู้ปฏิบัติงาน²³

2.1.10 นโยบาย และมาตรการ คุณลักษณะของวัตถุประสงค์ของนโยบาย

(1) ความครอบคลุมประเด็นปัญหา นโยบาย (comprehensiveness)

(2) ความสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม (relevant to social value)

²³ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ, 2554 และ Huyse, 1998), อ้างถึงใน วุฒิสสาร ตันไชย และคณะ, รายงานการวิจัยการสร้างความปลอดภัย แห่งชาติ สถาบันพระปกเกล้า (กรุงเทพฯ : งานตีพิมพ์เอกชนจำกัด, 2556), 33.

- (3) ความชัดเจนและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (clarity & feasibility)
- (4) ความสมเหตุสมผล (rationale)
- (5) มีความสอดคล้องกับทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ (relevant to existing resources)
- (6) มีความสอดคล้องทางการเมือง (relevant to political pattern)

2.1.11 รูปแบบของการตัดสินใจนโยบาย

(1) การต่อรอง (Bargaining) เป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญ ซึ่งบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจ ทำการเจรจาเพื่อปรับเป้าหมายที่ไม่สอดคล้องกันให้เป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการยอมรับในการนำนโยบายไปปฏิบัติ การต่อรอง แบ่งเป็น 3 ประการ คือ 1. การต่อรองทางลับ 2. การให้รางวัล 3. การประนีประนอม

(2) การโน้มน้าว (Persuasion) ความพยายามที่จะทำให้กลุ่มการเมืองเชื่อมั่นในความถูกต้องต่อข้อเสนอของนโยบายของตน เป็นการแสวงหาการสนับสนุนโดยปราศจากการปรับเปลี่ยนข้อเสนอของตน

(3) คำสั่ง (Command) เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ตามลำดับชั้น ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นการแสดงถึงการใช้อำนาจของผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่า เพื่อการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่มีผลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา

2.1.12 องค์ระบอบการประกาศใช้นโยบายจรรยาบรรณในการนำไปปฏิบัติในกระบวนการกำหนดนโยบาย

- (1) พิจารณาความเป็นไปได้ทางการเมืองโดยคิดเชิงกลยุทธ์
- (2) ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบการวางแผนปฏิบัติ
- (3) เชิญนักวิเคราะห์ร่วมในกระบวนการผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

2.1.13 การนำนโยบายไปปฏิบัติ การนำนโยบายไปปฏิบัติ : กรอบความคิดและตัวแบบของการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- (1) ความหมายและความสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติ
- (2) กรอบแนวคิดและแนวทางการศึกษา
- (3) ตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ
- (4) การนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผล

(5) ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายไปปฏิบัติ²⁴

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ ได้กล่าวถึงในอำนาจและทิศทางการใช้อำนาจของรัฐได้เสนอความคิดที่คล้ายคลึงกันถึงความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจพื้นฐานความขัดแย้งในสังคมไทยเป็นอันดับแรก โดยแบ่งความขัดแย้งออกเป็น 2 มุมมอง คือ

(1) มองความขัดแย้งเป็นปัญหาใหม่ ดังนั้นจึงต้องขจัดความขัดแย้งให้หมดสิ้นไป และมองว่าความขัดแย้งมีลักษณะเป็นลบ เป็นสิ่งที่ไม่ดีและไม่ควรดำรงอยู่ต่อไป

(2) มองความขัดแย้งเป็นเรื่องธรรมชาติ หมายความว่า เราจัดธรรมชาติไม่ได้ ขณะเดียวกันความพยายามที่จะทำให้ความขัดแย้งหมดไปจึงเป็นสิ่งที่ไม่เป็นธรรมชาติ และเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นจึงต้องหาวิธีอยู่กับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นให้ได้ เมื่อเข้าใจพื้นฐานความขัดแย้ง และยอมรับกับเหตุผลข้างต้นแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ การพิจารณาแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง ซึ่งสามารถทำได้ด้วยสันติวิธี หรือปฏิบัติการไร้ความรุนแรง (Non – violence action)²⁵

อภิชาติ สถิตนิรามัย และคณะ ในแง่ของความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบันจึงมีรากฐานหรือมีความสืบเนื่องมาจากความขัดแย้งเชิงกลุ่มชนชั้นทางเศรษฐกิจผสมอยู่ด้วยอย่างมีนัยสำคัญ เราอาจจัดประเภทความขัดแย้งนี้ได้ว่า เป็นความขัดแย้งทางการเมืองของการกระจายทรัพยากร (distributive politics) กล่าวคือการที่กลุ่มคน ซึ่งมีผลประโยชน์เฉพาะของกลุ่มตนแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ จึงใช้กลไกในระบบการเมืองแบบเลือกตั้งผลักดันนโยบายของรัฐให้อื้อประโยชน์แก่กลุ่มตน ซึ่งก็เป็นความขัดแย้งปกติทั่วไป ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ภายใต้ระบบการเมืองแบบเลือกตั้งในทุกสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมที่ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจดำรงอยู่ในระดับสูงมาอย่างยาวนาน แต่ความขัดแย้งลักษณะนี้อาจจะไม่บานปลาย ไม่กลายเป็นความผิดปกติทางการเมือง และไม่ขยายตัวเป็นความรุนแรง หากรัฐประหาร 2549 ไม่เกิดขึ้น²⁶

²⁴ ศศิชา สืบแสง, “ วิชานโยบายสาธารณะ และการนำนโยบายไปปฏิบัติ,”

<http://www.geocities.ws/worawut47/policy.doc> (สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2559).

²⁵ ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, อ้างถึงใน สุนทร ปัญญาพงษ์, “ เรื่องการคลี่คลายความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรน้ำในบริบทสังคมไทย กรณีเขื่อนลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ ”, (ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554), 15.

²⁶ อภิชาติ สถิตนิรามัย และคณะ, *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย ทบทวนภูมิทัศน์การเมืองไทย* (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ, 2556), 139.

วุฒิสาร ตันไชย และคณะ ได้กล่าวถึงกระบวนการแก้ไขความขัดแย้ง และยุติความรุนแรงโดยการเกิดข้อตกลงร่วมกันนั้นยังไม่เพียงพอต่อการสร้างความสมานฉันท์ ประองตองในสังคมไทย โดยกรณีศึกษาจากต่างประเทศ ผ่านความสูญเสียทั้งชีวิต และจิตใจระหว่างผู้คนในสังคมที่มีการแบ่งขั้วแบ่งฝายกันอย่างชัดเจน มีทัศนคติที่เป็นศัตรูต่อกัน และตอบโต้กันอย่างรุนแรงนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการกับความจริงและการสร้างความยุติธรรมในสังคมด้วย อันเป็นการพยายามให้คำอธิบายที่กระทบต่อความรู้สึกต่อประชาชน สังคมได้ร่วมกันรับรู้ และรับทราบในสิ่งที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อที่จะให้ผู้คนในสังคมได้เรียนรู้บทเรียนความเจ็บปวดในอดีต เกิดความทรงจำร่วมกันที่จะป้องกันการเกิดซ้ำของเหตุการณ์ในอนาคต และร่วมหน้ากันเดินต่อไปได้²⁷

เกษียร เตชะพีระ กล่าวถึงที่มาของปัญหาว่า ประเด็นสำคัญไม่ใช่เรื่องการปรองดองทางการเมืองเท่ากับการปรองดองกับประชาธิปไตย แก่นแท้ของปัญหาการปรองดองทางการเมืองท่ามกลางความขัดแย้งของระบบการเมืองไทยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2548 - 2549 เป็นต้นมา คือการปรองดองของชนชั้นนำในระบบประชาธิปไตย หรือชนชั้นนำที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง กับระบบประชาธิปไตย "คำถามกลับคือว่า ชนชั้นนำเดิมนำภายใต้บทบาทใหม่ จะหาทางบริหารจัดการกับสูญเสียอำนาจอธิปไตยได้ อย่างไร จึงจะประนีประนอมกับระบบใหม่ และยังคงรักษาอภิสิทธิ์รักษาอภิสิทธิ์ ผลประโยชน์สำคัญของตนไว้ได้"²⁸

อภิญา ติสสะหมาน กล่าวว่าในกระบวนการสร้างความปรองดองในชาติ และสังคม อาจจะมีหลายวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือผสมผสานกันหลายวิธีการก็ได้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา และบริบททางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการสร้างสังคมที่เห็นต่างแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ (Coxistence)²⁹

²⁷ วุฒิสาร ตันไชย และคณะ, *รายงานการวิจัยการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ สถาบันพระปกเกล้า* (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ, 2555), 64.

²⁸ เกษียร เตชะพีระ, "ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข: ที่มาและที่ไป," สืบค้นจาก <http://www.isranews.org/thaireform/thaireform-talk-interview/thaireform-talk-politics/item/13543-kkk.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2559).

²⁹ อภิญา ติสสะหมาน, "การปฏิรูปประเทศไทยกับทางออกวิกฤตการเมืองไทย" *วารสารสถาบันพระปกเกล้า* ปีที่ 12, ฉบับที่ 2, (กรุงเทพฯ : ส เจริญการพิมพ์, 2557): 7.

รณชัย คงสกนธ์ และ คณะ คอป. ได้กล่าวถึงการเยียวยา และการฟื้นฟูเป็นแนวทางสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยลดความขัดแย้ง และเป็นหนทางนำไปสู่การปรองดองในสังคมได้ โดยกล่าวถึง “รัฐ” ว่าไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลชุดใดก็ตามมีหน้าที่รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ความรุนแรงในด้านเยียวยา และฟื้นฟูผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การเยียวยา และฟื้นฟูดังกล่าว เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทัวถึง เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีมาตรการต่างๆ ในการป้องกัน ความรุนแรงไม่ให้เกิดซ้ำ³⁰

ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว ได้กล่าวถึงความปรองดองในสังคมไทยไว้ว่า สังคมมี ปัญหาความรุนแรงทางโครงสร้างที่เป็นเงื่อนไขของความขัดแย้งในตัวเอง (Built – in Conflict) กรอบของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยจึงควรมุ่งไปสู่การสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้น ดังที่มารค ตามไท เคยวิเคราะห์ไว้ในที่สัมมนาหลายครั้ง ว่าความเป็นกลางในการแก้ไขความขัดแย้งอยู่ที่ใดต่อบยาก トラบใดที่ยังไม่มีความเป็นธรรมในสังคม และ ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนที่เป็นเรื่องใหญ่ของสังคมไทยในปัจจุบันนี้มีลักษณะไม่สมมาตร (Asymetic Conflict) หรือความขัดแย้งที่ไม่เท่าเทียมกันทางอำนาจ หรือ ถ้าเป็นมวยก็เรียกได้ว่ามีคู่ต่อสู้คนละรุ่น มีโพรมอเตอร์คนละระดับ³¹

สถาบัน Swedish International Development Cooperation Agency (Sida) ซึ่งตั้งอยู่ที่กรุงสตอกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ได้ทำการวิจัยศึกษาเรื่องการจัดการความขัดแย้งและการเสริมสร้างความปรองดองในหลายประเทศได้พบว่า การให้อภัย (forgiveness) และการปรองดอง (reconciliation) เป็นกระบวนการที่แยกออกจากกัน ถึงแม้ว่าการให้อภัยจะเป็นเงื่อนไขสำคัญของการนำไปสู่ความปรองดองก็ตามการให้อภัยเป็นกระบวนการทางเดียว (one-way process) ในขณะที่การปรองดองเป็นกระบวนการสองทาง (two-way process) เกี่ยวข้องกับทั้งผู้ก่อเหตุและในขณะที่ได้รับความเสียหายดังนั้นจึงต้องเน้นมากที่ความเข้าใจซึ่งกันและกัน การปรองดองต้องไม่ใช่การบังคับ

³⁰ รณชัย คงสกนธ์ และคณะ, รายงานการดำเนินงานคณะอนุกรรมการเยียวยาฟื้นฟูและป้องกันความรุนแรง (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ, 2553), 349.

³¹ ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว , ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสันติวิธีและธรรมชาติของความขัดแย้งในสังคมไทย, (กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2547), 69.

ให้ลืมนอดีต แต่ต้องให้ยอมรับว่าสิ่งร้าย ๆ นั้นได้เกิดขึ้นจริง แต่อยู่ในแผนที่ระลึกจำ ไม่ได้ลืมนไปทั้งหมด ตามกาลเวลา และพยายามจะแก้ไขแต่ไม่แก้แค้น แต่ประเทศต้องมีสูตรในการปรองดองเป็นของตนเอง ไม่สามารถนำสูตรที่ใช้สำเร็จในประเทศหนึ่งมาใช้ได้ทั้งหมดในอีกประเทศหนึ่ง³²

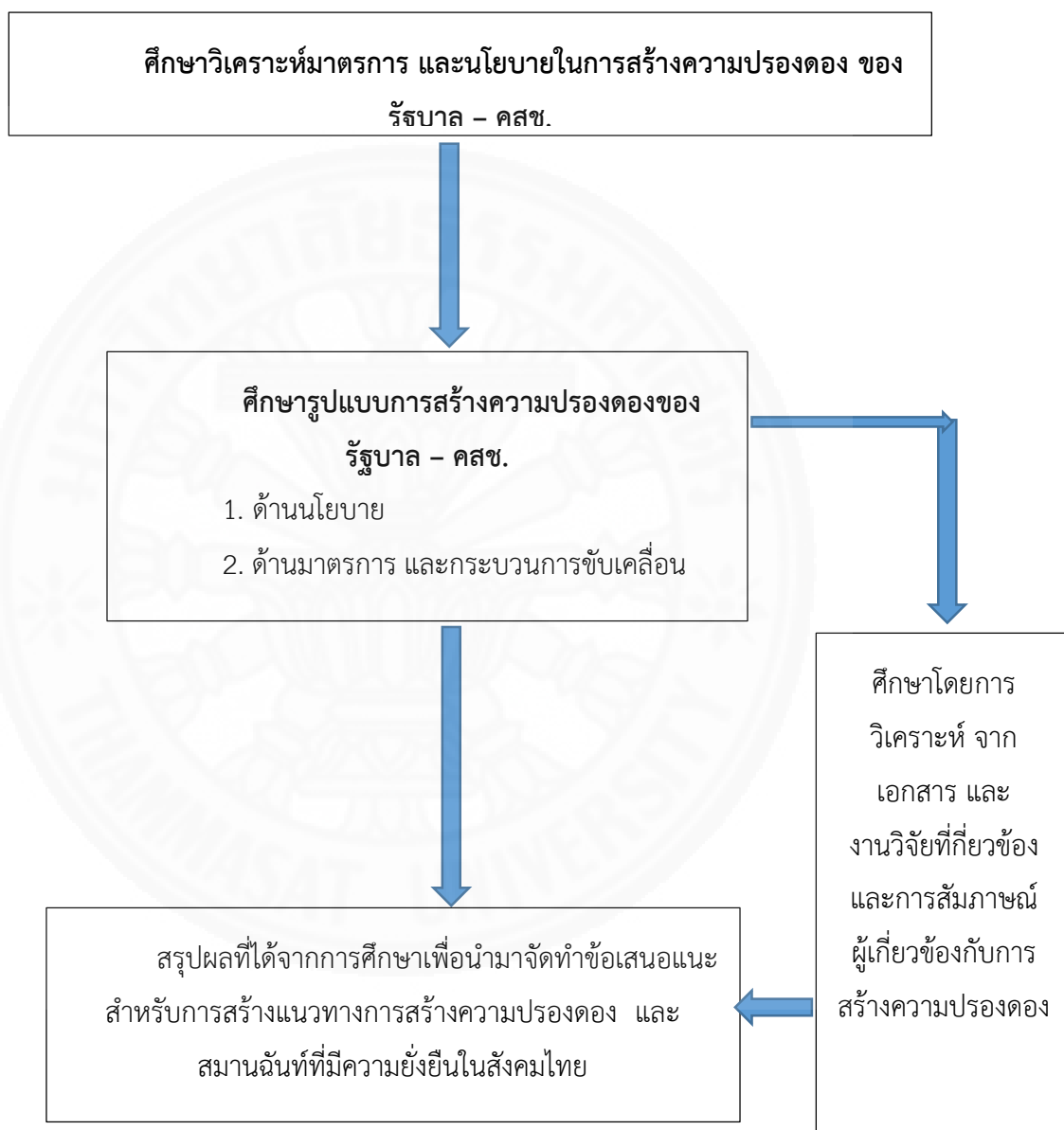
2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิจัย โดยการศึกษาและนำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์สาเหตุต่างๆ รวมทั้งนโยบาย และตัวแบบที่มีความสอดคล้อง มาเรียบเรียงให้ตรงกับวัตถุประสงค์และตอบคำถามการวิจัยได้อย่างชัดเจน ในการรวบรวมเก็บข้อมูล ซึ่งทั้งนี้ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัยมีจำกัด จึงอาจทำให้ข้อมูลบางประการมีความไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร แต่ได้มีการค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดที่รัดกุม มีเหตุผล มีความหนักแน่นในหลักการอ้างอิงเชิงทฤษฎี

ทั้งนี้จึงได้จัดทำกรอบแนวคิดของผู้วิจัยที่สังเคราะห์ขึ้นเอง นอกจากนี้ยังได้ใช้ผลงานวิจัยและทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความปรองดอง และส่วนหนึ่งได้มาจากแนวคิดและประสบการณ์การทำงานของผู้วิจัยเองอีกด้วย

³²อุไรวรรณ ธนสถิตย์, “บทบาทของสภาพพัฒนาการเมืองกับการเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ,” *วารสารสถาบันพระปกเกล้า* ปีที่ 12, ฉ.1 (มกราคม-เมษายน 2557), 23-30.

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

ภูมิหลังและความเป็นมา

3.1 ความขัดแย้งในการเมืองไทย

สังคมไทยมีปัญหาทางการเมืองเกิดความขัดแย้งต่อเนื่องมายาวนาน อันเป็นความขัดแย้งกันทางความคิดต่างทางการเมือง โดยได้ทวีความรุนแรง จนอยู่ในช่วงวิกฤตของความขัดแย้งนับตั้งแต่การทำรัฐประหารในปี 2549 เป็นต้นมา ความขัดแย้งทางด้านความคิดต่างทางการเมืองได้กลายเป็นความรุนแรง และมีการยกระดับของความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กลายเป็นการบ่มเพาะความขัดแย้งความคิดเห็นทางการเมืองที่เห็นต่างอย่างรุนแรงมากขึ้น สืบเนื่องจากแกนนำการเมืองกลุ่มต่างๆ ได้ทำการปลุกกระดมมวลชนของตน โดยใช้ข้อมูลที่บิดเบือนในการยุยง ปลุกปั่น และให้ร้ายฝ่ายตรงข้าม เพียงเพื่อหวังประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มตน โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายของชาติ จนทำให้คนในชาติแตกความสามัคคี แบ่งออกเป็นฝักฝ่าย แบ่งข้างแบ่งสี และความขัดแย้งนั้นยังกระจายลึกลงจากระดับประเทศไปจนถึงครอบครัวของคนไทยในทุกภูมิภาค

การชุมนุมของกลุ่มพลังทางการเมืองในประเทศไทย ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2549 เป็นต้นมา อันมีสาเหตุจากความขัดแย้งทางการเมือง และอุดมการณ์ ได้นำสังคมไทยไปสู่การแบ่งฝักแบ่งฝ่าย เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน จนนำไปสู่การเผชิญหน้าทีรุนแรงระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนกับประชาชน¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วง 6 เดือน ก่อนที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. จะเข้ามาแก้ปัญหา ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ล่วงละเมิดสถาบันฯ และบังคับใช้กฎหมายสถานการณ์ขณะนั้น สังคมไทยกำลังประสบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างรุนแรงในทุกระดับ มีคดีจำนวนมากในชั้นศาล ทั้งยังมีการแอบอ้าง บิดเบือน ล่วงละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่การบังคับใช้กฎหมายปกติไม่สามารถดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดได้ หรือทำไม่ได้กับทุกกลุ่ม ส่งผลกระบวนการยุติธรรมของไทยขาดความน่าเชื่อถือ และทำให้ความขัดแย้งในสังคมไทยทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น อันเป็นสาเหตุของการชุมนุมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง²

¹ สถาปนิกรูปแห่งชาติ, รายงานวาระปฏิรูปพิเศษ 15 : แนวทางการสร้างความปรองดอง สภาปฏิรูปแห่งชาติ 2558 (ม.ป.ท. : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558), 13.

² กองทัพบก, บทความ “คสช. มาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชาติ” [http://www.rta.mi.th/data/article/เหตุผลความจำเป็นในการเข้าควบคุมอำนาจการบ.\(สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2559\).](http://www.rta.mi.th/data/article/เหตุผลความจำเป็นในการเข้าควบคุมอำนาจการบ.(สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2559).)

สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ปรากฏการณ์ความขัดแย้งดังกล่าวจัดว่าเป็นความขัดแย้งระดับที่ 4 คือความขัดแย้งระดับรุนแรง (violence) ถือว่าเป็นความขัดแย้งขั้นสูงสุดเกินกว่าที่จะสามารถจัดการความขัดแย้งได้ด้วยวิธีการป้องกันความขัดแย้ง (prevention)³

จนการบริหารประเทศหยุดชะงัก ไม่สามารถกระทำต่อไปได้ปัญหาความขัดแย้ง ใช้อาวุธเช่นฆ่า ประเทศหยุดชะงัก แม้ว่ารัฐบาลขณะนั้นจะได้มีการยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่ แต่การเลือกตั้งในขณะที่ยังคงมีความขัดแย้งรุนแรงไม่สามารถแก้ปัญหาของชาติได้ และมีการต่อต้านจากมวลชนจำนวนมาก ดังนั้น หากจัดให้มีการเลือกตั้งต่อไป จะยังคงก่อให้เกิดปัญหาความวุ่นวายไม่จบสิ้น และที่สำคัญ ได้มีกลุ่มกองกำลังติดอาวุธที่ใช้อาวุธสงครามก่อเหตุรุนแรงในหลายสถานที่ จนเกิดการบาดเจ็บและสูญเสียชีวิตของผู้บริสุทธิ์จำนวนมาก โดยมียอดผู้เสียชีวิต จำนวน 28 ราย และมียอดผู้ได้รับบาดเจ็บมากถึง 827 ราย ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วประเทศ รวมทั้งกระทบต่อเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ ของประเทศอย่างรุนแรง

แม้ว่ากองอำนาจการรักษาความสงบเรียบร้อย หรือ กอ.รส.” ในขณะนั้น จะได้ประกาศใช้ กฎอัยการศึก เพื่อเข้ายุติเหตุรุนแรงและการสูญเสียชีวิตที่เกิดขึ้น รวมทั้งได้เชิญแกนนำทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งให้หันมาพูดคุยหารือกัน เพื่อยุติความขัดแย้งและหาทางแก้ปัญหาของ ชาติแล้วก็ตาม แต่แกนนำทุกฝ่ายยังคงยึดถือประโยชน์ของกลุ่มและพวกพ้องของตน โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ของชาติและประชาชน รวมทั้งยังวิพากษ์วิจารณ์ ให้ร้าย และโยนความผิดให้ผู้อื่นหรือฝ่ายอื่น โดยไม่มีที่ท่าว่าฝ่ายใดจะยอมถอย ยอมยุติ หรือเสนอแนวทางการแก้ปัญหา ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นของ คสช. ที่ต้องเข้ามาควบคุมอำนาจการบริหารประเทศ เมื่อวันที่ 22 พ.ค. 2557 ที่ผ่านมา เพื่อยุติความขัดแย้งที่ใช้ความรุนแรง สร้างความสามัคคีปรองดอง และ นานาชาติ เพื่อความสุขของประชาชนไทยทุกคน⁴

³ รณชัย คงสกนธ์, *เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง “รากเหง้าของความขัดแย้งสู่ทางออกเพื่อความปรองดอง” โดยคณะอนุกรรมการด้านการศึกษาวิจัยและกิจกรรมทางวิชาการ คอป.* (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ, 2555), 2.

⁴ กองทัพบก, บทความ “คสช.มาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชาติ” [http://www.rta.mi.th/data/article/เหตุผลความจำเป็นในการเข้าควบคุมอำนาจการบ.\(สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2559\).](http://www.rta.mi.th/data/article/เหตุผลความจำเป็นในการเข้าควบคุมอำนาจการบ.(สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2559).)

ในที่สุดนั้น คสช.(คณะรักษาความสงบแห่งชาติ) ได้เข้าควบคุมสถานการณ์โดยเหตุผลตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1 / 2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ ว่า

“ตามที่มีสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑล และพื้นที่ต่างๆ ของประเทศหลายๆ พื้นที่ เป็นผลให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ และเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง และเหตุการณ์ดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัว จนอาจเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวมนั้น

เพื่อให้สถานการณ์ดังกล่าวกลับเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็ว ประชาชนในชาติเกิดความรักความสามัคคี เช่นเดียวกับห้วงที่ผ่านมา ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกฝ่าย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย กองทัพบก กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้องเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศ ตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 เวลา 16.30 น. เป็นต้นไป⁵

ทั้งนี้คสช. ได้มีการประกาศเจตนารมณ์ที่มีเนื้อหาของมาตรการสร้างความปรองดองในสังคมไทยอย่างชัดเจน เจตนารมณ์ ของคสช. คือ 1.เพื่อยุติความขัดแย้งของคนในชาติขับเคลื่อนเศรษฐกิจและฟื้นฟูความเชื่อมั่นภายใต้ระบบบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ เป็นการให้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ผ่านกระบวนการดังกล่าวซึ่งเดิมรัฐบาลปกติได้ใช้อำนาจนั้น โดยมีสถาบันพระมหากษัตริย์อยู่เหนือความขัดแย้งทั้งปวง⁶

โดยมีการแต่งตั้งจึงแต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่ง ในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 6/2557 เรื่อง แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เหตุผลเพื่อให้การบริหารประเทศ และการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ

⁵ รัฐบาลไทย, “ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1 / 2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ,” <http://www.thaigov.go.th/th/ncpo-announcment/item/84275-id84275.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2559).

⁶ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “เจตนารมณ์ คสช.,” http://library2.parliament.go.th/giventake/content_ncpo/ncpo-policy.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2559).

เรียบริ้อยภายในประเทศเป็นไปด้วยความเรียบริ้อย จึงแต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่ง ในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ณ วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ดังนี้

1. พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก เป็นหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
2. พลเอกธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นรองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
3. พลเรือเอกณรงค์ พิพัฒนาศัย ผู้บัญชาการทหารเรือ เป็นรองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
4. พลอากาศเอกประจิน จั่นตอง ผู้บัญชาการทหารอากาศ เป็นรองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
5. พลตำรวจเอกอดุลย์ แสงสิงแก้ว ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นรองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
6. พลเอกอุดมเดช สีสิบบุตร รองผู้บัญชาการทหารบก เป็นเลขาธิการคณะรักษาความสงบแห่งชาติ⁷

และต่อมาคสช. ให้ยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 6/2557 เรื่อง แต่งตั้ง ผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ลงวันที่ 22 พฤษภาคม พุทธศักราช 2557 ข้อ 2 แต่งตั้งให้บุคคลดังต่อไปนี้ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตามประกาศ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 122/2557 เรื่อง แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เรื่อง แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คำสั่งลงวันที่ 11 กันยายน พุทธศักราช 2557 โดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีรายละเอียดดังนี้

1. พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็น หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
2. พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็น รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
3. พลเอก ธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร เป็น รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

⁷ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 6 /2557 เรื่อง แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ,” ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์, http://library2.parliament.go.th/giventake/content_ncpo/ncpo-annouce6-2557.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2559).

4. พลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย เป็น รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
5. พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง เป็น รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
6. พลตำรวจเอก อุดุลย์ แสงสิงแก้ว เป็น รองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
7. พลเอก ศิริชัย ดิษฐกุล เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
8. พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
9. พลเอก ไพบูลย์ คุ้มฉายา เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
10. พลเรือเอก ไกรสร จันทร์สุวานิชย์ เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
11. พลอากาศเอก ตรีนทศ สนแจ้ง เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
12. พลตำรวจเอก สมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
13. นายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
14. นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ เป็น สมาชิกคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
15. พลเอก อุดมเดช สีตบุตร เป็น เลขาธิการคณะรักษาความสงบแห่งชาติ⁸

ทั้งนี้ได้มีการเพิ่มสมาชิกคสช. ที่เป็นพลเรือนจำนวน 2 คน คือนายมีชัย ฤชุพันธุ์ และ นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ โดยให้สำนักเลขาธิการคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

3.1.1 เป้าหมายและภารกิจหลักของรัฐบาลในการเข้าบริหารประเทศ ของคสช. (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ)

เป้าหมายและภารกิจหลักของรัฐบาลในการเข้าบริหารประเทศ ของคสช. คือการมุ่งที่จะยุติสถานการณ์การเผชิญหน้า อันนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรง มุ่งสร้างเสถียรภาพและความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของพี่น้องประชาชน ในการนี้ รัฐบาลร่วมกับคณะรักษาความสงบแห่งชาติจึงได้ พยายามดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อยุติความขัดแย้ง ยุติการใช้ความรุนแรง และพยายามสร้างบรรยากาศ ความปรองดองสมานฉันท์ของสังคมโดยรวม ด้วยมุ่งหวังให้ประชาชนเพื่อนร่วมชาติ

⁸ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 122/2557 เรื่อง แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ,” ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์, http://library2.parliament.go.th/giventake/content_ncpo/ncpo-announce-122-2557.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2559).

สามารถ หันกลับมาดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้ดังที่เคยเป็นมา แม้จะมีความคิดเห็นและทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน แต่ประชาชนต้องสามารถอยู่ร่วมกันได้ตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตยบนพื้นฐานของการยึดหลักนิติรัฐ นิติธรรม และเรียนรู้บทเรียนจากอดีต ตระหนักร่วมกันว่าสถานการณ์ ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น ไม่เพียงแต่นำความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงมาสู่ครอบครัว ผู้สูญเสีย สังคม และประเทศชาติ หากแต่เป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งในการพัฒนาและปฏิรูปประเทศ ให้เจริญก้าวหน้า ตลอดช่วงเวลา 1 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ร่วมกันดำเนินนโยบายสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะผลักดันการปฏิรูป ให้บรรลุผลสำเร็จ⁹

3.2 กระบวนการจัดการความขัดแย้ง และการสร้างความปรองดอง โดย คสช.

ทั้งนี้ต่อมา คสช. ได้มีการจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ขึ้นทั่วประเทศในทุกระดับมา ตั้งแต่ 28 พฤษภาคม 57 เพื่อยุติความเห็นต่างและสร้างบรรยากาศแห่งความปรองดองสมานฉันท์ ด้วยการจัดกิจกรรมคืนความสุขให้กับประชาชน และการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เสนอความต้องการในการปฏิรูปประเทศแล้วเสร็จใน 30 กรกฎาคมนี้ ประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ สังเกตได้จากสถานการณ์ความขัดแย้งได้ลดลงจำนวนมาก แนวโน้มทางเศรษฐกิจดีขึ้น ครอบครัวยุคใหม่ต่างหันกลับมาคุยกัน ทำให้ปัญหาค่อยๆ คลายไป¹⁰

นอกจากนี้ คสช. ได้ใช้แนวทางการสร้างความปรองดองด้วยการสื่อสารผ่านทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ผ่านทางรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” โดยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ชี้แจงนโยบาย และมาตรการ รวมทั้งการดำเนินงานที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความปรองดอง อาทิเช่น

⁹ สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, “รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ครบรอบ 1 ปี”. (12 กันยายน 2557-12 กันยายน 2558), https://www.soc.go.th/acrobat /payut_report1_16.pdf, (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2559)

¹⁰ รัฐบาลไทย, รายการเดินหน้าประเทศไทย, “นำเสนอผลการดำเนินงานของ คสช. ในรอบ 2 เดือน,” <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/program2/item/84987-id84987.html>, (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2559).

“รัฐบาลนั้นยึดมั่นในความเป็นกลาง เป็นกลางระหว่างถูกกับผิดกฎหมาย ไม่ใช่เป็นกลางระหว่างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใครทำผิดก็ว่าไป ใครทำถูกก็ว่าไป ใครที่มีเจตนาบริสุทธิ์เราก็ไม่ได้ว่าอะไร อันที่จริงแล้วนั้น อำนาจฝ่ายบริหารนั้น มีอย่างจำกัดเราก็พยายามไม่ก้าวท้าวใครอยู่แล้ว แต่หน้าที่ของเราคือการกำกับดูแลให้ทุกฝ่ายได้รับความเป็นธรรม เพื่อจะรักษาบรรยากาศในการปรองดองของคนในชาติ รัฐบาลและ คสช. นั้นจะต้องรักษาสถานการณ์ให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิรูป แล้วนำไปสู่การเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์มีการเลือกตั้งนั้น เราต้องขอขอบคุณทุกกลุ่มทุกฝ่าย ที่ส่วนใหญ่เข้าใจแล้วก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะอย่างไรก็ตามในเรื่องของการสร้างความปรองดองให้กับคนในชาตินั้น ทุกภาคส่วนทั้งรัฐ เอกชน ประชาชน พรรคการเมือง ต่าง ๆ นั้น ต้องช่วยกัน ความขัดแย้งถ้าหากว่าความคิดขยายไปทั่วลูกหลานไปไปถึงเด็ก ถึงผู้ใหญ่ ถึงทุกคน ทั้งที่ทำงาน ที่บ้าน เหล่านี้ไม่ควรจะเกิดขึ้นอีกแล้ว ในขณะนี้ทุกคนต้องนำอดีตมาเป็นบทเรียน เพราะฉะนั้นผู้ที่ป็นหัวหน้าแต่ละส่วนแต่ละฝ่าย ต้องหาวิธีการพยายามให้ทุกคนละทิ้งความขัดแย้ง ละทิ้งตัวตนไว้ก่อนแล้วร่วมแรงร่วมใจกันสร้างประเทศ เราก็พยายามอย่างเต็มที่ ที่จะนำความรัก ความสามัคคีกลับคืนมาสู่ประเทศไทย”¹¹

3.3 รูปแบบ วิธีการจัดการของ คสช. กับการใช้กิจกรรม เป็นช่องทางในการสร้างความปรองดอง

ในระยะที่ 1 ของการดำเนินตามโรดแมป คสช. ได้ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ จัดกิจกรรมโดยใช้ชื่อภายใต้บรรยากาศของการสร้างความปรองดองว่า “มหกรรมปรองดองสมานฉันท์ คืนความสุขให้คนในชาติ” โดยมีการจัดกิจกรรม “คืนความสุขให้คนในชาติ” ในรูปแบบกิจกรรมออกบูธ และการนำบริการต่างๆ จากส่วนราชการและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจมาให้บริการกับพี่น้องประชาชนที่มาร่วมงาน

อาทิ การบริการตรวจสุขภาพ การฝึกสอนอาชีพ การเปิดบริการทำบัตรประชาชน ตลอดจนให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย นอกจากนี้ยังเสริมความรู้แก่ประชาชนผ่านนิทรรศการต่างๆ เช่น การจัดนิทรรศการกิจกรรมของศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ เพื่อการปฏิรูปในระดับภูมิภาคที่ได้

¹¹ รัฐบาลไทย, “คำกล่าว พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กล่าวในรายการ คืนความสุขให้คนในชาติ ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย วันศุกร์ที่ 21 พฤศจิกายน 2557 เวลา 20.15 น.,” <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/program1/item/87782-id87782> (สืบค้นเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2559).

ปฏิบัติงานร่วมกับ กอ.รมน.ภาค ซึ่งมีส่วนราชการแต่ละภาคส่วนเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก การแสดงรื่นเริง วงดนตรี ของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน มีส่วนราชการ นักเรียน และประชาชน เข้าร่วมกิจกรรมฯภายใต้หัวข้อดังกล่าวกระจายไปยังจังหวัดต่างๆทั่วประเทศ ในส่วนกรุงเทพมหานคร นั้นได้จัดขึ้นที่ท้องสนามหลวงเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2557

ซึ่งกิจกรรมต่างๆได้ขับเคลื่อนภายใต้ชื่อของการเสริมสร้างความปรองดองนั้น มีวัตถุประสงค์ของการจัดมหกรรมปรองดองสมานฉันท์ฯนั้น ก็เพื่อเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี ความปรองดองสมานฉันท์ และความสัมพันธ์อันดีของพี่น้องประชาชน และที่สำคัญคือคืนความสุขให้คนในชาติ จากข้อมูลของ คณะทำงานเพื่อการปฏิรูปคณะกรรมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ได้กล่าวถึงกิจกรรมดังกล่าวว่า

“มหกรรมปรองดองสมานฉันท์ คืนความสุขให้คนในชาติ ที่ท้องสนามหลวงเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2557 ที่ผ่านมา ทำให้เกิดความรู้สึกถึงความสุขของสังคมไทยที่กำลังเพิ่มขึ้น หลังความชุ่มชื่นใจได้ลดน้อยลงจากสถานการณ์ที่ไม่ปกติของบ้านเมืองในช่วงเวลาที่ผ่านมาที่มีความสุขกับโอกาสการร่วมงานมหกรรมฯ เพื่อสังคม ที่มีไม่บ่อยครั้ง อย่างที่ทราบกัน สังคมไทยนั้นมีความวุ่นวาย โดยเฉพาะสถานการณ์ทางการเมืองในหลายๆ ปีที่ผ่านมา ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดี กิจกรรมการเสริมสร้างความสมานฉันท์จึงได้เกิดขึ้น ไม่เฉพาะในกทม. แต่ยังกระจายกิจกรรมไปในทุกๆ จังหวัด ให้คนทั้งประเทศมีความสุข”¹²

3.4 คสช. การขับเคลื่อนนโยบายการสร้างความปลอดภัย ด้วยการตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ

คสช.ได้จัดตั้ง คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศไทยทั้ง 11 ด้านตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2557

¹² คณะทำงานเตรียมการปฏิรูป เพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ, สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, “มหกรรมปรองดองสมานฉันท์ คืนความสุขให้คนในชาติ ที่ท้องสนามหลวงเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2557,” <http://rfm2.mod.go.th/News/> ,CR. [http://www.rcrthai.org / event_sub.php?id=0000208](http://www.rcrthai.org/event_sub.php?id=0000208), (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2559).

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับฟังความคิดเห็นในการปฏิรูปจากประชาชน เพื่อนำไปประมวลผลตามหลักวิชาการ ร่วมกับทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ ข้อเสนอแนะจากทุกกระทรวง ทบวง กรม เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเตรียมการปฏิรูป ดังนั้นคณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ ดำเนินการจัดทำเอกสาร “การปฏิรูป : ด้านอื่นๆ” มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหา และกรอบความเห็นร่วมของประชาชนนำเสนอเป็นทางเลือกให้สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาและเสนอแนะ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปด้านอื่นๆ ซึ่งประกอบไปด้วยเรื่อง ศาสนธรรม คุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ศิลปวัฒนธรรม ค่านิยม ความสามัคคี ประองตอง ระเบียบวินัยในสังคม เอกลักษณ์ของชาติ กีฬา และสิ่งบันเทิง ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน และอนาคต

การดำเนินงานประกอบด้วย การทบทวนข้อมูลจากหนังสือ รายงานการวิจัยเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับด้านอื่นๆ รวมทั้งรวบรวมข้อมูลจากประชาชนทั้งโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย การเสวนา และรับข้อมูลเสนอผ่านทางโทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จดหมายไปรษณีย์บัตร และข้อคิดเห็นจากองค์กร หรือหน่วยงานที่สนใจการปฏิรูปด้านอื่นๆจากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้กรอบความเห็นร่วม สำคัญของเอกสารฉบับนี้ประกอบด้วย บทนำ และ เนื้อหาหลักครอบคลุมใน 10 ประเด็นของการปฏิรูปด้านอื่นๆ และในแต่ละประเด็นกล่าวถึงสภาพปัญหาและกรอบความเห็นร่วมของประชาชนเป็นทางเลือกสำหรับการปฏิรูปด้านอื่นๆต่อไป¹³

การดำเนินงานในด้านการสร้างความสมานฉันท์เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปนั้นอยู่ในระยะที่ 1 คณะทำงานเตรียมการปฏิรูป ได้กำหนดกรอบการทำงานให้แล้วเสร็จภายในเดือน ก.ค.2557 โดยจะมีการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลจากนักวิชาการ กลุ่มการเมือง และภาคประชาชนจากทุกภาคส่วนทุกพื้นที่ จากนั้นก็เข้าไปสู่ขั้นตอนการปฏิรูปในระยะที่ 2 ซึ่งจะมีการจัดตั้งสถาปนาปฏิรูป ซึ่งจะมีการคัดสรรมาแต่ไม่ใช่ คสช. เป็นผู้คัดสรรอย่างแน่นอน นอกจากนี้ คสช.ได้ปรับโครงสร้างใหม่ โดยเพิ่ม "กลุ่มงานสร้างความปรองดองและการปฏิรูป" ขึ้นมา เป็นกลุ่มงานที่ 3 โดยมี พล.อ.สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์ รักษาการปลัดกลาโหม เป็นผู้รับผิดชอบ รวมเป็น 3 กลุ่มงานจากเดิม ที่มีอยู่ 2 กลุ่มงานคือ

¹³ คณะทำงานเตรียมงานปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ, สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “เอกสารกรอบความเห็นร่วม การปฏิรูปประเทศไทยด้านอื่นๆ,” ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์, http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrcinf/nrc2557-issue11-reform01.pdf, (สืบค้นเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2559).

1. กลุ่มงานรักษาความสงบเรียบร้อย 2. กลุ่มงานบริหารราชการแผ่นดินงานสร้างความปรองดอง และการปฏิรูป นำโดย พล.อ.สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์ ปลัดกระทรวงกลาโหม รับผิดชอบ "กลุ่มงานสร้างความปรองดองและการปฏิรูป" ถือเป็นร่มใหญ่ที่มี "สำนักงานคณะกรรมการปรองดองและการปฏิรูป" โดยสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ พร้อมกับ "คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ" ที่เป็นหน่วยขึ้นตรงกับสำนักงานคณะกรรมการปรองดองและการปฏิรูป¹⁴

กลุ่มงานสร้างความปรองดอง และการปฏิรูป โดย พลเอกสุรศักดิ์ กาญจนรัตน์ ปลัดกระทรวงกลาโหม รับผิดชอบ มีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือมีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป มีพล.ท.กัมปนาท รุดดิษฐ์ เป็นหัวหน้า และคณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ มีหน้าที่กำหนดแนวทางในการเสริมสร้างบรรยากาศความปรองดองสมานฉันท์ ซึ่งได้เดินหน้ารวบรวมข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากประชาชนทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง เพื่อเสริมสร้างความรักความสามัคคีและคืนความสุขแก่คนในชาติอย่างยั่งยืนมาอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปจังหวัดครบทุกจังหวัดในเดือนแรก เดือนที่ 2 ได้รวบรวมและจัดทำหัวข้อการรับฟังความคิดเห็นจากส่วนต่างๆ อาทิ ผลงานที่มีอยู่เดิม งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ส่วนราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม และองค์กรอิสระต่างๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะของประชาชนจากทั่วประเทศนำมาสังเคราะห์

เพื่อให้ได้หัวข้อการรับฟังความคิดเห็น โดยคณะทำงานได้รวบรวมข้อมูลจากทุกภาคส่วน ทางช่องทางโทรศัพท์,จดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรือ e-mail ไปรษณียบัตร จำนวน 2,787 เรื่องรวมทั้งได้สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยจำนวน 418 เรื่องจากข้อมูลดังกล่าวคณะทำงานฯ โดยสามารถจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปจังหวัดครบทุกจังหวัดในเดือนแรก เดือนที่ 2 ได้รวบรวมและจัดทำหัวข้อการรับฟังความคิดเห็นจากส่วนต่างๆ อาทิ ผลงานที่มีอยู่เดิม งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ส่วนราชการทุกกระทรวง ทบวง กรม และองค์กรอิสระต่างๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะของประชาชนจากทั่วประเทศนำมาสังเคราะห์ เพื่อให้ได้หัวข้อการรับฟังความคิดเห็น โดยคณะทำงานได้รวบรวมข้อมูลจากทุกภาคส่วน ทางช่องทางโทรศัพท์, จดหมายอิเล็กทรอนิกส์

¹⁴ รัฐบาลไทย, “รายการเดินหน้าประเทศไทย นำเสนอผลการดำเนินงานของ คสช. ในรอบ 2 เดือน,” <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/program2/item/84987-id84987.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2559).

หรือ e-mail ไปรษณียบัตร จำนวน 2,787 เรื่อง รวมทั้งได้ส่งเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัย จำนวน 418 เรื่อง จากข้อมูลดังกล่าวจากคณะทำงานฯ ส่วนผลงานที่สำคัญสามารถทำให้กลุ่มคู่ ขัดแย้งกลับมาสามัคคีและร่วมมือร่วมใจกันเดินหน้าประเทศไทยอีกครั้ง ผ่านการจัดกิจกรรมลักษณะ เสริมสร้างบรรยากาศปรองดองสมานฉันท์ โดยศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปของ กอ.รมน. ภาค 1-4 จนถึงขณะนี้ รวมกิจกรรมทั้งหมด 84,252 ครั้ง และได้จัดทำ MOU ระหว่างผู้นำทาง ความคิดที่เคยเห็นต่างกันในแต่ละพื้นที่มาแล้วกว่า 177 ฉบับ ครอบคลุมกว่า 403 แกนนำ กว่า 3,003 จังหวัดถึงระดับตำบล และเวทีเสวนาจัดแล้ว 176 เวที ครอบคลุมกว่า 30,842 หมู่บ้าน หากพิจารณา จากปรากฏการณ์ที่เห็นได้จากสังคม ถึงแนวทางการขับเคลื่อนประเทศของ คสช.¹⁵

เห็นได้ชัดว่าสถานการณ์และปัญหาในด้านต่างๆ ได้เริ่มคลี่คลายลงตามลำดับ ทั้งนี้ คสช. มุ่งหวังให้การบริหารราชการแผ่นดิน นับจากนี้ต่อไป เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ประชาชนชาวไทยทุกคน ทุกฝ่าย มีความรัก ความสามัคคี และมีความปรองดองสมานฉันท์ อันเป็นแนวทางสำคัญ และมั่นคง เพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขอย่างสมบูรณ์ และยั่งยืนในทุกมิติ¹⁶

¹⁵ เรื่องเดียวกัน.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน.

บทที่ 4

ผลการวิจัย และการอภิปรายผลการศึกษา

ในการศึกษาวิจัย นโยบายการสร้างความปลอดภัยในสังคมไทย ของรัฐบาล - คสช. (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษามาตรการตามนโยบายที่คสช. ได้ดำเนินการได้ เป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ และเป็นไปตามนโยบายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด รวมถึงมีปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานในส่วนใดบ้าง เพื่อนำมาจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิจัย เชิงคุณภาพ โดยการเรียบเรียงจากข้อมูล เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในนโยบายการสร้างความปลอดภัย ดังนี้

4.1 เจตนารมณ์ และนโยบายของ รัฐบาล - คสช.

ภายหลังจากที่ (คสช.) ได้เข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เป็นต้นมา เพื่อคลี่คลายสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในหลายที่ของประเทศ ให้ กลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว โดยที่ต้องการให้ประชาชนในชาติเกิดความรัก ความสามัคคี เช่นเดียวกับที่ผ่านมา ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้าง ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ อื่นๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกพวกทุกฝ่าย ซึ่งคสช.ได้ประกาศเป็นเจตนารมณ์ เผยแพร่ให้ ทราบตามสื่อต่างๆไว้อย่างชัดเจน กระบวนการสร้างความปลอดภัยจึงเริ่มต้นขึ้น ซึ่งคสช.ได้วาง มาตรการและกระบวนการต่างๆที่เป็นแนวทางการสร้างความปลอดภัย ไว้ดังนี้

4.2 มาตรการ และแผนงานของ รัฐบาล - คสช.

4.2.1 มาตรการแรก คือการประกาศเจตนารมณ์ ของ คสช

คือการประกาศเป็นเจตนารมณ์หลักโดยกำหนดเป็น ROAD MAP เรื่องการ สร้างความปลอดภัยให้เป็นรูปธรรม คือ “ เพื่อยุติความขัดแย้งของคนในชาติ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และฟื้นฟูความเชื่อมั่น ภายใต้ระบบบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ เป็นการใช้พระราชอำนาจของ พระมหากษัตริย์ผ่าน กระบวนการดังกล่าวซึ่งเดิมรัฐบาลปกติได้ใช้อำนาจนั้น โดยมีสถาบัน พระมหากษัตริย์อยู่เหนือความขัดแย้งทั้งปวง ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นให้กับต่างประเทศ องค์กร ระหว่างประเทศ ในเวทีนานาชาติ บนพื้นฐานของการรักษาผลประโยชน์ชาติ และสร้างความมั่นใจ ในการลงทุน การประกอบกิจการต่าง ๆ ของชาวต่างประเทศในประเทศไทยสร้างเสถียรภาพในทุกมิติ

ทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างสมบูรณ์และยั่งยืน โดยได้รับความเชื่อมั่นจากทุกพวกทุกฝ่าย ประธานแนวคิดแสวงจตุรร่วมของผู้ที่มีความเห็นแตกต่าง โดยมุ่งผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก ยกระดับการศึกษา สร้างมาตรฐานของการดำรงชีวิตของประชาชนในสังคมไทย ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างยั่งยืนตลอดไป¹

ทั้งนี้เห็นได้ว่า คสช. มีแนวทางการสร้างปรองดองที่ชัดเจน โดยประกาศเป็นเจตนารมณ์หลักในข้อที่ 1 และได้ดำเนินมาตรการสร้างความปรองดองทันที โดยกำหนดเป็น ROAD MAP เรื่องการสร้างความปรองดองให้เป็นรูปธรรม **โดยระยะที่ 1** ทั้งนี้จากคำพูดของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในรายการ “คืนความสงบให้คนในชาติ”(บางส่วน) เมื่อ 20 มีนาคม 2558 Road Map 3 ชั้น ของ คสช. ว่า

“ช่วงแรกของการควบคุมอำนาจการบริหารประเทศ จะดำเนินการในเรื่องการปรองดองสมานฉันท์ ให้เร็วที่สุดในกรอบเวลา 2-3 เดือน นอกจากงานความมั่นคง และขับเคลื่อน ได้เริ่มจัดตั้งศูนย์การปรองดองสมานฉันท์ เพื่อการปฏิรูปทั้งในส่วนกลาง และในระดับพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปในระยะที่ 2 ทั้งนี้ ทุกพื้นที่ต้องเริ่มจากครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด คสช. ได้มอบหมายให้ **กอ.รมน.** ดำเนินการโดยเริ่มรวมกลุ่มจากเล็ก มาใหญ่ เพื่อให้ผู้เห็นต่างได้พบปะพูดคุยกันแต่เนิ่น และมีให้เป็นปัญหาต่อไปในระยะที่ 2 รวมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปเพื่อเตรียมการสู่การปฏิบัติให้พร้อม ในระยะที่ 2 โดยปราศจากความขัดแย้งตั้งแต่บัดนี้ ซึ่งมีได้มีการปรับโครงสร้างของส่วนราชการใดๆหรือเรียกผลประโยชน์ค่าตอบแทน หรือการนิรโทษกรรม ใดๆทั้งสิ้น²

¹ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์, “ประกาศคำสั่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)”, National Council for Peace and Order, http://library2.parliament.go.th/giventake/content_ncpo/ncpo-policy.pdf, (สืบค้นเมื่อเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2559).

² สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง กอ.รมน., “คำพูดของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในรายการ “คืนความสงบให้คนในชาติ”(บางส่วน) เมื่อ 20 มีนาคม 2558 Road Map 3 ชั้น ของ คสช.,” <http://www.isoc.go.th/index.php/kmcenter/16-2012-09-20-13-31-32/226-road-map>, (สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2559).

นอกจากนี้ในระยะแรกของการควบคุมอำนาจนั้น คสช. ได้มีประกาศออกมาหลายฉบับ เพื่อควบคุมการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่างๆ ดังที่พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กล่าวในรายการ คสช. : คืบความสุขให้คนในชาติ ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย เมื่อวันศุกร์ที่ 30 พฤษภาคม 2557 เวลา 21.00 น. ว่า “เราจะต่อสู้กันด้วยการยึดเพียงแนวความคิดของตน หรือการตีความกฎหมายเพื่อเข้าข้างแต่ละฝ่ายไม่ได้อีกแล้ว เพราะมีแต่จะก่อให้เกิดความแตกแยกไม่มีที่สิ้นสุด คนส่วนใหญ่ทั้งประเทศไม่มีความสุข ประเทศขาดเสถียรภาพ และความน่าเชื่อถือจากต่างประเทศ ดังนั้น ทุกกลุ่มทุกฝ่ายต้องหันมารวมมือกัน เสริมสร้างความรักความสามัคคี ความปรองดองสมานฉันท์ ยุติการใช้ความรุนแรงต่อกัน สิ่งใดที่จะเป็นข้อขัดแย้งหรือเห็นต่าง ต้องอยู่ร่วมกันให้ได้ก่อน และให้นำมาหารือเพื่อหาทางออกให้เป็นที่ยอมรับของทุกกลุ่มทุกฝ่าย เพื่อให้ประเทศชาติเดินหน้าต่อไปได้ และคืบความสุขให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่า”³

4.2.2 การใช้มาตรการประกาศห้ามชุมนุมทางการเมืองเกิน 5 คน และการเชิญบุคคลผู้ที่อยู่ในความขัดแย้งมารายงานตัว หรือปรับทัศนคติ

การประกาศห้ามชุมนุมทางการเมืองหรือต่อต้าน คสช. เกิน 5 คนนั้น มีความจำเป็น เนื่องจากช่วงนี้ เป็นระยะเริ่มแรกของการปฏิบัติงาน คสช. ต้องการให้เกิดความสงบสุขและปลอดภัยอย่างแท้จริงโดยทันที คสช. ไม่สามารถให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด มาแสดงความขัดแย้ง ต่อต้านได้ เพราะจะเป็นเหตุให้ฝ่ายอื่นๆ ออกมาต่อสู้กันอีก จนทำให้เหตุการณ์บานปลาย ขยายตัว ดังนั้น จึงอยากจะขอร้องให้ประชาชนทุกคนทุกฝ่ายอย่าได้ออกมาชุมนุมในห้วงนี้ เพื่อจะได้ไม่เกิดการปะทะกัน หรือเกิดเป็นปัญหาเพิ่มเติมขึ้นมาอีก อย่างไรก็ตาม คสช. มีความจำเป็นต้องดำเนินการตามกฎหมาย ต่อผู้ที่มาชุมนุมทุกคนทุกฝ่าย ที่ละเมิดการประกาศห้ามดังกล่าว ด้วยมาตรการที่เหมาะสมในการปฏิบัติของแต่ละกลุ่มต่อไป⁴

³ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง กอธมน., “Road Map 3 ชั้น ของ คสช. คำพูดของ “พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในรายการ คืบความสุขให้คนในชาติ (บางส่วน) เมื่อ 20 มีนาคม 2558,” <http://www.isoc.go.th/index.php/kmcenter/16-2012-09-20-13-31-32/226-road-map> (สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2559).

⁴ รัฐบาลไทย, “รายการ คสช. : คืบความสุขให้คนในชาติ ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย 30 พฤษภาคม 2557 เวลา 21.00 น.,” <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/program1/item/83635-83635> (สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2559).

นอกจากนี้คสช. ได้ใช้มาตรการเพื่อป้องกันปรามมิให้เกิดความขัดแย้งจากกลุ่มที่มีความขัดแย้งต่างๆ โดยพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้กล่าวในรายการ คสช. : คืนความสุขให้คนในชาติ ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย วันศุกร์ที่ 30 พฤษภาคม 2557 เวลา 21.00 น. ว่า “ได้มีการดำเนินการเชิญบุคคลมารายงานตัวนั้นมีความจำเป็น โดยเป็นการเชิญผู้ที่อยู่ในความขัดแย้ง ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น แกนนนำ ผู้สนับสนุน นักวิชาการและอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นคู่ขัดแย้งโดยตรง หรือโดยอ้อมที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมทั้งบุคคลบางคนที่อาจมีอิทธิพลในเชิงสัญลักษณ์ ในการระดมมวลชนสร้างความขัดแย้งขึ้นมาอีก

“จากการแสดงความคิดเห็นตามกระบวนการประชาธิปไตย อย่างไรก็ตามหากการแสดงออกดังกล่าว มีผลกระทบต่อความสงบสุขโดยรวม ก็จะถูกเชิญตัวมาชี้แจง คัดแยก ไปดูแล เพื่อสงบสติอารมณ์ และคิดทบทวนว่าที่ผ่านมาได้ทำอะไรไปบ้าง ซึ่งอาจผิดบ้าง ถูกบ้าง ตามความเชื่อหรือเหตุผลส่วนตัว เพื่อให้เกิดการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และคิดว่าเราจะมีส่วนช่วย และร่วมมือกับทุกกลุ่มทุกฝ่าย เพื่อนำพาประเทศไทยไปข้างหน้าได้อย่างไร ซึ่งตามปกติแล้ว พ.ร.บ. ฎอัยการศึก มีอำนาจควบคุมตัวได้ 7 วัน หากมีความผิดก็ต้องถูกนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมต่อไป เช่น ส่งตัวให้เจ้าหน้าที่ตำรวจส่งฟ้องศาล”⁵

4.2.3 มาตรการการดำเนินการโดยให้หน่วยงานต่างๆในกำกับของรัฐ – คสช.เป็นผู้ดำเนินตามนโยบายการสร้างความปลอดภัย

คสช. ได้ดำเนินการมาตรการปรองดองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์โดยได้มีการให้หน่วยงานต่างๆในระดับกระทรวงดำเนินโครงการ / กิจกรรม ภายใต้หัวข้อนโยบายการสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์โดยแต่ละหน่วยงานมีการขับเคลื่อนตามแผนงานต่างๆให้สอดคล้องกับมาตรการหลักของคสช. และนโยบายของรัฐบาล ดังเช่น

4.2.3.1 การตั้งศูนย์ปรองดอง และสมานฉันท์ (**Center for reconciliation and reform**) โดย ศปป. หรือ(Center for reconciliation and reform) เกิดขึ้นตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีคำสั่งการจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป (ศปป.) โดยมี พล.ท.กัมปนาท รุดดิษฐ์ ผู้ช่วยเสนาธิการทหารบก ฝ่ายยุทธการ เป็น ผอ.ศปป.และรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี ความปรองดองสมานฉันท์ระหว่างประชาชนทุกฝ่าย ขณะนี้ คสช.ได้เพิ่มโครงสร้าง คือ กลุ่มงานสร้างความปลอดภัยและการปฏิรูปขึ้นมา กำหนดให้จัดตั้งสำนักงาน

⁵ กรมยุทธการทหารบก, “คำชี้แจงหัวหน้าคสช. พบประชาชน,” <http://dopns.mi.th/Mission/NCPO/ncpo01.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2559).

คณะกรรมการปรองดองและการปฏิรูป โดยมีสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ โดยบูรณาการผู้แทนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง มาเป็นคณะกรรมการ มีหน้าที่รวบรวมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาจัดทำแผนการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ และการปฏิรูปประเทศ⁶

นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้ง คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ เป็นหน่วยขึ้นตรงกับสำนักงานคณะกรรมการปรองดองและการปฏิรูป มีสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ และมีผู้แทน จากส่วนราชการทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการเป็นคณะทำงาน ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลการปฏิรูปจากแนวความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ พรรคการเมือง นักวิชาการ สถาบันการศึกษาต่างๆ และประชาชน ตลอดจนการจัดการระดมความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิรูปจากทุกภาคส่วน เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลนำเสนอให้สภาปฏิรูป ใช้ประกอบในการพิจารณาต่อไป

จากข้อมูลโดยพ.อ.บรรพต พูลเพียร โฆษกกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) กล่าวว่า ในส่วนของ ศปป. เดิมกำหนดให้ขึ้นตรงกับ คสช. ปัจจุบันได้กำหนดให้ขึ้นตรงกับสำนักงานคณะกรรมการปรองดองและการปฏิรูป และมีการปรับหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยกำหนดแนวทางในการเสริมสร้างบรรยากาศความปรองดองสมานฉันท์ให้หน่วยงานส่วนราชการ และองค์กรที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการ ซึ่งจะรวบรวมข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่าย ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง เพื่อเสริมสร้างความรักความสามัคคี ความปรองดองสมานฉันท์ และคืนความสุขแก่คนในชาติอย่างยั่งยืน พ.อ.บรรพต พูลเพียร โฆษกกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)⁷

4.2.4 กระบวนการการสร้างปรองดองของ คสช. โดยร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 กระบวนการสร้างความปรองดองได้ถูกบรรจุไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 20 โดยมีเนื้อหาอยู่ใน ภาคที่ 4 ว่าด้วย การปฏิรูปและปรองดอง หมวดที่ 3 (มาตรา 297) ว่า

⁶ รัฐบาลไทย, “คำกล่าวของ พ.อ.บรรพต พูลเพียร โฆษกกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) (17 มิ.ย. 57),” <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news1/item/83978-id83978.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2559).

⁷ เรื่องเดียวกัน.

“เพื่อประโยชน์ในการสร้างความสมานฉันท์ความรักสามัคคี และความปรองดองระหว่างคนในชาติให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมประชาธิปไตยที่มีความแตกต่างหลากหลายและสร้างแนวทางที่จะนำประเทศไปสู่ความมีเสถียรภาพและสันติสุขอย่างยั่งยืน ให้มีคณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ” มาดำเนินงานในกรอบเวลาอย่างน้อย 5 ปี ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นมาใหม่ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ ซึ่งเป็นกลไกภายในระดับชาติ ดำเนินการโดยอิสระไม่ขึ้นต่อองค์กรใด ในทำนองเดียวกับคณะกรรมการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันนี้ในหลายประเทศที่มีความขัดแย้งรุนแรงมาก่อน เช่น ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ รัวันดา

ทั้งนี้ เพื่อให้มีการดำเนินการสร้างความปรองดองอย่างเป็นระบบตามหลักความยุติธรรมระยะเปลี่ยนผ่าน (transitional justice) และในมาตรา 298 ได้มีบทบัญญัติในเรื่องการเสริมสร้างความปรองดองโดยกำหนดให้มี คณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติเป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นมาใหม่ เพื่อกำหนด อำนาจหน้าที่และวิธีดำเนินการของคณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติตามหลักความยุติธรรมระยะเปลี่ยนผ่านและความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งต้องดำเนินการสร้างความปรองดองโดยมีอำนาจหน้าที่ อาทิเช่น ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อหาสาเหตุแห่งความขัดแย้งในประเทศ ความเสียหายที่เกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขต่อคณะรัฐมนตรีหรือรัฐสภา ทั้งนี้ โดยพิจารณารายงานหรือผลการศึกษาที่องค์กรต่างๆ จัดทำขึ้น ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ”⁸

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2557 จึงมีการบรรจุเนื้อหาที่เสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ ตามนโยบาย ของ คสช. ดังที่ ศาสตราจารย์ ดร. เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ได้กล่าวถึงร่างรัฐธรรมนูญนี้ว่า “ที่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญยกย่องขึ้นมาในขณะนั้นนั้น เรียกว่าเป็น ฉบับปฏิรูป และ ปรองดองก็ว่าได้ เพราะถูกออกแบบมาให้มีกลไกและกระบวนการที่เอื้อต่อการปฏิรูปทั้งในเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมการเมืองที่จะส่งผลต่อการสร้างความปรองดองของประชาชนไทย คณะกรรมการการยกร่าง รัฐธรรมนูญ ได้นำสาเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในรอบ

⁸ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์, “ตารางสรุปเจตนารมณ์รายมาตราของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการณ์ยกร่างรัฐธรรมนูญในคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ , 62 –63,” http://library2.parliament.go.th/giventake/content_cons57/cdc2557-doc005-10.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2557).

ทศวรรษที่ผ่านมาเป็นโจทย์ในการแสวงหาทางเลือกใหม่ๆ ให้กับสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งก็คือ จะทำอย่างไรที่จะไม่ทำให้สังคมจมปลักอยู่กับวังวนความขัดแย้งทางการเมือง”⁹

4.2.5 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช.โดยหน่วยงานระดับ กระทรวงต่างๆ

การดำเนินงานของรัฐบาล และคสช. ได้ดำเนินนโยบายการสร้างความปลอดภัย ในลักษณะการใช้คำสั่งที่มีความชัดเจนโดยตรง ซึ่งอธิบายได้ในลักษณะของตัวแบบที่มาจากตัวแบบ ของหลักทฤษฎีตัวแบบเชิงเหตุผล(rational model) โดยมีการมอบนโยบายให้แก่กระทรวงต่างๆใน กำกับของรัฐให้ปฏิบัติโดยคำสั่ง (Command) ซึ่งเป็นคำสั่งตามระเบียบทางราชการ ทุกหน่วยงานจึง มีการดำเนินงานสนองนโยบายอย่างทันท่วงที ในรูปแบบของโครงการต่างๆ ภายใต้หัวข้อแนวทางการ สร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ ซึ่งกระชับครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ทั้งในระดับจังหวัด และหมู่บ้าน เพื่อสร้างเสริม และสนับสนุนนโยบายการสร้างความปลอดภัยตามเจตนารมณ์ คสช. ในการเร่งสร้าง ความปลอดภัยสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นโดยเร็ว

นอกจากนี้ในการขับเคลื่อนนโยบายความปลอดภัยสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปของ คสช. นั้น หน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆได้จัดตั้งโครงการและมีการการปรับกิจกรรมของกระทรวงให้ สอดคล้องกับกิจกรรมและเจตนารมณ์ของ คสช. ดังที่ปรากฏตามตาราง

⁹ เอนก เหล่าธรรมทัศน์, “รัฐธรรมนูญจะนำชาติสู่สันติสุขได้อย่างไร” *จุลสารรัฐธรรมนูญ ฉบับปฏิรูป* ปีที่ 1, ฉ. 8 (เมษายน 2558) :1.

ตารางที่ 4.1 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช. โดยหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ

ชื่อหน่วยงาน	วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน/อำนาจหน้าที่	รูปแบบการดำเนินงาน / มาตรการ
ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ เพื่อการปฏิรูป (Center Reconciliation and Reform) กอรมน. ภาค 1 - 4	<p>1.กำหนดแนวทางในการเสริมสร้างบรรยากาศปรองดองสมานฉันท์ ให้หน่วยงาน / เพื่อยุติความขัดแย้งของประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่าย</p> <p>2.รวบรวมข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่าย เพื่อนำมาสรุป/วิเคราะห์ กำหนดเป็น (Road Map) เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งและเสริมสร้างความสามัคคี ความปรองดองสมานฉันท์</p> <p>3.เชิญบุคคล ผู้แทน/ส่วนราชการ องค์กรที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ ศปป.</p>	<p>การขับเคลื่อน ด้วย 6 แผนงาน 9 โครงการ</p> <p>1.แผนงานลดความขัดแย้ง อันเนื่องมาจากความแตกต่างในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร</p> <p>2.แผนงานการป้องกันแก้ไข ไม่ให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นใหม่</p> <p>3.แผนงานภาคประชาสังคมมีส่วนร่วม</p> <p>4.แผนงานสร้างค่านิยม สร้างจิตสำนึกและความสามัคคี</p> <p>5.แผนติดตามและประเมินผล</p> <p>6.แผนงานรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและสถานที่ราชการ</p>

ตารางที่ 4.2 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช.โดยหน่วยงานของรับและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ

ชื่อหน่วยงาน	วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน/ อำนาจหน้าที่	รูปแบบการดำเนินงาน / มาตรการ
สำนักงานคณะกรรมการ ปรองดองและการปฏิรูป" สำนักงานปลัด กระทรวงกลาโหม	กำหนดแนวทางในการเสริมสร้าง บรรยากาศความปรองดอง สมานฉันท์ ให้หน่วยงาน/ส่วน ราชการ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง นำไปดำเนินการ เพื่อเสริมสร้างความรักความ สามัคคี ความปรองดอง สมานฉันท์ และคืนความสุขแก่คน ในชาติอย่างยั่งยืน	มีหน้าที่รวบรวมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อ พิจารณาจัดทำแผนการ เสริมสร้างความปรองดอง หน้าที่สมานฉันท์ และการ ปฏิรูปประเทศ จัดงาน “มหกรรมปรองดอง สมานฉันท์ คืนความสุขให้คน ในชาติ” ระหว่างวันที่ 22 – 27 กรกฎาคม 2557 ณ บริเวณท้องสนามหลวง
คณะทำงานเตรียมการปฏิรูป เพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ สำนักงานปลัด กระทรวงกลาโหม	รับฟังความคิดเห็นในการปฏิรูป จากประชาชน เพื่อนำไป ประมวลผลตามหลักวิชาการ ร่วมกับทฤษฎี เอกสารทาง วิชาการ ข้อเสนอแนะจากทุก กระทรวง ทบวง กรม เพื่อเป็น ข้อมูลสำหรับการเตรียมการปฏิรูป จากประชาชนใน 11 ด้าน	นำข้อมูลทั้งหมด 11 ด้าน ตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2557 ไป ประมวลผลตามหลักวิชาการ ร่วมกับทฤษฎี เอกสารทาง วิชาการ ข้อเสนอแนะจากทุก กระทรวง ทบวง กรม เพื่อ เป็นข้อมูลสำหรับการ เตรียมการปฏิรูป

ตารางที่ 4.3 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช.โดยหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ

ชื่อหน่วยงาน	วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน/อำนาจหน้าที่	รูปแบบการดำเนินงาน / มาตรการ
<p>ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ระดับจังหวัด /อำเภอ /ท้องถิ่น (ศปป. ทุกจังหวัด) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>กำหนดกรอบทิศทางปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการที่ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ระดับอำเภอและระดับจังหวัด กำหนดให้เกิดผลในทางปฏิบัติ</p>	<p>จัดทำโครงการ/ กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี ความปรองดองโดยเน้นให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม /ติดตามผล /รายงานผลให้ ศปป.ระดับอำเภอ / จังหวัด ทราบอย่างต่อเนื่อง</p>
<p>อาสาสมัครต้นแบบประชาธิปไตย (อสปช.) ในหมู่บ้านต้นแบบประชาธิปไตย กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>เพื่อเทอดทูนสถาบันสำคัญของชาติ ลดความขัดแย้ง และสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยพิจารณาคัดเลือกให้เป็นระดับอำเภอ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของอำเภอในการขับเคลื่อนภารกิจ และสร้างกม. ให้เกิดการบูรณาการกับทุกภาคส่วน ให้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบายระดับพื้นที่/ชุมชนอย่างเป็นระบบ จริงจัง และต่อเนื่องเพื่อเป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนนโยบายการสร้างความปลอดภัย</p>	<p>โครงการต้นแบบเพื่อส่งเสริมการสร้างความปลอดภัยสู่ชุมชนในระดับหมู่บ้าน โครงการนำร่องการขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน กม. (SMART Village)การสร้างหมู่บ้านต้นแบบประชาธิปไตย การส่งเสริมการมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยเพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ /การสร้างอาสาสมัครต้นแบบประชาธิปไตย (อสปช.) ในหมู่บ้านต้นแบบประชาธิปไตย</p>

ตารางที่ 4.4 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช.โดยหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ

ชื่อหน่วยงาน	วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน/อำนาจหน้าที่	รูปแบบการดำเนินงาน / มาตรการ
กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม	สร้างค่านิยมและปลูกจิตสำนึกให้คนไทยปรองดองสมานฉันท์ วางกรอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ กิจกรรมในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์	แนวทางการดำเนินงานการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติด้วยมิติศาสนา พัฒนาระบบการบริหารจัดการขับเคลื่อนงานเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้มีประสิทธิภาพ ติดตามประเมินผลในระดับจังหวัด กระบวนการจัดทำรายงาน และการติดตามประเมินผลระดับจังหวัดให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดรายงานเป็นรายจังหวัด
กิจกรรมของ ที่สอดคล้องกับนโยบายของ คสช. กระทรวงศึกษาธิการ	สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ความสามัคคี	โครงการสร้างความเข้าใจความรักสามัคคี ปรองดองสมานฉันท์ ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ภูมิใจในความเป็นไทย
กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ฯ	สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ ร่วมกันในการขับเคลื่อนประเทศ เพื่อให้เกษตรกรเรียนรู้ฐานวิถีชีวิต มีความเข้าใจแนวทางการขับเคลื่อนประเทศตามแนวทางประชารัฐ ที่นำไปสู่ความสามัคคี ปรองดอง	โครงการอบรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิตของเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ปี 2558/59 และจากปัญหาหาค่าสินค้าเกษตร

ตารางที่ 4.5 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช. โดยหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ

ชื่อหน่วยงาน	วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน/อำนาจหน้าที่	รูปแบบการดำเนินงาน / มาตรการ
<p>แนวทางการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับพื้นที่</p> <p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p>	<p>กำหนดกรอบทิศทางปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการที่ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ระดับอำเภอและระดับจังหวัด</p> <p>กำหนดให้เกิดผลในทางปฏิบัติ</p>	<p>จัดทำFocus group หรือปรับกิจกรรม ตามบริบท และพื้นที่นั้นๆโดยเน้นการเปิดพื้นที่เวที และบูรณาการร่วมกับภาคส่วนต่างๆโดยเน้นภาคประชาสังคม โดยผ่านกลไกในระดับพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายที่กระทรวงรับผิดชอบ โดยร่วมกับทุกภาคส่วนต่างๆ เพื่อเน้นการสร้างความรู้เรื่องความปรองดองสมานฉันท์ร่วมกัน</p>
<p>กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา</p>	<p>เพื่อให้ผู้ประชาชนทุกเพศทุกวัยได้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และนำการเล่นพื้นเมือง กีฬาพื้นบ้าน และใช้กิจกรรมนันทนาการ เป็นสื่อกลางในการคืนความสุขให้ประชาชนในการสร้างความสามัคคี ความสมานฉันท์ และความปรองดองให้เกิดขึ้นในสังคมไทย</p>	<p>โครงการสุดยอดมหกรรมนันทนาการ การแสดง แสง สี เสียง การละเล่นพื้นเมือง กีฬาพื้นบ้าน คืนความสุขให้ประชาชน”</p> <p>จัดทำลานนันทนาการ 4 ภาค ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช</p>

ตารางที่ 4.6 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช. โดยหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ

ชื่อหน่วยงาน	วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน/อำนาจหน้าที่	รูปแบบการดำเนินงาน / มาตรการ
<p>สำนักงานประชาสัมพันธ์ทุกจังหวัด</p> <p>ศูนย์ประชาสัมพันธ์การสร้างความปลอดภัย-สมานฉันท์</p> <p>กรมประชาสัมพันธ์</p> <p>สำนักนายกรัฐมนตรี</p>	<p>เพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์ และเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และให้ความร่วมมือในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้น ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจ เพื่อประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจที่ดีให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อสร้างสังคมเอื้ออาทรเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่มเย็นสมานฉันท์ อย่างยั่งยืนตลอดไป</p>	<p>จัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์การสร้างความปลอดภัยระดับเขต และระดับจังหวัด พร้อมกับมอบหมายให้สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด ทุกจังหวัด</p> <p>จัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์การสร้างความปลอดภัยระดับจังหวัด มีหน้าที่ประสานการปฏิบัติและสนับสนุนหน่วยงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบ</p>
<p>กรมประชาสัมพันธ์</p> <p>สำนักนายกรัฐมนตรี</p>	<p>นำเสนอกิจกรรมความบันเทิงต่างๆเพื่อสร้างความปรองดองสมานฉันท์กระตุ้นจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเห็นความสำคัญและพร้อมให้ความร่วมมือในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นกับประเทศและสลายความขัดแย้งในสังคม สร้างความรัก ความสามัคคีให้แก่คนในชาติ</p>	<p>จัดกิจกรรม”การแสดงดนตรีในสวน” โดยจะจัดการแสดงทุกวันพฤหัสบดี เวลา 16.30-20.00 น. ณ สวนสุขภาพบริเวณกรมประชาสัมพันธ์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 5 มิถุนายน 2557 เป็นต้นไป</p>

ตารางที่ 4.7 การขับเคลื่อนมาตรการ และนโยบายของรัฐบาล – คสช.โดยหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานระดับกระทรวงต่างๆ

ชื่อหน่วยงาน	วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน/อำนาจหน้าที่	รูปแบบการดำเนินงาน / มาตรการ
<p>โครงการรวมใจปรองดอง สมานฉันท์ กรมสุขภาพจิตระดับพื้นที่ กระทรวงสาธารณสุข</p>	<p>-เยียวยาด้านสังคมจิตใจแก่ผู้ ได้รับผลกระทบระดับบุคคลและ ชุมชน -การสื่อสารเพื่อฟื้นฟูและ เยียวยาสังคม สร้างเป้าหมาย ร่วมกันในการพัฒนาชุมชน / สังคม/ประเทศ (Shared goal) มีความหวังในการ กลับมาอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (Hope)</p>	<p>1กำหนดกลุ่มเป้าหมาย 2.พัฒนาOne Stop Service ในการเยียวยาจิตใจสังคมใน ภาครัฐ 3 สนับสนุนการเยียวยาภาค ชุมชนสังคม 4 ชดเชยความเสียหาย สร้างเป้าหมายร่วมกันในการ พัฒนาชุมชน /สังคม/ประเทศ (Shared goal)มีความหวังใน การกลับมาอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (Hope)</p>
<p>การให้ความช่วยเหลือด้าน การเงินตามหลักมนุษยธรรม แก่ผู้ได้รับผลกระทบจาก เหตุการณ์ความรุนแรงทาง การเมือง ปี 2556-2557 1) ส่วนกลาง โดยกรม พัฒนาสังคมและสวัสดิการ 2) ภูมิภาค โดยสำนักงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ทุกจังหวัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์</p>	<p>เยียวยาและให้ความช่วยเหลือ เยียวยาด้านการเงินตามหลัก มนุษยธรรมแก่ผู้ได้รับผลกระทบ จากเหตุการณ์ความรุนแรงทาง การเมือง ปี 2556-2557 เฉพาะ กรณีเสียชีวิตและร่างกาย - เหตุการณ์ชุมนุมต่อต้านร่าง พรบ.นิรโทษกรรม เมื่อ 31 ตุลาคม 2556 – เหตุการณ์ ชุมนุมของกลุ่ม กปปส.- เหตุการณ์ชุมนุมของกลุ่ม นปช.- เหตุการณ์ชุมนุมของกลุ่มอื่นๆ จนกระทั่ง คสช.เข้ายึดอำนาจ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557</p>	<p>ผู้เสียหาย ซึ่งได้แก่ ประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เสียชีวิต ทุพพลภาพ หรือได้รับบาดเจ็บ สาหัส /ได้รับบาดเจ็บ หรือ ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย เนื่องจากอยู่ในสถานที่ซึ่งเกิด การณ์เหตุความรุนแรงทาง การเมือง ปี 2556-2557 โดยที่ ตนมิได้เป็นบุคคลที่ถูกแจ้งข้อ กล่าวหาหรือดำเนินคดีโดย หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือ พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาด ไม่ฟ้องคดี หรือศาลมีคำสั่ง/คำ พิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง</p>

4.3 ข้อคิดเห็นต่อแนวทางการสร้างความปรองดอง ของรัฐบาล - คสช. โดยการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิด

4.3.1 มาตรการการขับเคลื่อนตามนโยบาย ของรัฐบาล - คสช.

จากการศึกษาพบว่า มาตรการการสร้างความปรองดองตามนโยบายของรัฐบาล - คสช. ในระยะที่ 1 ของการดำเนินการนั้นมีการขับเคลื่อนตามโรดแมป (Road map) โดยให้ความสำคัญต่อการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์เป็นภารกิจอันดับแรกที่คสช.เริ่มดำเนินการโดยได้ให้มอบหมายให้กอรมน. ภาค 1 – 4 ดำเนินเป็นกลไกหลักโดยตรงพร้อมทั้งมีการจัดตั้ง ศปป. (ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์) อันเป็นหน่วยงานประสานการบูรณาการการทำงานแบบเชิงรุกพร้อมมีการจัดตั้ง ศปป. (ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป) เป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญที่ดำเนินงานควบคู่ไปพร้อมกันตามโรดแมป ดังที่คณะทำงานในศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปได้ให้ข้อมูลว่า “ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปมีหน้าที่หลักในการเข้ามาช่วยเหลือ ลดความรุนแรง ยุติความขัดแย้งในทุกมิติของสถานการณ์ความขัดแย้งในช่วงขณะนั้น โดยได้ดำเนิน 6 แผนงาน 9 โครงการ ”¹⁰

นอกจากนี้คสช.ได้จัดตั้งคณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ ได้เปิดรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศไทยทั้ง 11 ด้านตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2557 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับฟังความคิดเห็นในการปฏิรูปจากประชาชน เพื่อนำไปประมวลผลตามหลักวิชาการ ร่วมกับทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ ข้อเสนอแนะจากทุกกระทรวง ทบวง กรม เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเตรียมการปฏิรูปให้หน่วยงานราชการเป็นอีกกลไกที่ใช้ขับเคลื่อนการสร้างความปรองดองในแนวทางเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน(Transitional Justice) ตรงกับลักษณะของ การปฏิรูปสถาบัน (Institution Reform) รูปแบบและกระบวนการพบว่า คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ การดำเนินงานนั้นเป็นไปในลักษณะการส่งเสริมให้มีการกำหนดกติกาทางการเมืองร่วมกัน และสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมให้ เป็นไปตามหลักนิติธรรมและเป็นการลดเงื่อนไขของข้อกล่าวอ้างว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมในส่วนของ การดำเนินการกับผู้ถูกกล่าวหา เพื่อสร้างความปรองดองให้เป็นสังคมสมานฉันท์ ซึ่งแท้จริงนั้น กระบวนการปฏิรูปสถาบัน ต้องปฏิรูปหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นหลัก อาทิ กองทัพบก ทหาร ตำรวจ สื่อสารมวลชน กระบวนการยุติธรรม ฯลฯ

¹⁰ จิตรพล กัญฐวิจิตร พอ., สัมภาษณ์โดย กวี รัชพลอริยคุณ, ม.ป.ท., 1 มิถุนายน 2559.

เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้หน่วยงานหรือองค์กรดังกล่าวใช้รูปแบบเดิมในการปฏิบัติที่อาจนำความรุนแรงกลับมาอีกครั้ง และควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมการปฏิรูปในประเด็นของด้านการเมืองไทยอย่างชัดเจน เพราะถือเป็นหัวใจของแนวทางการสร้างความปรองดอง

4.3.2 กระบวนการที่ใช้ขับเคลื่อนในการสร้างความปรองดองโดย รัฐบาล - คสช.

การดำเนินการเพื่อสร้างความปรองดองโดยรัฐบาล – คสช. พบว่าเป็นการนำกระบวนการตามหลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) มาปรับใช้ได้แก่ การฟ้องร้องกับผู้กระทำผิด (Criminal Prosecutions) การนิรโทษกรรม (Amnesty) กระบวนการค้นหาความจริง (Truth Commissions) การเยียวยา (Restoration) การระลึกถึงผู้ได้รับผลกระทบ (Memorialisation) และการปฏิรูปสถาบัน (Institution Reform) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการดำเนินการเพื่อคลี่คลายความขัดแย้งในสังคมที่ยืดเยื้อมานาน โดยพบว่ามีการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมภายใต้ชื่อและบรรยากาศของการสร้างความปรองดองเช่น “มหกรรมปรองดองสมานฉันท์คืนความสุขให้คนในชาติ” และกิจกรรมชื่อ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ให้ส่วนราชการแต่ละภาคส่วนเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก ผ่านกิจกรรมมีการออกร้านจำหน่ายสินค้าราคาถูกต่างๆ การแสดงรื่นเริง วงดนตรี ของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน มีส่วนราชการ นักเรียน และประชาชน เข้าร่วมกิจกรรมภายใต้หัวข้อดังกล่าวกระจายไปยังจังหวัดต่างๆ ซึ่งเป็นลักษณะของการสร้างบรรยากาศที่เป็นไปตามแนวทางการสร้างความปรองดองเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านซึ่ง**ต้องอาศัยการฟื้นฟู (rehabitation)** โดยกิจกรรมดังกล่าวถือเป็นกระบวนการบำบัดและฟื้นฟูทั้งด้านร่างกายและจิตใจของผู้ได้รับความเสียหาย รวมไปถึงความช่วยเหลือทางกฎหมายและการช่วยทางสังคมด้วยการเยียวยา ในตาม**ทฤษฎีว่าด้วยแนวคิดของการชดเชย (reparation)**

ส่วนการดำเนินการด้านการเยียวยาของ คสช. โดยได้มีมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ดำเนินโครงการช่วยเหลือเยียวยาผ่าน**โครงการเยียวยาและให้ความช่วยเหลือเยียวยาด้านการเงินตามหลักมนุษยธรรมแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง ปี 2556-2557** อันเป็นการดำเนินงานสร้างความปรองดองที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นไปตามแนวทางเรื่อง**ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice)** อันเป็นแนวทางสร้างความปรองดองที่มีการนำมาใช้เพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ บนพื้นฐานว่าจะจดจำหรือลืมเหตุการณ์ เพื่อเป็นทางออกของปัญหาความขัดแย้ง

ในประเด็นนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ คุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรีว่า “การเยียวยาเป็นสิ่งที่ไม่มีใครคัดค้าน แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายด้วย”¹¹ ซึ่งแม้ว่าจะมีการสร้างความปรองดองด้วย**กระบวนการเยียวยา (Restoration Programs)**เกิดขึ้นเป็นการให้ความช่วยเหลือ ตามลักษณะที่สอดคล้องกับแนวทางการชดเชยขององค์การสหประชาชาติ คือการจ่ายค่าตอบแทนความเสียหาย หรือซึ่งแม้ว่าจะมีการสร้างความปรองดองด้วย**กระบวนการเยียวยา (Restoration Programs)**เกิดขึ้นเป็นการให้ความช่วยเหลือ ตามลักษณะที่สอดคล้องกับแนวทางการชดเชยขององค์การสหประชาชาติคือการจ่ายค่าตอบแทนความเสียหาย หรือ (Compensation) แต่กลับพบว่ายังไม่มีกระบวนการกล่าวคำขอโทษจากคู่ปรปักษ์อย่างชัดเจนและเป็นทางการ (Official/ State) Apologies) ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการสร้างความปรองดองเช่นกัน

4.3.3 มาตรการสร้างความปรองดองของรัฐบาล - คสช.ในร่างรัฐธรรมนูญ

เนื้อหาของการสร้างความปรองดองได้กำหนดอยู่ในหมวด 3 ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับเสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ เพื่อลงมติ) เนื้อหาอยู่ใน ภาคที่ 4 ว่าด้วย การปฏิรูปและปรองดอง หมวดที่ 3 (มาตรา 297) ว่า “เพื่อประโยชน์ในการสร้างความสมานฉันท์ ความรักสามัคคี และความปรองดองระหว่างคนในชาติให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมประชาธิปไตยที่มีความแตกต่างหลากหลายและสร้างแนวทางที่จะนำไปสู่ความมีเสถียรภาพและสันติสุขอย่างยั่งยืน ให้มีคณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ” มาดำเนินการในกรอบเวลาอย่างน้อย 5 ปี ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นมาใหม่ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ ซึ่งเป็นกลไกภายในระดับชาติ¹² ซึ่งเป็นไปตามการดำเนินตามโรดแมป 3 ขั้นตอน โดยการระยะที่ 2 การใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราว ซึ่งกำลังดำเนินการจัดทำอยู่โดยฝ่ายกฎหมายจัดทำรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เห็นหน้าสู่กระบวนการปรองดองสมานฉันท์ และเป็นการก้าวไปสู่ระยะที่ 3 ของ Road Map ของคสช. ในส่วนของร่างรัฐธรรมนูญนี้ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการเสนอประเด็นในเนื้อหาของการสร้างความปรองดองอย่างทั่วถึง และเป็นทางการ ดังข้อเสนอของคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการสร้างความปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ในข้อเสนอแนะ

¹¹ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, สัมภาษณ์โดย กวี รัชชพลอริยคุณ, ม.ป.ท., 7 มิถุนายน 2559.

¹² สำนักวิชาการ, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์, “ตารางสรุปเจตนารมณ์รายมาตราของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย,” http://library2.parliament.go.th/giventake/content_cons57/cdc2557-doc005-10.pdf (สืบค้นเมื่อเมื่อ 21 เมษายน 2559).

เกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนั้นในฐานะที่เป็นกฎหมายสูงสุดต้องได้รับการยอมรับอย่างแท้จริงจากทุกฝ่าย โดย คอป. ได้ขอเน้นย้ำถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สังคมเชื่อมั่นต่อกระบวนการที่เกิดขึ้นและเพื่อแสวงหาฉันทามติร่วมกัน และควรกระบวนการยกร่างและแก้ไขรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ ผลของรัฐธรรมนูญต่อการบริหารประเทศ การตรวจสอบอำนาจตามรัฐธรรมนูญขององค์กรต่างๆ รวมไปถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ¹³

ซึ่งนายโทนี่ แบลร์ อดีตนายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร ผู้มีบทบาทได้กล่าวถึงประเด็นนี้ต้องสร้างกลไกหรือกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจนและได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย เมื่อไม่สามารถจะลบภาพในอดีตได้การศึกษาต้นตอของปัญหา และการสร้างกรอบการดำเนินการดำเนินงานจากปัญหาดังกล่าวจะนำไปสู่กรอบการสร้างความปลอดภัยที่มีความเป็นกลาง และทุกคนยอมรับได้ บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกรรมการในร่างรัฐธรรมนูญในมาตรา 297 นี้ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการสร้างความปรองดองในอนาคต¹⁴

ตั้งที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะได้กล่าวว่า “กรรมการควรมีขอบเขตที่ต้องพิจารณาความีหน้าที่อำนาจอย่างน้อยเพียงใด และหากกรรมการเสียหลักอาจกลายเป็นเงื่อนไขความขัดแย้งใหม่ได้¹⁵

¹³ คณิต ฌ นคร และคณะ, รายงานฉบับสมบูรณ์ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการสร้างความปรองดองแห่งชาติ (คอป.) กรกฎาคม 2553 – กรกฎาคม 2555 (กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2555), 254-255.

¹⁴ Tony Blair, เอกสารการปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ผนีกำลังสู่อุณหภูมิ : เรียนรู้ร่วมกันจากประสบการณ์”, สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ (DVIFA) กระทรวงการต่างประเทศ เรียบเรียงโดย กัญญา ซาติยานนท์ และเจคอป ไฮแกน, 2 กันยายน 2559 (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ. 2559), 29.

¹⁵ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, สัมภาษณ์โดย กวี รัชชพลกริชกุล, ม.ป.ท., 7 มิถุนายน 2559.

ซึ่งธิดา ถาวรเศรษฐ ได้กล่าวถึงถึงกระบวนการสร้างความปรองดอง ว่า “ความขัดแย้งที่คลี่คลายได้ต้องทำให้ความรับรู้ในสังคมค่อนข้างเป็นเอกภาพบนพื้นฐานของความจริง กระบวนการปรองดองจึงจะขับเคลื่อนไปได้ ถ้าไม่ใส่ใจที่จะทำให้สังคมชัดเจนว่ามีอะไรเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมาการปรองดองก็จะเดินหน้าโดยความขัดแย้งมีแต่จะเพิ่มขึ้น”¹⁶

ซึ่งหลักดังกล่าวสอดคล้องกับการทำความจริงให้ปรากฏ หรือ **Truth Commissions** คือกระบวนการสร้างความจริงตามหลักการยุติธรรมเปลี่ยนผ่านคือ กระบวนการสร้างความจริง (Establish the Truth) ที่ได้จากการไต่สวน (Inquiry) การค้นหาความจริง (Truth Seeking) ในช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในประเด็นนี้ คุณสมบัติ บุญงามอนงค์ ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า “ความขัดแย้งนั้นถือเป็นบทเรียนที่ทุกสังคมต้องเรียนรู้ และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำความจริงให้ปรากฏ โดยเฉพาะความจริงที่ซ่อนอยู่ ซึ่งควรทำให้ความจริงนั้นปรากฏขึ้นในบรรยากาศที่เอื้อต่อการเปิดเผย อันจะเป็นการอธิบายถึงความจริงทั้งหมด ซึ่งเกิดจากแรงจูงใจทางการเมือง ทำให้แต่ละฝ่ายได้เกิดการยอมรับ ความผิดพลาดของตัวเองจะเป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างบรรยากาศของความปรองดองให้เกิดขึ้น”¹⁷ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับข้อคิดเห็นของ สุรนันทน์ เวชชาชีวะ ว่า

“การปรองดองจะเกิดขึ้นได้ยากหากรัฐบาลไม่ทำตัวเป็นกลาง และไม่มีกระบวนการพิสูจน์ความจริงเกิดขึ้นให้สังคมได้รับรู้ ประการต่อมาต้องมีกระบวนการที่มีความโปร่งใส และยุติธรรม ในส่วนของบรรดาแกนนำทุกฝ่ายต้องเข้าสู่กระบวนการของศาลเพื่อพิสูจน์ความเป็นธรรม ในส่วนของกระบวนการเยียวยา นั้นสิ่งที่ดีที่สุด คือเวลาเพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่พร้อมให้อภัยต่อกัน การปรองดองนั้นไม่ใช่เป็นการบังคับกัน และควรให้มีการนิรโทษกรรมในส่วนของผู้ชุมนุมที่มาด้วยอุดมการณ์ที่แท้จริง หรือมาด้วยความต้องการมีส่วนร่วมแสดงออกซึ่งเจตนาแนวคิดทางการเมือง ซึ่งขณะนี้ยังได้รับโทษอยู่นั้นควรให้มีการนิรโทษกรรมกับคนกลุ่มนี้ ในหลักการของประชาธิปไตย ต้องเคารพในความคิดที่แตกต่าง หากกลับไปสู่ระบอบประชาธิปไตยให้เร็วที่สุด และแก้ปัญหาให้ตรงจุด โดยใช้ความอดทน ความปรองดองก็จะเกิดขึ้น”¹⁸

¹⁶ ธิดา ถาวรเศรษฐ, *รวมบทความ อ.ธิดา ถาวรเศรษฐ*, ประธาน นปช.แดงทั้งแผ่นดิน 2 ก.ค. 54 – 4 มิ.ย. 55, (กรุงเทพฯ : Fong Tong Enterprise, 2555), 235.

¹⁷ สมบัติ บุญงามอนงค์, สัมภาษณ์โดยกวี รัชชพลอริยคุณ, ม.ป.ท, 25 มิถุนายน 2559.

¹⁸ สุรนันทน์ เวชชาชีวะ, สัมภาษณ์โดยกวี รัชชพลอริยคุณ, ม.ป.ท, 9 กรกฎาคม 2559.

ทั้งนี้กระบวนการสร้างความจริงให้ปรากฏดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่เชื่อถือได้จากหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรที่ได้รับมอบหมายและได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายว่ามีความเป็นกลาง ดังที่นายพงษ์เกษม ไช่มุกต์ รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า

“การปรองดองจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องมีความโปร่งใสทุกอย่าง เรื่องของการดำเนินการจะต้องสร้างความกระจ่างให้ปรากฏประเด็นใดที่เป็นข้อเท็จจริงต้องอย่าละเลย ต้อง clear และต้องต่อเนื่อง ต้องให้เกิดข้อเท็จจริงใครผิด ใครถูก ไม่เช่นนั้นอาจเกิดความเข้าใจผิด และทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมได้ หากมีความโปร่งใสทุกอย่างความปรองดองก็จะเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ”¹⁹

ซึ่งในประเด็นดังกล่าวได้มีคณะกรรมการศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดอง ที่มีศาสตราจารย์พิเศษ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ เป็นประธาน ที่ได้ทำหน้าที่แสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงและมีความพยายามต่อการสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นได้ให้ข้อเสนอว่า การค้นหาความจริงของเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงตั้งแต่ พ.ศ. 2558 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีเหตุการณ์ความรุนแรงที่กระทบต่อความรู้สึกของประชาชนในวงกว้าง โดยอย่างน้อยต้องเปิดเผยฝ่ายผู้กระทำและแรงจูงใจต่อการละเมิดกฎหมายและสิทธิมนุษยชน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในสังคมต่อเหตุการณ์ และนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาสรุปเป็นบทเรียนในการป้องกันมิให้ประเทศชาติประสบกับวิกฤตการณ์เช่นนี้อีก ในส่วนของการเปิดเผยชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดกฎหมาย และสิทธิมนุษยชนที่ทำให้ทราบได้ว่าเป็นผู้ใด อาจกำหนดให้เปิดเผยตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในกฎหมายและมีความเหมาะสมของสถานการณ์²⁰ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นกระบวนการทำความจริงให้ปรากฏ **Truth Commissions** ตามแนวทางการสร้างความปรองดอง

4.3.4 ประเด็นการนิรโทษกรรม

การนิรโทษกรรม (Amnesty) เป็นหนึ่งในกระบวนการสร้างความปรองดองซึ่งเป็นไปตามแนวทางเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) ซึ่งการนิรโทษกรรมยังไม่ปรากฏและยังไม่มีมติชัดเจนในนโยบายภายในประเด็น “แนวทางการสร้างความปรองดอง” ทั้งนี้ พลตรี สรรเสริญ แก้วกำเนิด โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เปิดเผยว่า พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้รับทราบรายงานผลการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)

¹⁹ พงษ์เกษม ไช่มุกต์, สัมภาษณ์โดยกวี รัศมีพลอริยคุณ, ม.ป.ท, 8 มิถุนายน 2559.

²⁰ สภาปฏิรูปแห่งชาติ, วาระปฏิรูปพิเศษ : 15 แนวทางการสร้างความปรองดอง, (กรุงเทพฯ ม.ป.ท, .2558), 11.

ครั้งที่ 54/2558 ซึ่งได้ดำเนินการประชุมไปแล้ว เมื่อวันอังคารที่ 21 กรกฎาคม 2558 ที่ผ่านมา โดยกล่าวถึงประเด็นของการนิรโทษกรรมว่า

“ผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองและป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงซ้ำอีก ในส่วนของขั้นตอนเริ่มต้นเป็นการนิรโทษกรรมสำหรับ คดีที่มีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ซึ่งหมายความถึงบรรดาการกระทำต่าง ๆ ของประชาชนที่ได้กระทำไปเพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทางการเมือง โดยคาดว่าจะใช้เวลาประมาณ 6 เดือน ส่วนขอบเขตในการกำหนดประเภท คดีที่จะได้รับการนิรโทษดังกล่าวข้างต้น ไม่รวมถึงการกระทำความผิดอาญาโดยเนื้อแท้ความผิดฐาน ทุจริต คอร์รัปชัน ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 และการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ สมาชิกที่อภิปรายส่วนใหญ่เห็นว่า ความขัดแย้งที่ผ่านมาเกิดจากนักการเมืองสองขั้ว โดยยกเรื่องความเหลื่อมล้ำ การไม่ได้รับความเป็นธรรมมาเป็นเหตุ ถ้าจะให้บ้านเมืองเกิดความปรองดองได้ ต้องทำให้นักการเมืองเลิกทะเลาะกัน จะต้องสร้างความปรองดองให้สำเร็จก่อน จากนั้นจึงจัดการเลือกตั้ง หากยังสร้างความปรองดองไม่สำเร็จ ไม่ควรจัดเลือกตั้ง มีสมาชิกบางท่านได้ให้ข้อเสนอเรื่องการสร้างความปรองดองว่าให้ออกกฎหมายหยุดคดีไว้ก่อน แต่ไม่ใช้การนิรโทษกรรม และให้ปล่อยตัวผู้ถูกดำเนินคดีเป็นอิสระภาพ”²¹

ทั้งนี้ นายสุริยะสัย กตะศิลา ผู้อำนวยการสถาบันปฏิรูปประเทศไทย ได้กล่าว ถึงการนิรโทษกรรมว่า “ควรให้มีการนิรโทษกรรมโดยเฉพาะผู้ที่มาชุมนุมด้วยเจตนาบริสุทธิ์ตามสิทธิของพลเมือง เพราะเขาเหล่านั้นมาด้วยแรงจูงใจทางการเมือง ไม่ได้ตั้งใจมาทำร้ายใคร แต่ไม่เห็นด้วยที่จะนิรโทษในคดีที่ร้ายแรง หรือคดีล้มเจ้า”²²

อย่างไรก็ตามได้มีการกล่าวถึงประเด็นการนิรโทษของ นายเสรี สุวรรณภานนท์ สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทย (สปท.) ในประเด็นการนิรโทษกรรมถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความปรองดองหรือไม่ นายเสรีกล่าวว่า “เป็นส่วนหนึ่งอย่างแน่นอน แต่ก็ต้องดูว่าจะมีการ

²¹ สรรเสริญ แก้วกำเนิด, “แนวทางการสร้างความปรองดอง โดยสรุป,” กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักโฆษก, <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/government-th1/item/94767-id94767?tmpl=component&print=1> (สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2559).

²² สุริยะสัย กตะศิลา, สัมภาษณ์โดย กวี รัชชพลอริยคุณ, ม.ป.ท, 7 มิถุนายน 2559.

นิรโทษในจังหวัดไหน เพราะยังมีข้อขัดแย้งอีกว่า คนที่ยังไม่เคยเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของคดีจะรับการนิรโทษได้อย่างไร อีกทั้งก็ต้องดูว่านิรโทษให้ใคร เป็นคดีประเภทไหน คนยอมรับการนิรโทษนั้นได้หรือเปล่า ถ้ายอมรับได้ก็ดำเนินการต่อไป แต่ถ้ายอมรับไม่ได้ ก็ปล่อยให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเรื่องนี้จะต้องมีการดูรายละเอียดต่อไป ไม่ใช่ถามเพียงว่าจะมีการนิรโทษหรือไม่ ต้องพิจารณากันด้วยข้อมูล ซึ่งเรื่องการผลักดันวาระดังกล่าวจะต้องมีการพูดคุยในสภท.ก่อนเพราะเพิ่งจะอยู่ในจุดเริ่มต้นแต่ถ้ายอมรับไม่ได้ ก็ปล่อยให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม”²³

ซึ่งจาตุรนต์ ฉายแสง ได้ให้แนวคิดในส่วนของกรณีนิรโทษกรรมว่า

“ความจริงไม่ได้มีสูตรตายตัวว่าการปรองดองแปลว่าต้องนิรโทษและการนิรโทษแปลว่า จะทำให้เกิดปรองดอง แต่การปรองดองมีความหมายว่าในสังคมที่มีความขัดแย้งแตกต่างกันมากๆ จะทำอะไรให้ทุกฝ่ายอยู่ร่วมกันได้โดยไม่ต้องเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ไม่ใช่วิธีการนอกกฎหมายหรือนอก ระบบเข้าห้ำหั่นกัน แต่สามารถแก้ไขความขัดแย้งด้วยการอาศัยกติกาที่เป็นธรรมหาข้อยุติที่ทุก ฝ่ายยอมรับ หากกติกาไม่เป็นที่ยอมรับก็มีกลไกหรือวิธีการที่จะแก้กติกานั้นให้ดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น การปรองดองในความหมายนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกฝ่ายทุกคนในสังคมจะต้องมีความ คิดเห็นตรงกันหรือเหมือนกัน ตรงกันข้าม ผู้คนในสังคมอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่าง หลากหลายได้อย่างไม่มีขีดจำกัด แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีสันติสุขและยังสามารถใช้ความคิดที่ หลาก หลายนั้นสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคมได้อย่างดี เรื่องการนิรโทษนั้น อาจพูดได้ว่า นักการเมืองคงไม่สามารถเสนออะไรในเรื่องนี้ได้อีก จะเสนออย่างไรก็คงไม่มีผล เพราะสังคมยังมีความ หวาดระแวงกับการนิรโทษสุดซอยที่เป็นความผิดพลาดและไม่ เป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ จึงป่วย การที่ฝ่ายการเมืองจะเสนอเรื่องนิรโทษขึ้นอีก แม้จะเป็นข้อเสนอที่แตกต่างจากเดิม เช่น การนิรโทษ ให้ประชาชนที่เดือดร้อนก็ตามและขณะนี้ผมเชื่อว่าคงไม่มีนักการเมืองคนใดคิดจะเสนอเรื่องนี้อีก”²⁴

วรเจตน์ ภาคีรัตน์ ได้กล่าวถึงประเด็นการนิรโทษกรรมว่า “การนิรโทษกรรมไม่ช่วยให้ เกิดความปรองดองขึ้นได้ทั้งหมด เพราะการนิรโทษกรรมทุกฝ่ายต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายยอมรับกันได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่อาจเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้เกิดการปรองดองต่อไปได้

²³ ทีมข่าวการเมือง “เสรีชนิรโทษเป็นส่วนหนึ่งของการปรองดอง” โดยกรุงเทพธุรกิจออนไลน์ 8 ตุลาคม 2558 , <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/668996> (สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2559).

²⁴ จาตุรนต์ ฉายแสง, <https://www.facebook.com/Chaturon.FanPage/?fref=ts> Chaturon Chaisang, 2 กรกฎาคม 2559.

การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งดังกล่าวนี้ทำได้ทางเดียว คือ การยอมรับคุณค่าพื้นฐานที่ทุกคนไม่อาจก้าวข้ามไปได้ร่วมกัน เช่น การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค

การบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่เลือกปฏิบัติ ที่สำคัญ ชนชั้นนำของสังคมต้องตระหนักว่าสังคมไทยเปลี่ยนไปมาก และจะต้องปรับตัวให้เข้ากับคุณค่าพื้นฐานอันมีลักษณะเป็นคุณค่าสากลดังกล่าว การปรองดองที่แท้จริงต้องเปิดให้ทุกฝ่ายได้แสดงถึงเหตุผล ว่าคนส่วนใหญ่มีความเห็นอย่างไรและ แสดงคุณค่าพื้นฐานที่ยอมรับร่วมกันได้เช่นความเสมอภาค ความยุติธรรมร่วมกัน ซึ่งสิ่งนี้สังคมไทยยังไม่มี เพราะฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยนั้นไม่สามารถแสดงออกได้อย่างเสรี ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ตอกย้ำยิ่งทำให้เห็นว่าความปรองดองไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากลักษณะดังกล่าวยังคงปรากฏอยู่

การปรองดองนั้นหากไม่เริ่มต้นจากการมีรัฐธรรมนูญที่เป็นนิติรัฐ มีกติกาพื้นฐานที่เป็นนิติรัฐประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายแบ่งปันผลประโยชน์กันจากการมีอำนาจต่อรองที่ใกล้เคียงกันและประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดแล้ว ก็ยากที่จะเป็นไปได้ สรุปคือ การปรองดอง คือ การคืนกลับไปบนกติกาพื้นฐานที่มีคุณค่าหลักร่วมกัน เป็นคุณค่าที่ไม่มีใครปฏิเสธได้ การปรองดอง จึงไม่ใช่ห้ามไม่ให้คนทะเลาะกัน แต่ให้ทะเลาะ ขัดแย้ง บนพื้นฐานของการเคารพซึ่งกันและกัน บนอำนาจต่อรองที่ใกล้เคียงกัน หากจะต้องตัดสินใจปัญหาความขัดแย้งอันใดอันหนึ่ง ก็จะต้องให้เจ้าของอำนาจ คือประชาชน ตัดสินใจ ภายใต้สัญญาที่ว่าบนพื้นฐานของกติกาที่เป็นธรรมดังกล่าว ทุกฝ่ายจะยอมรับการตัดสินใจอย่างเสรีของประชาชน”²⁵

ปานเทพ พัวพงษ์พันธ์ แกนนำกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ที่ระบุไว้ว่า เราเชื่อเรื่องกระบวนการยุติธรรม บทเรียนสำคัญการสร้างความปรองดองที่สำคัญที่สุด ก็คือ ต้องทำให้รู้ว่าอะไร คือ สิ่งที่ถูก และอะไรสิ่งที่ไม่ดี ถ้าเราไม่เริ่มต้นจากกระบวนการยุติธรรมก่อน มันจะยากแก่การมีบทเรียนต่อไปในอนาคต สังคมจะไม่มีบรรทัดฐานต่อไป และที่สำคัญ คือ คนที่กระทำ ความผิดจริงๆ จะไม่ได้รับบทลงโทษอะไรเลย เพราะคิดว่าตัวเองไม่ผิด ขณะที่คนไม่ได้ผิดก็จะถูกเหมารวมว่าตนเองเป็นคนผิด แต่ได้รับการยกเว้นความผิดจริงๆ มันไม่เป็นความเป็นธรรมต่อคนทุกฝ่าย ยกเว้นคนกลุ่มเดียวที่รู้ว่าตัวเองทำผิดและไม่ต้องรับผิดชอบอะไรเลย ไม่ต้องมีคำตัดสินอะไรเลย นั่นคือปัญหามากที่สุด

ปัญหาเรื่องการปรองดองในอนาคตหลังจากที่กระบวนการยุติธรรมผ่านไปแล้ว จนทุกคนรู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก ค่อยมาพิจารณาว่าสังคมควรให้อภัยใคร โดยเฉพาะคนที่เขาได้รับผลกระทบ ในเหตุการณ์นั้นๆ ว่าเขาจะยอมรับการให้อภัยหรือไม่ว่า สังคมมีความพร้อมหรือไม่ที่จะนำไปสู่การ

²⁵ วรเจตต์ ภาศิริรัตน์, สัมภาษณ์โดย กวี รักรัทธิคุณ, ม.ป.ท, 11 กรกฎาคม 2559.

นิรโทษกรรม นั่นคืออีกขั้นตอนหนึ่ง แต่เวลานี้ยังไม่ถึงเวลา และขั้นตอนนั้นเลย เราต้องรอให้ความจริงปรากฏแล้วจึงวิเคราะห์ ให้สังคมตัดสินว่าโทษแต่ละคนที่ได้รับศาลตัดสินแล้วสังคมควรให้อภัยไม่เท่ากัน ยังมีคนเสียชีวิตต้องได้รับผลกระทบ ต้องถามเขาด้วยว่าเขารู้สึกอย่างไร จะไปละเลยไม่ได้²⁶

นายประสาร มฤคพิทักษ์ อดีตสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) กล่าวว่า บทสรุปของคณะกรรมการศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ชุดที่ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ เป็นประธาน ที่ผ่านการรับรองของ สปช.และนำเสนอคณะรัฐมนตรี (ครม.) แล้วตั้งแต่วันที่ 17 ส.ค.58 นั้น ค่อนข้างจะอุดมสมบูรณ์ เพราะมีพื้นฐานจากกรรมกรที่มาจากทุกสี นอกจากได้ต่อยอดมาจากผลศึกษาของ คอป.ชุด อ.คณิต ฌ นคร และชุดของสถาบันพระปกเกล้าแล้ว กรรมการยังได้ลงไปสัมผัสพูดคุย จัดเวทีแลกเปลี่ยน เยี่ยมเยียนญาติผู้เสียชีวิต ผู้บาดเจ็บ และผู้ต้องขังอีกด้วย จนตกผลึกเป็นข้อเสนอ 6 ประการ ที่จะต้องบูรณาการร่วมกันไป เช่น 1.การสร้างความเข้าใจกับสังคม 2.การแสวงหาและเปิดเผยข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ 3.การอำนวยความสะดวก การสำนึกรับผิด และการให้อภัย ซึ่งในประเด็นนี้ ได้แยกแยะกลุ่มประเภทคืออย่าง เป็นกลุ่มก้อนและเป็นระบบ ที่สามารถใช้กระบวนการยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน และยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ได้ 4.การเยียวยา ดูแล และการฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบ 5.การสร้างสภาวะที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกัน และ 6.มาตรการป้องกันการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง ทั้ง 6 ข้อนี้ ระบุลงไปถึงแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน และน่าจะมีผลทางบวกอย่างยิ่งต่อแนวทางการปรองดอง

"ผมมีข้อคิดเพิ่มเติมว่า 1.การปรองดองเป็นภารกิจของทุกคน ไม่ใช่ของใครคนใดหรือกลุ่มใดเป็นการเฉพาะ เป็นบูรณาการร่วมกันของทั่วทั้งสังคม 2.ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องยอมรับความเป็นจริงร่วมกันว่า "การปรองดองเป็นการลดความต้องการในส่วนของตน ไปเพิ่มความต้องการในส่วนของคนอื่น" 3.การปรองดองไม่ใช่มะม่วงบ่มแก๊ส เป็นงานที่ต้องใช้เวลา จะให้เกิดผลในชั่วข้ามคืนไม่ได้ 4.รัฐบาลควรกำหนดให้การปรองดองเป็นวาระแห่งชาติ"²⁷

²⁶ ทีมข่าวการเมือง, “บทความ ถึงเวลาหรือยัง นิรโทษกรรมผู้ชุมนุม”, โพสต์ทูเดย์, นสพ.รายวันออนไลน์, (E-newspaper), <http://www.posttoday.com/analysis/report/433334> (สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2559).

²⁷ ทีมบรรณาธิการข่าวออนไลน์หนังสือพิมพ์แนวหน้า, บทความ “แนะยึดปรองดองฉบับ อ.เอนก “ประสาร” ชี้สมบูรณ์ คลุมทุกสี” หนังสือพิมพ์แนวหน้าออนไลน์ วันที่ 10 พฤษภาคม 2559, <http://www.naewna.com/politic /215181> (สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2559).

การนิรโทษกรรมจึงเป็นกระบวนการสร้างความปรองดองประการสุดท้ายที่รัฐบาลและคสช. ยังไม่มีนโยบาย หรือข้อสรุปที่ชัดเจนในการกำหนดเป็นมาตรการแต่อย่างใดโดยที่เรื่องนิรโทษกรรมเป็นสิ่งที่ผู้มีบทบาท และมีความเกี่ยวข้องต่อกระบวนการสร้างความปรองดองหลายฝ่าย และกระแสสังคมยังคงต้องการให้เกิดการนิรโทษกรรมที่มีความเป็นธรรมให้แก่ทุกฝ่าย

อย่างไรก็ตามได้มีการกำหนดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความปรองดอง และแนวทางที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการนิรโทษกรรมไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับชั่วคราว 2559 หมวด 3 ในมาตรา 297 ความว่า “เพื่อประโยชน์ในการสร้างความสมานฉันท์ ความรักสามัคคี และความปรองดองระหว่างคนในชาติให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมประชาธิปไตยที่มีความแตกต่างหลากหลาย และสร้างแนวทางที่จะนำพาประเทศไปสู่ความมีเสถียรภาพและสันติสุขอย่างยั่งยืน ให้มีคณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ ประกอบด้วย กรรมการจำนวนไม่เกินสิบห้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นฝ่ายทางการเมืองหรือความขัดแย้ง และผู้ซึ่งเป็นผู้นำในความขัดแย้ง”

และในมาตรา 298 (6) คณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ “เสนอให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาอภัยโทษแก่บุคคลซึ่งให้ความจริงอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การดำเนินงาน และผู้กระทำซึ่งได้แสดงความสำนึกผิดต่อคณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติแล้ว”²⁸

แม้ว่ากระแสการนิรโทษกรรมมักจะถูกหยิบโยงให้กลายเป็นประเด็นทางการเมืองที่รุนแรงและถูกอ้างถึงว่าอาจเป็นเงื่อนไขต่อการสร้างความขัดแย้งใหม่ได้ หากแต่การนิรโทษกรรมคือปัจจัยหนึ่งที่เป็นกลไกสำคัญต่อกระบวนการเดินทางสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นได้ จึงยังคงเป็นสิ่งที่ท้าทายและเป็นทางออก เป็นโจทย์ใหญ่ของเส้นทางปรองดองในสังคมไทย

²⁸ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์, (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2557).

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัย เรื่องแนวทางการสร้างความโปร่งใสของรัฐบาล – คสช.(คณะรักษาความสงบแห่งชาติ) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ ศึกษามาตรการ และนโยบายในการสร้างความโปร่งใสของรัฐบาล คสช. รวมทั้ง วิเคราะห์ผลที่ได้จากการศึกษา และนำมาจัดทำข้อเสนอแนะ เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการสร้างความโปร่งใสให้เกิดขึ้นในแก่สังคมไทยในอนาคต โดยใช้การศึกษาเชิงสำรวจ (Servey Research) และเก็บข้อมูล(Documentary Study) โดยวิธีการศึกษาโดยรวบรวมจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ เช่น ตำรา วารสาร บทความ หนังสือ รายงานการวิจัย รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากกศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้ประชากรจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายการสร้างความโปร่งใส โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำมาวิเคราะห์แบบเชิงคุณภาพอย่างละเอียด แล้วนำมาสรุปผลการศึกษานำเสนอข้อค้นพบ พร้อมจัดทำข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยในอนาคต ได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ด้านนโยบาย และมาตรการแรกที่คสช. ใช้ในการสร้างความโปร่งใส และสมานฉันท์ให้สังคมไทยคือ การประกาศเจตนารมณ์ ของคสช.ให้ทราบตามสื่อต่างๆ ดังนี้

เจตนารมณ์หลัก คสช. เพื่อยุติความขัดแย้งของคนในชาติ และประสานแนวคิด แสวงจุดร่วมของผู้ที่มีความเห็นแตกต่าง โดยมุ่งผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก และในข้อ 2.12 การสร้างความโปร่งใส ได้เน้นการสร้างความโปร่งใสสมานฉันท์ สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อให้สังคมไทยยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยไม่จำเป็นต้องแตกแยก แบ่งฝ่าย ยึดหลักนิติรัฐ ควบคู่กับหลักรัฐศาสตร์ ในการบริหารจัดการความขัดแย้ง ความเท่าเทียมและเป็นธรรม จะต้องไม่มีการละเลยการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม ใช้หลักวิชาการสากลในการจัดการกับความขัดแย้งมีองค์กรหรือกระบวนการที่ชัดเจนในการดำเนินการ ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดำรง

เป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรม เพื่อให้สังคมไทยมีความสามัคคี และสันติสุขที่ยั่งยืน¹

ทั้งนี้การดำเนินงานของรัฐบาล และคสช. ได้ดำเนินนโยบายการสร้างความปลอดภัยในลักษณะการใช้คำสั่งที่มีความชัดเจนโดยตรง ซึ่งอธิบายได้ในลักษณะของตัวแบบที่มาจากตัวแบบของหลักทฤษฎีตัวแบบเชิงเหตุผล(rational model) โดยมีการมอบนโยบายให้แก่กระทรวงต่างๆในกำกับของรัฐให้ปฏิบัติโดยคำสั่ง (Command) ซึ่งเป็นคำสั่งตามระเบียบทางราชการ ทุกหน่วยงานจึงมีการดำเนินงานสนองนโยบายอย่างทันที่ทันที่ ในรูปแบบของโครงการต่างๆ ภายใต้หัวข้อแนวทางการสร้างความปลอดภัย และสมานฉันท์ ทั่วทุกพื้นที่ทั้งในระดับจังหวัด และหมู่บ้าน เพื่อสนองนโยบายการสร้างความปลอดภัยตามเจตนารมณ์ คสช.

ทั้งนี้กระบวนการดำเนินงานของ คสช. สามารถอธิบายได้ในรูปแบบที่เป็นไปในลักษณะของ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีชนชั้นผู้นำ (elite theory) และ ทฤษฎีตัวแบบเชิงเหตุผล(rational model) กล่าวคือ เป็น ทฤษฎีชนชั้นผู้นำใช้อธิบายถึง การกำหนดนโยบาย จากความปรารถนาและความต้องการของชนชั้นผู้นำประเทศเนื่องจากประเทศถูกปกครอง ด้วยระบอบอำนาจนิยมเป็นของผู้ปกครองประเทศแต่ผู้เดียว เพราะหลักการของตัวแบบชนชั้นผู้นำที่ใช้ในการวิเคราะห์การกำหนดนโยบาย สาธารณะ จะให้ความสำคัญกับบทบาทหรืออิทธิพลของชนชั้นผู้นำหรือชนชั้นผู้ปกครอง ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ นโยบายสาธารณะอย่างเด็ดขาด โดยชนชั้นปกครองเหล่านี้จะยึดถือความพึงพอใจ (preference) หรือค่านิยม (values) ของตนเองและพวกพ้องที่ใกล้ชิดเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจนโยบาย นโยบายจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความพอใจหรือค่านิยม ส่วนตัวของชนชั้นผู้นำโดยตรง ข้าราชการเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่นำนโยบายที่กำหนดโดย ชนชั้นผู้นำไปสู่ประชาชนเท่านั้น ทิศทางของการกำหนดนโยบายจึงเป็นทิศทางแบบ แนวตั้ง (vertical) จากชนชั้นผู้ปกครองลงสู่ประชาชน

ส่วนหลักทฤษฎีตัวแบบเชิงเหตุผล(rational model) ในการศึกษา นโยบายสาธารณะ ดังที่ Dye ได้ กล่าวคือนโยบายยึดหลักเหตุผล คือ นโยบายที่มุ่งผล ในความเข้าใจของการตัดสินใจ ด้วยเหตุผล เป็นตัวแบบที่มุ่งเน้นคุณค่าผลประโยชน์สูงสุดทางสังคม หมายถึง การตัดสินใจนโยบายใดๆ รัฐบาลควรที่จะเลือกนโยบายที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนทางสังคมมากกว่าต้นทุนที่ใช้จ่ายไป เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่สังคม

¹สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “http://library2.parliament.go.th/giventake/content_ncpo-polict.pdf,” (สืบค้นเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2559).

นโยบายนั้นจะเลือกทางเลือกนโยบายนั้นจะเลือกทางเลือกที่ให้ประโยชน์ตอบแทนต่อต้นทุนหรือการลงทุนของภาค รัฐที่สูงสุด เพื่อการนำนโยบายไปใช้ในการแก้ปัญหาของสังคมและประเทศชาติ ตลอดจน การปฏิบัติ โดยอาศัยการใช้ปัจจัยสำคัญในการเลือกนโยบายจาก ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (rational-choice theory) การตัดสินใจผู้พิจารณาจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบทางเลือกนโยบายอื่นๆ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ผลลัพธ์ของนโยบายที่ผ่านกระบวนการพิจารณาดังกล่าว ถือว่าเป็นการเลือก นโยบายโดยยึดหลักเหตุผลที่แท้จริง โดยทฤษฎีนี้ถือว่าเป็นรากฐานต่อทฤษฎีหลักการและเหตุผลของการตัดสินใจเลือกนโยบาย (the rational comprehensive theory)²

5.1.2 ด้านมาตรการ และการขับเคลื่อน นโยบาย

รัฐบาล และ คสช. เป็นผู้กำหนดนโยบาย อย่างเป็นทางการ ในฐานะผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ประกอบด้วยผู้กำหนดนโยบายหลักและผู้กำหนดนโยบายรอง โดยผู้กำหนดนโยบายหลัก คือ ผู้ที่ได้รับอำนาจหน้าที่โดยตรงจากรับธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุด ของประเทศ ได้แก่ คสช. (จากคำพูดของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในรายการ “คืนความสงบให้คนในชาติ”(บางส่วน) เมื่อ 20 มีนาคม 2558) โดยประกาศมาตรการดำเนินงาน (Road Map) 3 ระยะ และให้ระยะที่ 1 ช่วงแรกของการควบคุมอำนาจการบริหารประเทศ จะดำเนินการในเรื่องการปรองดองสมานฉันท์ ให้เร็วที่สุด ในกรอบเวลา 2-3 เดือน นอกจากงานความมั่นคง และขับเคลื่อน ได้เริ่มจัดตั้งศูนย์การปรองดองสมานฉันท์ เพื่อการปฏิรูปทั้งในส่วนกลาง และในระดับพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปในระยะที่ 2 ทั้งนี้ ทุกพื้นที่ต้องเริ่มจากครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด คสช. ได้มอบหมายให้ กอ.รมน. ดำเนินการโดยเริ่มรวมกลุ่มจากเล็กมาใหญ่ เพื่อให้ผู้เห็นต่างได้พบปะพูดคุยกันแต่เนิ่น และมีให้เป็นปัญหาต่อไปในระยะที่ 2 รวมทั้งจัดตั้งคณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อเตรียมการสู่การปฏิบัติให้พร้อมในระยะที่ 2 โดยปราศจากความขัดแย้งตั้งแต่บัดนี้ ซึ่งมีได้มีการปรับโครงสร้างของส่วนราชการใดๆหรือเรียกผลประโยชน์ตอบแทนหรือการนิรโทษกรรม ใดๆทั้งสิ้น³

² สมบัติ อารัญวงศ์, *การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ*, (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ. 2556). 234.

³ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง กอ.รมน. คำพูดของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในรายการ “คืนความสงบให้คนในชาติ”(บางส่วน) เมื่อ 20 มีนาคม 2558 , <http://www.isoc.go.th/index.php/kmcenter/16-2012-09-20-13-31-32/226-road-map> (สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2559).

ทั้งนี้คสช. ใช้เครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบายสร้างความปรองดองในรูปแบบระเบียบคำสั่ง (Command) ข้อบังคับ หรือประกาศกระทรวง ฯลฯ ให้มีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน/เครือข่ายที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ในมาตรการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นภายหลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้าควบคุมการทำงานของรัฐบาล เมื่อเดือนพฤษภาคม 2557 ได้มีคำสั่งจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูปขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วยศูนย์ปรองดองส่วนกลาง และศูนย์ปรองดองประจำพื้นที่ กองทัพอากาศที่ 1 – 4 ต่อมากำหนดให้ ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ เพื่อการปฏิรูป ขึ้นตรงกับสำนักงานคณะกรรมการปรองดอง และการปฏิรูปซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยมีคณะทำงานเตรียมการปฏิรูป เพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ ประกอบด้วยผู้แทนจากส่วนราชการ ทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการ ทำหน้าที่รวบรวม ข้อมูลการปฏิรูปจากแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ พรรคการเมือง นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ รวมทั้ง ประชาชนจากหลากหลายอาชีพ เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลนำเสนอให้สภาปฏิรูปใช้ประกอบในการพิจารณาต่อไป โดยแบ่งเป็น โดยแบ่งเป็น

1) มาตรการระยะเร่งด่วน - นำนโยบายการปรองดองสมานฉันท์ไปสู่การปฏิบัติในทุกระดับ เน้นการบูรณาการทุกภาคส่วน และ ประสาน/จัดทำแผนร่วมมือปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กอ.รมน. จังหวัด/ศพป. จังหวัด

2) มาตรการระยะปานกลางและระยะยาว - ผลักดันให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งทางด้านการวางแผน การประสานงาน งบประมาณ การติดตามประเมินผล ทั้งในประเด็นปัญหา กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่

ในด้านมาตรการขับเคลื่อนตามนโยบาย การสร้างความปรองดองนั้น คสช.ได้ดำเนินการโดยใช้ในรูปแบบ การปลุกต้นนโยบาย (heresthetics) ในรูปคำสั่ง (Command) ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ตามลำดับชั้น ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่มีผลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ดังตัวอย่างอาทิเช่น กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือสั่งการแจ้งการสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป (ศพป.) ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คสช. ขอให้จังหวัดดำเนินการอย่างเข้มข้น และให้ถือเป็นวาระสำคัญของชาติ ในการให้ประชาชนทุกพื้นที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขคิดต่างได้แต่ไม่แตกแยก ⁴

⁴ สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย, ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ระดับท้องถิ่น สำนักงานเทศบาลตำบลเหนือคลอง, <http://www.nmt.or.th/krabi/nueakhleng/DocLib16/หนังสือราชการ/ซักซ้อมการจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ระดับท้องถิ่น/pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2559).

มาตรการการขับเคลื่อนนโยบายได้มีการจัดตั้ง ศปป . ศูนย์ปรองดองและสมานฉันท์ โดยกรมมน. เป็นต้นแบบของการดำเนินงานส่วนของการสร้างความปรองดอง และ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ดำเนินนโยบายโดยการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูประดับท้องถิ่นขึ้น เพื่อบูรณาการ ประสานความร่วมมือระหว่างจังหวัด / อำเภอ รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานที่เน้นการสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้น และมีการรายงานติดตามผลงานไปยัง กระทรวงมหาดไทยเป็นระยะ

5.1.3 มาตรการด้านการเยียวยา

รัฐบาล – คสช. ได้ดำเนินการใช้มาตรการเยียวยาให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง ปี 2556-2557 ตามมติกรม. เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2558 เห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีการเยียวยาให้ความช่วยเหลือเยียวยาทางการเงินตามหลักมนุษยธรรมแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง ปี 2556-2557 โดยให้ความช่วยเหลือเฉพาะกรณีเสียชีวิตและร่างกาย โดยผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ฯ และครอบครัว รวมทั้งประชาชน และเพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ฯ และครอบครัว สามารถเข้าถึงสิทธิและโอกาสในการช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐได้โดยทั่วถึง รัฐบาล คสช.ภายใต้การนำของ นายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ใช้มาตรการเยียวยาในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์และลดความขัดแย้งในสังคมไทย โดยมติกรม.เห็นชอบหลักเกณฑ์และวิธีการให้ความช่วยเหลือเยียวยาทางการเงินตามหลักมนุษยธรรม แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง ปี 2556 - 2557 (ชีวิตและร่างกาย) ซึ่งมีประมาณการผู้ได้รับผลกระทบ จำนวน 868 ราย แบ่งเป็น ผู้เสียชีวิต จำนวน 28 ราย บาดเจ็บ 840 ราย (ข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุข) โดยมอบหมายให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการช่วยเหลือเงินเยียวยา เงินฟื้นฟูสมรรถภาพและเงินยังชีพ และอนุมัติกรณีใช้เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2558 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น จำนวน 120,000,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการให้เป็นไปอย่างโปร่งใส ทั่วถึง เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ⁵

⁵ รัฐบาลไทย, “พม. จัดงานแถลงข่าวโครงการช่วยเหลือเยียวยาทางการเงินตามหลักมนุษยธรรม แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง ปี 2556-2557” (ชีวิตและร่างกาย), <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-ministry/2012-08-15-09-31-58/item/100201-id-100201> (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2559).

5.2 สรุปแนวทาง ข้อเสนอแนะ เพื่อพิจารณา ต่อการสร้างความปลอดภัย สมานฉันท์ในสังคมไทย (จาก ผลการศึกษาวิจัยโดย องค์กร หน่วยงานต่างๆที่ทำการศึกษาวิจัยด้านการสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ในสังคมไทย)

ผลจากการศึกษาวิจัยที่มีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างความปลอดภัย และสมานฉันท์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยนั้น ได้มีการศึกษาและวิจัยไว้ ก่อนหน้านี้ ซึ่งข้อเสนอแนะเหล่านั้น บางข้อมีความน่าสนใจ และมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป ผู้วิจัยจึงได้ทำการรวบรวม และนำมานำเสนอเพื่อช่วยให้เห็นผลสรุปที่มีความสอดคล้องกัน และสามารถ สรุปเป็นประเด็นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ ศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ ดังนี้

1. สร้างเจตจำนงทางการเมืองของผู้มีอำนาจรัฐที่จะสร้างความปลอดภัยโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ
2. กระบวนการสร้างความปลอดภัยจะต้องมีพื้นที่ให้กับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง และประชาชนจากทุกภาคส่วนในสังคมไทย ปัญหาใจกลางซึ่งเป็นเหตุแห่งความขัดแย้งจะต้องได้รับการแก้ไขและแปรเปลี่ยนเป็นพลังในการพัฒนาประชาธิปไตยไทย⁶
3. จัดทำยุทธศาสตร์สันติวิธีเพื่อความมั่นคงของชาติ โดยพิจารณาทบทวน และพัฒนากรอบความคิดจากกรอบคิดเดิม เช่นจากคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 187/2556 เรื่องนโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างเสริมความสมานฉันท์แห่งชาติ พ.ศ.2556 เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินและการดำเนินนโยบายสาธารณะมีฐานคิดที่คำนึงถึงการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี มองในมิติของความมั่นคงของมนุษย์และให้คุณค่ากับสังคมพหุวัฒนธรรม และข้อเสนอแนะเชิงกลไก ดังนี้
 - สถานิติบัญญัติแห่งชาติเร่งรัดการพิจารณาร่างกฎหมายกองทุนยุติธรรมการอำนวยความสะดวกยุติธรรม และกฎหมายอื่นที่จำเป็นต่อการสร้างความปลอดภัย

⁶ วุฒิสภา ตันไชย และคณะ, รายงานการวิจัยฉบับย่อการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ สถาบันพระปกเกล้า (กรุงเทพฯ :งานตีพิมพ์ข้อเสนอจำกัด, 2556), 6-24.

- สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ เร่งรัดผลักดันการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะลดเงื่อนไขความขัดแย้งทางการเมืองปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม และปฏิรูปสื่อสารมวลชน เพื่อจัดการสื่อสารที่ยุ่งความแตกแยก และสร้างความเกลียดชัง⁷

4. เปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้มีการสื่อสารพูดคุย และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน ให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้ที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกันได้แสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นที่ต่างอันเป็นช่องทางในการนำไปสู่ความเข้าใจร่วมกันเพื่อที่จะอยู่ในสังคมเดียวกันต่อไปได้ และสนับสนุนให้มีกิจกรรมปลูกจิตสำนึกร่วมกันในการสร้างการยอมรับในความแตกต่างหลากหลาย และการอยู่ร่วมกันโดยปราศจากความรุนแรง เช่นคนในสังคมต้องมีกิจการร่วมกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้⁸

5. ยุทธศาสตร์สันติวิธีเพื่อความมั่นคงของชาติจะเป็นไปได้ต้องมีประสิทธิภาพจะต้องเริ่มที่การยอมรับของหน่วยงานทุกระดับของรัฐว่าบัดนี้สังคมไทย และประชาคมโลกกำลังเผชิญกับสถานการณ์ความขัดแย้งที่เปลี่ยนแปลงใหม่ ดังนั้นจึงต้องอาศัยวิธีการเผชิญกับปัญหาอย่างใหม่ที่สร้างสรรค์ มีพลัง และต่างไปจากเดิม⁹

6. จากสูตรปรองดองฉบับ สปช. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2559 โดยการดำเนินงานของคณะกรรมการศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดอง ในช่วงระยะเวลา เดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ.2558 คณะกรรมการซึ่งมี ศ.ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ เป็นประธาน มีข้อเสนอแนะเพื่อคลี่คลายประเด็นปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมือง และเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองวนซ้ำขึ้นอีก ซึ่งบางประเด็นมีความน่าสนใจ **อันได้แก่เงื่อนไขความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการสร้างความปรองดอง** อาทิเช่น

- การปรองดองเป็นเรื่องที่ไม่สามารถบังคับกันได้ เนื่องจากการปรองดองเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในสังคม ระหว่างเหยื่อและผู้กระทำ ระหว่างคู่ขัดแย้ง และระหว่างผู้ที่มีความคิดความเชื่อแตกต่างกัน กระบวนการ (process) รับฟังเสียงและทำให้ทุกฝ่ายรู้สึกว่าคุณ

⁷ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ, *วาระปฏิรูปพิเศษ : 15 แนวทางการสร้างความปรองดอง* (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2558), 35 – 37.

⁸ คณิต ญ นคร และคณะ, “เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการเรื่อง รากเหง้าของความขัดแย้งสู่ทางออกเพื่อความปรองดอง คอป.”, (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2555), 26.

⁹ *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 6 “สันติวิธีกับความยั่งยืนของประชาธิปไตย”* (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2547), 181.

เกี่ยวข้องและเป็นส่วนหนึ่งของการปรองดอง (sense of ownership) จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง และจำเป็นต้องใช้เวลา ให้เกียรติและเคารพกัน และอีกประการคือ

- แต่ละฝ่ายต้องตระหนักแล้วว่า ตนไม่สามารถจะ “เอาชนะ” อีกฝ่ายได้เบ็ดเสร็จ โดยไม่ฟังเสียงและความต้องการอีกฝ่าย ต้องมีการประนีประนอมเพื่อหาจุดสมดุลที่จะอยู่ร่วมกันโดยไม่ขัดแย้งรุนแรงในอนาคต และการจะทำเช่นนั้นได้ แต่ละฝ่ายต้องตระหนักก่อนว่า ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทุกฝ่ายรวมถึงฝ่ายตนเองด้วยนั้น มีทั้งสิ่งที้อาจจะทำถูกและอาจจะทำผิดอยู่ทั้งสองด้าน ไม่มีใครถูกและผิดไปเสียทั้งหมด เมื่อนั้น แต่ละฝ่ายจึงจะเริ่มฟังความเห็นต่าง (ที่เราอาจเคยมองว่า “ผิด”) และเดินเข้าสู่เส้นทางปรองดองกันจริง¹⁰

7. และจากบทสรุปแนวทางสร้างความปรองดองสามานฉันท์ของประชาชนที่ทางศป. กอ.รมน. ภาค 1-4 ได้รวบรวมข้อเสนอจากประชาชนทุกภาคส่วนเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างความปรองดองสามานฉันท์ สรุปประเด็นที่น่าสนใจได้ดังนี้

- ภาครัฐควรปลูกฝังคุณธรรมโดยใช้หลักศาสนาเป็นตัวเชื่อมเพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีเป็นการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน
- ควรเสริมสร้างและปลูกฝังให้ประชาชนเข้าใจในบทบาท และหน้าที่ของตนเอง ต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยรวมทั้งการเคารพสิทธิของผู้อื่น และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
- ควรปลูกฝังค่านิยมให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรัก ความสามัคคี และเกรงกลัวต่อการกระทำผิดทางกฎหมาย¹¹

¹⁰ ไทยโพสต์ออนไลน์, “สูตรปรองดองฉบับสปช,” <http://www.thaipost.net>. (สืบค้นเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2559).

¹¹ ศูนย์ปรองดองสามานฉันท์เพื่อการปฏิรูป, *สรุปผลงานโครงการปรองดองสามานฉันท์เพื่อการปฏิรูป 2558, จัดทำโดยศูนย์ปรองดองสามานฉันท์เพื่อการปฏิรูปกอ.รมน.* (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2558), 241.

5.3 ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

การปรองดองที่แท้จริงนั้นต้องเป็นการแสดงออกด้วยความจริงใจ โดยเริ่มจากภาครัฐ เป็นฝ่ายนำในการยอมรับต่อความผิดพลาดที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะขอโทษต่อผู้เสียหาย และให้ทุกฝ่ายอภัยต่อกันให้เกิดเป็นกระแสสังคมและบรรยากาศของการให้อภัยจากการยอมรับความผิดทุกฝ่าย และยอมรับในกระบวนการยุติธรรมแล้ว ต้องกำหนดให้มีวันสำคัญทางราชการเช่น “วันแห่งการปรองดอง” ที่ให้ทุกภาคส่วนร่วมกันทำกิจกรรมที่แสดงออกถึงการให้อภัยบนพื้นฐานความปรองดอง ที่มาจากความจริงใจ โดยใช้สัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับในแนวคิดที่แตกต่างกันได้ และประการสำคัญต้องปลูกฝังจากฐานรากโดยกำหนดเป็นหลักสูตรการปรองดองลงในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับจนถึงระดับอุดมศึกษา และให้มีการวัดผลเชิงประจักษ์รวมทั้งสอดแทรกเชิงบูรณาการอยู่ในทุกสาขาวิชา

ประการสุดท้าย ต้องมีการสร้างแบบอย่างให้เห็นจากบรรดาแกนนำทั้ง 2 ฝ่ายที่เป็นคู่ขัดแย้งว่าพร้อมที่จะปรองดองกันด้วยความเข้าใจโดยใช้สื่อสัญลักษณ์หรือวาทกรรมที่ช่วยให้เกิดความปรองดอง และสื่อต้องนำเสนอเรื่องราว เผยแพร่เพื่อยกย่อง เรื่องของการปรองดอง สมานฉันท์ ให้เกิดเป็นกระแสสังคมที่ให้เกียรติกันและกัน และให้การยอมรับจากสังคมทุกระดับ เพื่อสร้างบรรทัดฐานแห่งการเริ่มต้นความปรองดองให้กับสังคมไทยในอนาคต

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว. *ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสันติวิธีและธรรมชาติของ ความขัดแย้งในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2547.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. *การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยอาศัยคนกลาง ทิศทางความเป็นไปได้ในสังคมไทย ในสันติวิธีกับความมั่นคงของชาติ*. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ปาริชาติ สุขุม. *ทฤษฎีความขัดแย้ง*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ., 2531.
- รณชัย คงสกนธ์. *รายงานการดำเนินงานคณะอนุกรรมการเยียวยาฟื้นฟู และป้องกันความรุนแรง*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ. เมษายน – พฤษภาคม, 2553.
- ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*, กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2556.
- วุฒิสาร ตันไชย และคณะ. *รายงานการวิจัยฉบับย่อการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ, สถาบันพระปกเกล้า*. กรุงเทพฯ : งานตีพิมพ์เอกชนจำกัด, 2556.
- วันชัย วัฒนศัพท์. *รายงานเรื่อง การสำรวจทัศนคติของประชาชน เรื่อง ความขัดแย้งในประเทศไทย* กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2546.
- อภิญา ดิสะหมาน. *การปฏิรูปประเทศไทยกับทางออกวิกฤตการเมืองไทย*. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 2557.
- อภิชาติ สถิตินิรามัย. *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย ทบทวนภูมิทัศน์การเมืองไทย*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2556.

บทความวารสาร

- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. “รัฐธรรมนูญจะนำชาติสู่สันติสุขได้อย่างไร” *จุลสารรัฐธรรมนูญ ฉบับปฏิรูป* ปีที่ 1, ฉ. 8 (2558): 1.
- อุไรวรรณ ธนสถิตย์. “บทบาทของสภาพพัฒนาการเมืองกับการเสริมสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ.” *วารสารสถาบันพระปกเกล้า* ปีที่ 12, ฉ. 1 (มกราคม-เมษายน 2557): 23-30.

วิทยานิพนธ์

วชิรา คิดการ. “ความสัมพันธ์ระหว่างเขาวัวอารมณ์ และรูปแบบการแก้ไขความขัดแย้งตามแนวคิด ไร้มัส – คิลแมนส์ กรณีศึกษาโรงพยาบาลรัฐแห่งหนึ่ง.” งานวิจัยส่วนบุคคลปริญญา มหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

สุนทร ปัญญาพงษ์. “การคลี่คลายความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรน้ำในบริบทสังคมไทย กรณี เขื่อนลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมยุทธการทหารบก. “คำชี้แจงหัวหน้าคสช.พบประชาชน, <http://dopns.mi.th/Mission/NCPO/ncpo01.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2559).

คณะทำงานเพื่อการปฏิรูปคณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ. สำนักงาน ปลัดกระทรวงกลาโหม. <http://rfm2.mod.go.th/News> (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2559).

รัฐบาลไทย. “ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 1 /2557 เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ.” <http://www.thaigov.go.th/th/ncpo/announcement/item/84275-id84275.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2559).

รัฐบาลไทย. “คำกล่าวของ พ.อ.บรรพต พูลเพียร โฆษกกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) (17 มิ.ย. 57).” <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news1/item/83978-id83978.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2559).

รัฐบาลไทย. “พม. จัดงานแถลงข่าวโครงการช่วยเหลือเยียวยาด้านการเงินตามหลักมนุษยธรรมแก่ ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง ปี 2556-2557 (ชีวิตและร่างกาย).” <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-ministry/2012-08-15-09-31-58/item/100201-id-100201> (สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2559).

รัฐบาลไทย, พลตรี สรรเสริญ แก้วกำเนิด โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวในประเด็น “แนวทางการสร้างความปรองดอง” โดยสรุป <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/government-th1/item/94767-id94767.html> (สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2559).

รัฐบาลไทย, พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กล่าวในรายการ“คืนความสุขให้คนในชาติ” ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย วันศุกร์ที่ 21 พฤศจิกายน 2557 เวลา 20.15 น. <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/program1/item/87782-id87782> (สืบค้นเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2559).

รัฐบาลไทย, “รายการ คสช. : คืนความสุขให้คนในชาติ ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย 30 พฤษภาคม 2557 เวลา 21.00 น.”, <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/program1/item/83635-83635> (สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2559).

รัฐบาลไทย, “รายการเดินหน้าประเทศไทย นำเสนอผลการดำเนินงานของ คสช. ในรอบ 2 เดือน” (27 ก.ค. 57) เวลา 18.00 น., <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/program2/item/84987-id84987.html> (สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2559).

ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ระดับท้องถิ่น, <http://www.nmt.or.th/krabi/nueakhleng/DocLib16/หนังสือราชการ/ซักซ้อมการจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์ระดับท้องถิ่น.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2559).

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง กอรมน. คำพูดของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชาในรายการ “คืนความสงบให้คนในชาติ”(บางส่วน) เมื่อ 20 มีนาคม 2558 Road Map ชั้น ของ คสช\ <http://www.isoc.go.th/index.php/kmcenter/16-2012-09-20-13-31-32/226-road-map> (สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2559).

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง กอรมน., “.Road Map 3 ชั้น ของ คสช. คำพูดของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในรายการ “คืนความสงบให้คนในชาติ” (บางส่วน) เมื่อ 20 มีนาคม 2558 , <http://www.isoc.go.th/index.php/mcenter/16-2012-09-20-13-31-32/226-road-map> (สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2559).

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง กอรมน., <http://www.isoc.go.th/index.php/kmcenter/16-2012-09-20-13-31-32/226-road-map> (สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2559).

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, “ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ” ฉบับที่ 6/2557 เรื่อง “แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ”, http://library2.parliament.go.th/giventake/content_ncpo/ncpo-announce-6-2557.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2559).

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 122/2557 เรื่อง “แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรักษาความสงบแห่งชาติ, http://library2.parliament.go.th/giventake/content_ncpo/ncpo-annouce122-2557.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2559).

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. “ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย”, คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญ, http://library2.parliament.go.th/giventake/content_cons57/cdc2557-doc006.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2559).

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร “กรอบความเห็นร่วมการปฏิรูปประเทศไทย ด้านอื่นๆ.” http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrcinf/nrc2557-issue11-reform01.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2559).

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, “รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ครบรอบ 1 ปี” (12 กันยายน 2557-12 กันยายน 2558), [https://www.soc.go.th/acrobat /payut_report1_16.pdf](https://www.soc.go.th/acrobat/payut_report1_16.pdf) (สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2559).

ทีมข่าวการเมือง, “สูตรปรองดองฉบับ สปช.” ไทยโพสต์ ออนไลน์. <http://www.thaipost.net> (สืบค้นเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2559).

ทีมข่าวการเมืองโพสต์ทูเดย์ออนไลน์, บทความ “ถึงเวลาหรือยัง นิรโทษกรรมผู้ชุมนุม” โพสต์ทูเดย์ออนไลน์ <http://www.posttoday.com/analysis/report/433334> (สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2559)

ทีมข่าวการเมือง, , บทความ แนะยัดปรองดองฉบับ อ.เอนก. “ประสารชี้สมบูรณคฺลุมทุกสี.”, หนังสือพิมพ์แนวหน้าออนไลน์ <http://www.naewna.com/politic /215181> (สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2559).

การสัมภาษณ์

จาดุรณธ์ ฉายแสง. สัมภาษณ์โดย กวี รัชชพัลลอรียคุณ, ม.ป.ท, 2 กรกฎาคม 2559.

จิตรพล กัณฐวิจิตร พอ..สัมภาษณ์โดย กวี รัชชพัลลอรียคุณ, ม.ป.ท, 1 มิถุนายน 2559 .

พงษ์เกษม ไช่มุกต์. สัมภาษณ์โดย กวี รัชชพัลลอรียคุณ, ม.ป.ท, 18 มิถุนายน 2559.

วรเจตต์ ภาศิริรัตน์. สัมภาษณ์โดย กวี รัชชพัลลอรียคุณ, ม.ป.ท, 11 กรกฎาคม 2559.

สมบัติ บุญงามอนงค์. สัมภาษณ์โดย กวี รัชษ์พลอริยคุณ, ม.ป.ท, 25 มิถุนายน 2559.

สุรนนท์ เวชชาชีวะ. สัมภาษณ์โดย กวี รัชษ์พลอริยคุณ, ม.ป.ท, 9 กรกฎาคม 2559.

สุริยะชัย กตะศิลา. สัมภาษณ์โดย กวี รัชษ์พลอริยคุณ, ม.ป.ท, 7 มิถุนายน 2559.

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ. สัมภาษณ์โดย กวี รัชษ์พลอริยคุณ, ม.ป.ท, 7 มิถุนายน 2559.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

แนวทางการสัมภาษณ์

แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide)

เรื่อง

มาตรการในการสร้างความปรองดองตามนโยบายของรัฐบาล - คสช

(คณะรักษาความสงบแห่งชาติ)

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....สกุล..... อาชีพ.....

.....อายุ.....

ที่ทำงานปัจจุบัน

.....

.....

2. ข้อมูลด้านปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย

2.1 ท่านมีมุมมองต่อปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยที่ผ่านมามีอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.ท่านมีข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความปรองดอง
ให้เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ต่อการสัมภาษณ์อย่างดียิ่ง.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายทวี รัชภัพลอริยคุณ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 23 สิงหาคม 2518
ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1
ประสบการณ์ทำงาน	พ.ศ. 2558 – ปัจจุบัน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านท่าเสด็จ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พ.ศ.2555 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียน วัดนิมมานรดี สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2546 ข้าราชการครูสังกัด กรุงเทพมหานคร